

T.C.
DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İKTİSAT ANABİLİM DALI
FİNANSAL İKTİSAT VE BANKACILIK PROGRAMI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

BİR KALKINMA STRATEJİSİ OLARAK MİKROKREDİ
UYGULAMASI: BURUNDİ ÖRNEĞİ

Masumbuko NTUNGWANAYO

Danışman
Yrd. Doç. Dr. Kerim Eser AFŞAR

İZMİR - 2018

YÜKSEK LİSANS
TEZ ONAY SAYFASI

Üniversite : Dokuz Eylül Üniversitesi
Enstitü : Sosyal Bilimler Enstitüsü
Adı ve Soyadı : MASUMBUKO NTUNGWANAYO
Öğrenci No : 2014801848
Tez Başlığı : Bir Kalkınma Stratejisi Olarak Mikro Kredi Uygulaması: Burundi Örneği

Savunma Tarihi : 08/02/2018
Danışmanı : Yrd.Doç.Dr.Kerim Eser AFŞAR

JÜRİ ÜYELERİ

<u>Ünvanı, Adı, Soyadı</u>	<u>Üniversitesi</u>
Yrd.Doç.Dr.Kerim Eser AFŞAR	DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ
Prof.Dr.İsmail MAZGİT	DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ
Yrd.Doç.Dr.Utku AKSEKİ	EGE ÜNİVERSİTESİ

İmza

.....
.....
.....

MASUMBUKO NTUNGWANAYO tarafından hazırlanmış ve sunulmuş olan bu tez savunmada başarılı bulunarak oy birliği () / oy çokluğu () ile kabul edilmiştir.

Prof. Dr. Demet ÖZDAMAR
Müdür

YEMİN METNİ

Yüksek Lisans Tezi olarak sunduğum "**Bir kalkınma stratejisi olarak mikrokredi uygulaması: Burundi örneği**" adlı çalışmanın, tarafımdan, bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurmaksızın yazıldığını ve yararlandığım eserlerin kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanılmış olduğunu belirtir ve bunu onurumla doğrularım.

....../....../2018

Masumbuko NTUNGWANAYO

ÖZET
Yüksek Lisans Tezi
BİR KALKINMA STRATEJİSİ OLARAK MİKROKREDİ UYGULAMASI:
BURUNDİ ÖRNEĞİ
MASUMBUKO NTUNGWANAYO

Dokuz Eylül Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü
İktisat Anabilim Dalı
Finansal İktisat ve Bankacılık Programı

Mikrofinans uluslararası kalkınma politikaları sahasında dünya çapında yoksulluğun azaltılmasına oldukça büyük bir katkısı olabilecek bir araç olarak ortaya çıkmıştır. Mikrokredi sektörü, geleneksel küçük birikimler ve kredi ürünlerinden yoksun kimselerin kendi şirketlerinin sahibi olmak için sermaye olarak yararlanabileceği geniş bir hizmet ve ürün yelpazesine sahiptir. Mikrokredi sektörü, giderek birikim hizmetleri ve ticaret geliştirme programları gibi hizmetler sunan büyük kuruluşlar biçiminde organize olmaya başlamıştır. Mikrofinans kuruluşlarının performansı finansal ve toplumsal olmak üzere iki unsurdan oluşmaktadır.

Burundi'deki mikrokredi uygulamaları, hem kırsal hem de kentsel kesimlerin yoksullukla, özellikle kadınların yoksulluğuyla savaşılmasına, çocukların bakımı ve daha sağlıklı hayatlar sürüp eğitim olanaklarına sahip olmalarına, aynı zamanda toplumun güçlenmesine destek olmuştur. Buna ek olarak, Mayıs 2005 ile Ocak 2007 süresince mikrofinans kuruluşu işletme sayısı 20'den 32'ye çıkmıştır. Burundi'de mikrofinansın popüler olmasının doğrudan sebebi, Burundi halkının yaşam koşullarını kötüleştiren geçtiğimiz 14 yılın sosyo politik krizinde yatmaktadır. Daha derin bir analiz, daha derine inen sebepleri aydınlatmaktadır; Burundi'de ekonomi politikalarının yapısal zayıflığı, özellikle de para ve kredi politikalarının hatalı uygulanması yoksulluğu daha da derinleştirmektedir. Mikrofinans Brundi için bir umut olmuştur.

Bu tez, Burundi için bir kalkınma stratejisi olarak mikrokredi uygulamasının belirleyici faktörlerini tespit etmeyi amaçlamaktadır. Bu çalışmanın amacı Burundi’de mikrokredinin yoksullukla savaşmak için yoksul kişilerin hayat koşullarını ve gelirlerini arttırmada olumlu bir etkisi olup olamayacağını analiz etmektir. Çalışma ortaya koyduğu soruları cevaplamak için niteliksel ve niceliksel yaklaşımlar benimsemiştir. 2010 ile 2015 yılları arası iki yıl tecrübeye sahip 500 çalışanın örneklemini üzerinden panel veriler kullanılmıştır. Analizin ortaya çıkardığı sonuçlara göre üç kurum (FENACOBUR, COSPEC, CECM); üye sayısı, hizmet puanı, birikimlerin ve kredilerin hacmi bakımından yüksek büyümeye sahiptir. Bu göstergelere göre, daha önce finans sektöründen faydalanamayan yoksul kesimin, mikrofinans uygulamalarıyla önemli fırsatlar elde ettiği sonucuna ulaşılmıştır.

Yoksulluk böylece bu denli çok boyutta olmaz ve mikrokredi yoksullukla mücadele için iyi bir yöntemdir. Sonuç olarak, mikrokredi hizmetlerinin desteklenmesi ve gerçekleştirilmesi Burundi’de yoksulluğu ortadan kaldırmak için bir araç olarak katkıda bulunabilmektedir. Burundi halkının sosyo-kültürel yapısı ve ekonomisinin gerçekleri göz önüne alınarak dünya genelindeki uygulamalar yakından takip edilmeli ve uygulanmaya çalışılmalıdır. Ayrıca, güçlü bir mikrofinans sektörünün gerçekten gelişebilmesi, ekonomik istikrarı güçlendirici ve ticareti geliştirici fonksiyonları da yerine getirerek dünya çapında yoksulluğun azalmasına yardımcı olacaktır.

Anahtar kelimeler: Burundi, Kalkınma Stratejisi, Mikrokredi, Mikrofinans, Yoksulluk.

ABSTRACT
Master's Thesis
MICROCREDIT APPLICATION AS DEVELOPMENT STRATEGY: CASE
OF BURUNDI
MASUMBUKO NTUNGWANAYO

Dokuz Eylül University
Graduate Institute of Social Sciences
Department of Economics
Financial Economic and Banking Program

Microfinance has emerged as a tool in a field of international development policies that can make a decisive contribution to poverty reduction around the world. The sector of microcredit has evolved from traditional small savings and credit products to large organizations offering a wide range of services and products where the impoverished are provided loans use as capital in order to own business for example, saving services and trade development programs. Therefore, the performance of microfinance institutions has two components: a financial component and a social component.

Burundi microcredit applications have contributed to promote urban and rural areas to fight against the poverty, special women's poverty, children's caring healthier lives and education improvement opportunities, also builds strength society. In addition, over the moment, May 2005 to January 2007, the number of microfinance institutions operators on the field has increased from 20 to 32, of which 21 are licensed and 11 are pending approval and waiting to grow his performance. In particular, the immediate causes lie in the socio-political crisis of the last fourteen years, which has deteriorated the living conditions of the population of Burundi.

A deep analysis leads to far-reaching causes, namely, the structural weaknesses of economic policy, notably monetary and credit policy.

The thesis aims to identify the determinants of microcredit application as development strategy in Burundi. The objective of this study is to analyze that

Burundi microcredit can be one of ways with positive impact, increasing poor people income and raising living standard that responds as a way of fighting against the poverty. Also, the ability of microcredit institutions to play an important role to eliminate poverty and the socio-economic impact of microloans find a positive effect. As consequence, to respond to all questions, it has adopted a qualitative and quantitative approach. It has been used panel data from a sample of 500 operated customers who have an experience of two years from 2010 to 2015.

The analysis revealed that the three institutions (FENACOBU, COSPEC, and CECM) which have a high growth, in terms of number of members, points of service, volume of savings and credit. The result reflects the understanding significantly from the financial services opportunities provided to poor people who almost do not exist in this finance sector as beneficiaries. Finally, poverty will not be and microcredit is an effective tool for alleviating poverty.

In short, it may be contributed as an idea urgently, to support and regulate the operations of microcredit services to be as a tool which may react as tool to destroy poverty in Burundi. Successful world applications shall be followed closely and tried to be applied by taking into consideration the socio-cultural structure of Burundi, people and facts of Burundi economy. However, the real development of a strong microfinance sector may see the role in stability and development in business that will appear as an aim of reducing the poverty around the world.

Keywords: Burundi, Development strategy, Microcredit, Microfinance, Poverty.

**BİR KALKINMA STRATEJİSİ OLARAK MİKROKREDİ UYGULAMASI:
BURUNDİ ÖRNEĞİ
İÇİNDEKİLER**

TEZ ONAY SAYFASI	ii
YEMİN METNİ	iii
ÖZET	iv
ABSTRACT	vi
İÇİNDEKİLER	viii
KISALTMALAR	xiii
TABLolar LİSTESİ	xvi
ŞEKİLLER LİSTESİ	xviii
EKLER LİSTESİ	xix
GİRİŞ	1

**BİRİNCİ BÖLÜM
MİKROKREDİNİN TEORİK TEMELLERİ**

1.1.MİKROKREDİ KAVRAMI	7
1.2.MİKROKREDİ VE MİKROFİNANS	8
1.3.MİKROKREDİNİN TARİHSEL GELİŞİMİ	8
1.4.MİKROKREDİ SİSTEMİ	10
1.5.MİKROKREDİ SİSTEMİNİN ÖZELLİKLERİ	11
1.6.MİKROKREDİNİN HEDEF KİTLESİ	13
1.7.NEOLİBERALİZM ARAÇLARININ MİKROKREDİDE KULLANILMASI	14
1.8.MİKROKREDİNİN AMACI	15
1.9.MİKROFİNANSIN TEMEL PRENSİPLERİ	17
1.10. MİKROKREDİ PERFORMANSI VE ÖLÇÜMÜ	19

1.10.1.REFAH YANLISI VE KURUMSALCI YAKLAŞIM	20
1.10.1.1.KURUMSALCI YAKLAŞIM	20
1.10.1.2.REFAH YANLISI YAKLAŞIM (SOSYAL REFAH)	21
1.10.1.3.MİKROKREDİ PERFORMANSININ ÖLÇÜLMESİ	22
1.11.MİKROKREDİ KURUMLARI	22
1.12.MİKROKREDİ KURULUŞ MODELLERİ	23
1.12.1.KÖY BANKACILIK MODELİ	24
1.12.2.TEZGAHTARLIK VEYA REHİNLE ÖDÜNÇ ALINAN MAĞAZALAR	24
1.12.3.MOBİL BANKERLER MODELİ	25
1.12.4.DÖNER SERMAYE VE KREDİ KURULUŞLARI VEYA ROSCA'LAR MODELİ	25
1.12.5.AKRABALAR ARASI KREDİ	25
1.12.6.KOOPERATİFLER MODELİ	26
1.12.7.GRAMEEN MODELİ	26
1.12.8.KREDİ BİRLİKLERİ MODELİ	27
1.12.9.SİVİL TOPLUM ÖRGÜTÜ VEYA STK MODELİ	27
1.12.10.PROJE MODELİ	27
1.12.11.TARIM VE KALKINMA MODELİ İÇİN KAMU BANKALARI	28
1.12.12.BANKA DIŞI FİNANSAL KURUMLAR MODELİ	28
1.12.13.MİKROFİNANS (MİKRO-BANKACILIK) MODELİNDE UZMANLAŞMIŞ TİCARİ BANKALAR	29
1.12.14.POSTA TASARRUF BANKALARI MODELİ	30
1.13.MİKROKREDİ KURULUŞLARI İLE KLASİK BANKACILIĞIN KARŞILAŞTIRILMASI	30
1.14.KADINLARI GÜÇLENDİRMEK	32
1.15.MİKROFİNANSIN YOKSULLUĞA OLAN ETKİSİ	33

1.16.YOKSULLUK	35
1.16.1.MUTLAK YOKSULLUK	35
1.16.2.DÜNYADA YOKSULLUK	37

İKİNCİ BÖLÜM

SEÇİLMİŞ ÜLKELERİ VE BURUNDİ'DE MİKROKREDİ UYGULAMALARI

2.1.TÜRKİYE MİKROKREDİ UYGULAMASI	38
2.2.BREZİLYA MİKROKREDİ UYGULAMASI	43
2.3.KAMERUN MİKROKREDİ UYGULAMASI	48
2.4.BANGLADEŞ MİKROKREDİ UYGULAMASI	50
2.5.HAİTİ MİKROKREDİ UYGULAMASI	55
2.6.BURUNDİ MİKROKREDİ UYGULAMASI	57
2.6.1.MİKROFİNANSIN ROLÜ	58
2.6.2.MİKROFİNANS SEKTÖRÜ VE HİSSEDARLAR	58
2.6.3.BURUNDİ İÇİN MİKROFİNANS PROJESİ	59
2.6.4.ÜRÜNLER, HİZMETLER VE BİRİKİMLER	60

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

MİKROKREDİ UYGULAMALARININ BURUNDİ BÖLGELERİ ÜZERİNDEKİ ETKİLERİ

3.1.BURUNDİ'DE EKONOMİK DURUM	65
3.1.1.EKONOMİ	66
3.1.2.BURUNDİ'NİN EKONOMİK BÜYÜME GÖSTERGELERİ	67
3.2.BURUNDİ'DE MİKROKREDİ UYGULAMASI	70

3.2.1.SOSYO-POLİTİK UNSURLAR	71
3.2.2.MAKROEKONOMİK UNSURLAR	71
3.2.2.1.PARANIN VE MİKROKREDİNİN DOĞRUDAN DÜZENLENMESİ	71
3.2.2.2.DOLAYLI DÜZENLEME	72
3.2.2.3.FAİZ ORANLARI ÜZERİNE SONUÇLAR	73
3.2.2.4. KREDİ VE YATIRIMDA DOLAYLI DÜZENLEME ARAÇLARININ ETKİLERİ	74
3.3.ORTAK MİKROFİNANS KURUMLARI: FENACOBU, CECM VE COSPEC	75
3.3.1.GENEL	75
3.3.1.1.TARİH, HEDEFLER VE HEDEF KİTLE	76
3.3.1.1.1.BURUNDİ COOPEC ULUSAL FEDERASYONU (FENACOBU)	76
3.3.1.1.2.BİRİKİM FONU VE KARŞILIKLI KREDİ (CECM)	78
3.3.1.1.3.BİRİKİM VE KREDİ İÇİN KÖYLÜLERLE KARŞILIKLI İŞBİRLİĞİ (COSPEC)	79
3.4.ARAŞTIRMA YÖNTEMİ VE BULGULARI	79
3.4.1.BURUNDİ'DE MİKROKREDİ UYGULAMALARI: YOKSULLUĞUN ORTADAN KALDIRILMASI ÜZERİNE ARAŞTIRMA	80
3.4.1.1.BURUNDİ'DE MİKROKREDİ PROGRAMI ARAŞTIRMASI	80
3.4.1.2.YÖNTEM VE ARAŞTIRMANIN AMACI	81
3.4.1.3.ANA KÜTLE VE ÖRNEKLEM	81
3.4.1.4.VERİ TOPLAMA YÖNTEMİ	82
3.4.1.5.ARAŞTIRMANIN BULGULARI	82
3.4.1.5.1.MİKROKREDİ İDARECİLERİNE	82

3.4.1.5.2.MİKROKREDİLERDEN YARARLANANLAR	87
3.4.2.MİKROKREDİ ANKET ANALİZİ: SPSS ANALİZİ	87
3.4.2.1.Frekans Tablosu	90
3.4.2.1.1.Demografik Özellikler	90
3.4.2.1.2.Mikrokredinin Gelir Üzerindeki Etkileri	93
3.4.2.1.3.Mikrokredinin İstihdam Üzerindeki Etkileri	98
3.4.2.1.4.Mikrokredinin Sosyal Etkileri	101
3.4.3.SONUÇLARIN TARTIŞILMASI	110
SONUÇ	113
KAYNAKÇA	119
EKLER	

KISALTMALAR

AB	AVRUPA BİRLİĞİ
ABD	AMERİKA BİRLEŞİK DEVLETLERİ
ACEP	ALLIANCE DE CRÉDIT ET D'ÉPARGNE POUR LA PRODUCTION
AKP	ADALET VE KALKINMA PARTISI
APEF	ASIAN AND PACIFIC ENERGY FORUM
BNDE	BANQUE NATIONALE DE DÉVELOPPEMENT ÉCONOMIQUE
BRB	BANQUE DE LA RÉPUBLIQUE DU BURUNDI
BRI	BANK RAKYAT INDONESIA
BUH	BANQUE DE L'UNION HAÏTIENNE
BUR	BURUNDI
CABA	CAISSES DE BASE
CAMCCUL	CAMEROON COOPERATIVES AND CREDIT UNION LEAGUE
CECM	CAISSE COOPÉRATIVE D'ÉPARGNE ET DE CRÉDIT MUTUEL
CGAP	CONSULTATIVE GROUP TO ASSIST THE POOREST
CIDA	CANADIAN INTERNATIONAL DEVELOPMENT AGENCY
CMEC	CAISSE MUTUELLE D'ÉPARGNE ET DE CRÉDIT
CNM	CONSEIL NATIONAL DE MICROFINANCE
COBAC	COMMISSION BANCAIRE DE L'AFRIQUE CENTRALE
COOPEC	COOPERATIVE ÉPARGNE ET DE CREDIT
COSPEC	COOPÉRATIVE SOLIDARITÉ AVEC LES PAYSANS POUR L' ÉPARGNE ET DE CREDIT
CVECA	CAISSES VILLAGEOISES D'ÉPARGNE ET DE CRÉDIT AUTOGÉRÉE
DAI	DEVELOPMENT ALTERNATIVES INC
DID	DÉVELOPPEMENT INTERNATIONAL DESJARDINS
DPL	DEVELOPMENT POLICY LOAN
EEF	EVOLUTION ECONOMIQUE FINANCIÈRE DU BURUNDI

FBU	FRANCS BURUNDIAN
FIB	BURUNDI FRANC
FENACOBU	FÉDÉRATION NATIONALE DES COOPÉRATIVES D'ÉPARGNE ET DE CRÉDIT (COOPEC) DU BURUNDI
G8	THE GROUP OF EIGHT
GOV.	GOVERNMENT
GSMH	GAYRI SAFI MİLLİ HASILA
GSYH	GAYRI SAFI YURTIÇI HASILA
HIV/AIDS	HUMAN IMMUNODEFICIENCY VIRUS / ACQUIRED IMMUNE DEFICIENCY SYNDROME
ICDF	INTERNATIONAL COOPERATION AND DEVELOPMENT FUND
ICMC	INTERNATIONAL CATHOLIC MIGRATION COMMISSION
IMF	INTERNATIONAL MONETARY FUND
KOSGEB	SMALL AND MEDIUM ENTERPRISES DEVELOPMENT ORGANIZATION
MAYA	MUSLIM AMERICAN YOUTH ASSOCIATION
MFIS	MICROFINANCE INSTITUTIONS
MRA	MICROCREDIT REGULATORY AUTHORITY
NBFI	NON-BANKING FINANCIAL INSTITUTIONS
NBIP	NON-BINDING INVESTMENT PRINCIPLES
NIM	NET INTEREST MARGIN
No.	NUMEROS
PPP	PURCHASING POWER PARITY
PNUD	UNITED NATIONS DEVELOPMENT PROGRAMME
PPMF	NATIONAL SUPPORT PROGRAM FOR MICROFINANCE
RIM	RESEAU DES INSTITUTIONS DE MICROFINANCE
ROSCA	ROTATING SAVINGS AND CREDIT ASSOCIATION
SAP	STRUCTURAL ADJUSTMENT PROGRAM
SCM	SUPPLY CHAIN MANAGEMENT
SFD	THE SOCIAL FUND FOR DEVELOPMENT
SNES	NATIONAL STATISTIC SERVICE

SPO	SOCIO-POLITICAL ORGANIZATION
STK	SİVİL TOPLUM KURULUŞLARI
TESK	TÜRKİYE ESNAF VE SANATKÂRLARI KONFEDERASYONU
TGMP	TÜRKİYE GRAMEEN MİKROKREDİ PROJESİ
TR	TURKEY
UNDP	UNITED NATIONS DEVELOPMENT PROGRAMME
USAID	UNITED STATES AGENCY FOR INTERNATIONAL DEVELOPMENT (AGENCE AMERICAINE DE DEVELOPPEMENT INTERNATIONAL)
vb.	VE BENZERİ
WWW	WORLD WIDE WEB

TABLÖLER LİSTESİ

Tablo 1: Mikrofinans İle Klasik Banka Kurumlarının Karşılaştırılması	s.31
Tablo 2: Büyüme Göstergeleri	s.68
Tablo 3: Parasal Göstergeler	s.68
Tablo 4: Başlıca Ekonomik Sektörler	s.69
Tablo 5: 2010-2015 Yılında Üye Sayısı Artışı Veya Azalışı Ne Kadardır?	s.82
Tablo 6: Potansiyel Çalışanlara Ve Kamuoyuna Olumlu Bir İmaj Çizilmesi İçin Neler Yapıyorsunuz?	s.83
Tablo 7: Üye Sayısındaki Azalma Üyeleri Nasıl Etkiler?	s.83
Tablo 8: Mevcut Ve Potansiyel Müşterilerinizle İlişkiyi Nasıl Değerlendiriyorsunuz?	s.84
Tablo 9: Yeni Üye Kaydı Almak İçin Neler Yapıyorsunuz?	s.84
Tablo 10: Mikrokredide Daha Fazla Kaynak Fonları Var Mıdır?	s.85
Tablo 11: Tanımlayıcı İstatistikler	s.88
Tablo 12: Cinsiyet	s.90
Tablo 13: Yaşa Göre Mikrokredi Kullanımı	s.91
Tablo 14: Mikrokredi Kullanan İnsanların Kredi Alma Amaçları	s.92
Tablo 15: Mikrokrediden Önceki Gelir Miktarı	s.94
Tablo 16: Mikrokredi Ve Yoksulluğu Azaltması	s.95
Tablo 17: Mikrokredi Kullandıktan Sonra Gelir Artışı	s.96
Tablo 18: Alınan Kredilerde Geri Ödeme Durumları	s.97
Tablo 19: Mikrokredi Kullanların İş Alanları	s.99
Tablo 20: Mikrokredi Almadan Önce	s.100
Tablo 21: Burundi’de Mikrokrediye Verilen Onay	s.101
Tablo 22: Mikrokredinin Kullanıcılarına Sağladığı Hizmet	s.103
Tablo 23: Burundi'deki Mikrokredinin Kullanılması	s.104

Tablo 24: Yaşam Standardının İyileşmesinin İstihdam	s.105
Üzerindeki Etkisi	s.105
Tablo 25: Mikrokredilerin Durumundan Memnundur	s.107
Tablo 26: Aldıkları Mikrokredinin Türüne	s.107
Tablo 27: Kaç Kez Mikrokredi Kullandınız	s.108
Tablo 28: Bir Üyesinin Ölümü Durumunda, Borcu Karşılama Üzere Hangi	
Mekanizmalar Kullanılır	s.108
Tablo 29: Mikrokredi Ve Üyeleri İle Olan İlişkilerinden Memnundur	s.109
Tablo 30: Memnuniyet İçin Siz Neler Tavsiye Edebilirsiniz?	s.109

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1: Cinsiyet	s.91
Şekil 2: Yaşa göre Mikrokredi Kullanımı	s.92
Şekil 3: Mikrokredi Kullanan İnsanların Kredi Alma Amaçları	s.93
Şekil 4: Mikrokrediden Önceki Gelir	s.94
Şekil 5: Mikrokredi ve Yoksulluğu Azaltması	s.95
Şekil 6: Mikrokredi Kullandıktan Sonra	s.97
Şekil 7: Alınan Kredilerde Geri Ödeme	s.98
Şekil 8: Mikrokredi Kullananların iş Alanları	s.99
Şekil 9: Mikrokredi Almadan Önce	s.100
Şekil 10: Burundi’de Mikrokrediye Verilen Onay	s.102
Şekil 11: Mikrokredinin Kullanıcılarına Sağladığı Hizmet	s.103
Şekil12 : Yaşam Standardının İyileşmesinin İstihdam Üzerindeki Etkisi	s.106

EKLER LİSTESİ

EK1 : Hedef mikrokredinin , Mikrokredi Etki Değerlendirmesi Metotları	ek s.1
EK2 : Metodolojik Kısıtlamalar	ek s.4
EK3 : Mikrokredi Anket Soruları	ek s.5
EK4: Burundi'de hareket ederek mikrofinans kurumları özellikleri ve listesi (2005)	ek s.9

GİRİŞ

Mikrokredi vermek, dünyadaki tüm mikrofinans kuruluşlarının (MFI'ler) temel hedeflerinden biridir. Yunus'a göre (2003: 2-5), bu uygulamanın asıl amacı bahsi geçen kredileri alan yoksul hanelerin yaşam standartlarını yükselterek yoksullukla mücadele etmektir. Mikrokredi uygulamalarının başarısı için sürekli ve iyi kredi yönetimi gerekmektedir. Mikrokredi, küçük ölçekli kredilerin ipotek karşılığı banka kredilerine erişimi olmayan girişimci veya esnafa kredi tahsisini içermektedir. Mikrokredi çoğunlukla mikro-projelerin gerçekleştirildiği az gelişmiş ülkelerde uygulanmaktadır, ancak gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerde de uygulanabilirliği yüksektir.

Genel olarak, kredi yönetimi birkaç farklı yolla gerçekleştirilebilmektedir. En yaygın yol, faiz kazanmak için mikrokredi vermektir ve ticari faaliyetle birlikte varlık oluşumunu desteklemektir. Mikrofinans, alacaklısı haline gelen belli başlı üyelerinden likidite sağlar ve bunu borçlusu haline gelen diğer üyelerine kredi sağlamak için kullanmaktadır. Bu süreçteki en önemli bağlantı kredilerin tahsilâtıdır. Tahsil edilen likidite bu kredilerin temelini oluşturmaktadır. Mikrofinans için ise kaynak görevi görmektedirler. Bu krediler haneler tarafından kullanılmamaktadır. Mikrofinans, onları faal olmayan taahhütler olarak ele almaktadır. Kullanıldıkları anda varlık olarak adlandırılmaktadırlar. Müşterilerin işlemleri yüksek bir kâr payından yapılmaktadır. Borçlu üyelerin hizmet bedeli, alacaklılara ödenen hizmet bedelinden daha yüksektir.

Birkaç MFI'nin kredi tahsilâtındaki hareketlerini göz önünde bulundurursak, birçoğunun kredi tahsilâtı üzerine uzmanlaşmış bir departman sağlayarak yapılandıkları görülmektedir. Burada görev alan temsilcilere bu kredilerin kullanımında hanelere kredi takibi hizmetleri sağlamaları için materyal ve mali olanaklar sunulmuştur. Sonuç olarak, kredilerin tahsilâtı MFI'nin işlemlerinin devam etmesinde bir tasarruf adımı olarak görmektedir. Tarihsel olarak, Tedlow'a (1997: 499-504) göre, mikrofinansın gelişimi uzmanlık alanlarının esas uygulaması olarak değişimi benimsemekten korkmayan girişimcilerin vizyoncu ruhuna dayanmaktadır. Ancak, kredi yönetimi faaliyetleri ve stratejilerindeki bu evrim; özellikle de 1950'lerden önce, yani müşterilerin istek ve farklılıklarının giderek daha çok

anlaşılmasından önce mümkün olmamıştır. Mikrofinans profesyonelleri, birçoğu yoksul haneler olan hak sahiplerinin davranış araştırmalarını, piyasa oyuncuları üzerinde kontrol sahibi olma ve sonuç olarak devreye sokulan operasyonların başarılı olması olanağı olarak görmektedir. Bunu başarmak için, bu davranışların gelişmesi ve meydana gelmesine katkıda bulunan tüm etkenlerin net bir şekilde anlaşılması oldukça büyük önem taşımaktadır. Bu sebeple, mikrokredinin yalnızca MFI'lerin finansal durumun iyileştirilmesine değil aynı zamanda hanelerin hayat standartlarının yükselmesine katkıda bulunup bulunmadığını düşünmemiz gerekmektedir. Kredi veren kimseler mikrofinans sürecinden geçmeden, kendi kredilerini oluşturup daha iyi kârlar elde edebilmektedirler. Ancak fonları kredinin geri ödemesine dek kullanılamamaktadır (Pisani, 2000: 195-213). Kısacası, alacaklıların likiditelerini mikrofinansa koymalarının esas teşviki iyi kredi sahibi olmaları ve kredi yönetimlerinin başarılı gerçekleştirilmesidir.

Burundi'de mikrofinans hem sermaye kullanıcısı hem de iştirakçi olarak kendi hesabına piyasaya çokça müdahil olmaktadır. İlk durumda, kendi fonlarını güçlendirmek ve sürekli bir kaynak akışını sağlamak söz konusudur, bu yüzden elde edilen miktar bilanço tablosunda taahhüt olarak gösterilmektedir. İkinci durumda, kâr sağlamayı umdukları mikro-projeleri finanse etmektir. Ancak, ülke piyasasına MFI'leri sokmanın beklenen kârı elde etmede yeterli olmadığı dikkate alınmalıdır. Bazı MFI'lerin yaşam süresi kısadır ki bu da iflaslarını açıklamaktadır. FENACOB, COSPEC, CECM gibi diğer MFI'ler ise sorgulanamaz bir devamlılığa sahiptir. Buna ek olarak, bu finansal kurumlar yoksulluk içinde kalitesiz bir yaşam sürülen aynı zamanda alım gücünün her geçen gün azaldığı ve insanların hoş olmayan yaşam koşullarını düzeltmek umutlarıyla düzenli olarak MFI'lere başvurduğu Burundi nüfusunun çoğunluğundan meydana gelmiştir.

Robinson'a (1980: 53) göre, 1980'ler, "mikrofinansın kârlı bir şekilde geniş tabanlı destek sağlayabileceğini" ve 1990'lar da "mikrofinansın bir sektör olarak gelişmeye başladığını" göstermiştir. 2000'lerde mikrofinansın finansal hizmetlerinin hedefi, yerine getirilmemiş talepleri geniş ölçekte yerine getirmek ve yoksullukla mücadelede önemli bir rol oynamaktadır. Geçtiğimiz yıllarda daha uygulanabilir bir mikrofinans sektörü geliştirilmesi üzerine büyük gelişmeler kaydedilmiştir, ancak bu

finansal sektörün küresel düzeydeki talebi karşılayabilmesinden önce üzerinde durulması gereken çok sayıda sorun mevcuttur.

Sosyolog Westover'a göre(2008: 1-9) mikrofinansın yoksulluğu azaltmadaki etkililiği üzerine en çok kanıt anekdotal durum incelemelerinden gelmektedir. Mikrofinans konulu 100 makaleyi inceleyerek bu makalelerden yalnızca birinde mikrofinansın yoksulluğu azalttığını bulmuştur. Makale yazarları programa olumlu bir katkıda bulunmuş olsa da, diğer makaleler mikrofinansın yoksulluğu azalttığını kanıtlayamamışlardır.

Burundi'deki mikrofinans uygulaması, yoksulluğun azaltılmasına büyük bir katkıda bulunabilecek bir araç olarak uluslararası gelişim sahasına adımını atmıştır. Gerçekten, mikrofinans gelişmekte olan ülkelerin mali sistemine sağlanan finansmanın yetersizliğine değinen finansman gelişimi yöntemlerinden biri olarak sunulmaktadır. 1980'lerdeki kriz sebebiyle gelişmekte olan ülkelere dayatılan yapısal uyarlama programlarının olumsuz etkilerinin tanınmasına dayanan uluslararası kalkınma politikaları alanında mikrofinansın önemi artmıştır. Dünya Bankası gibi uluslararası kuruluşların yanı sıra, mikrokredi şemaları, idari eğitim ve teknik öğrenim yollarıyla globalleşmiş destek altındaki yoksul insanları gayri resmi sektörlerdeki mikro-işletmelere entegre eden aktörler olarak bilinen neo-liberal ideoloji destekçileri için mikro-girişimci, bir yoksulluğu azaltma yolu olarak yoksul toplumun büyümesi için şirketleşmesine izin vererek piyasayı genişletmenin gerçek öncüsü olmak için tüm meziyetlere sahiptir (Peemans, 2002: 166-168).

1980'ler ve 1990'lar arasında ortaya çıkan ilk mikrofinans programları aslen sosyal bir amaç taşımaktaydı ve devlet yardımı bazında kredi dağılımından oluşuyorlardı. Bu programların uygulanması, oldukça yüksek seviyelerde borçlar ve işletme masraflarıyla bu da en sonunda birçok mikrokredi programının yavaş yavaş kullanımdan kaldırılmasıyla sonlandırılmıştır. Burundi'deki sürekli büyüyen mikrofinans sektörüne karşın, nüfusun % 90'ının geleneksel bankacılık sisteminden yararlanamadığı bir ülkede mikrofinans hâlâ talebi karşılamaktan çok uzaktır (Noël, 2006: 12).

2011 istatistiklerine göre mikrofinans bu yılın depozitolarının yalnızca % 4,45'ini (yani 3.296 milyar Burundi Frank'ı) ve mali sistemin tahsisatlarının %

8,99'unu (yani 12.326 milyar Burundi Frank'ı) temsil etmekteydi. Bu sektör, profesyoneller, kamu otoriteleri ve kalkınma ortakları için daha da büyük bir zorluk teşkil etmektedir ki onların kaygısı yalnızca insanların mikrofinans hizmetlerine erişimini sağlamak ve zaman içerisinde bu erişimi arttırmaktır.

Mikrofinansın sürdürülebilirliğini sağlama isteği 2006 Temmuz ayında yürürlüğe giren ulusal bir mikrofinans politikasının ortaya çıkmasına olanak sağlamıştır. Bu politikanın hedefi: kaliteli finansal hizmetler, daimi bir ürün ve hizmet verme vasıtasıyla geleneksel bankacılık sisteminin dışında kalan nüfusların yaşam standartlarına sürdürülebilir bir biçimde katkıda bulunmak ve gelirlerini arttırmaktır (UNDP, 2004: 7-10). Bu politikanın ışığında ve bu sektörün yeniliğine bağlı olarak Burundi'deki mikrofinans organizasyonlarının sürdürülebilirliğine sahip birkaç çalışma olduğunu göz önünde bulundurursak ana amacımız mikrofinans eylemleri üzerinden gelişimi desteklemektir.

Bu temele dayanarak şunu söyleyebiliriz ki, bu çalışmanın adı "Bir kalkınma stratejisi olarak mikrokredi uygulaması: Burundi örneği'dir". Bu kavramı incelerken de göreceğimiz gibi, mikrofinansta kalite hem kuruluş hem de müşteri için maliyetlidir. Aynı şekilde mikro-projelerin getiri oranına dolayısıyla MFI'lerin seviyesine ve bunların sonucu olarak MFI'lerin sürdürülebilirliğine etki edebilmektedir.

Bu uygulamalar, maliyetler ve kârlılık sebebiyle, kaliteli bir teklifin uygulanması oldukça karmaşıktır. Bu çalışmada gayemiz Burundi'deki mikrofinansın kaliteli bir strateji olarak nasıl kalkınma planının bir parçası olabileceğini anlamaktır. Dahası, çalışmamızda net ve belirgin hedefler doğrultusunda bize bilimsel bir yön göstermesi için iki hipotez kullanılmıştır:

H₁:Mikrokredi, kredi müşterilerine gelir artışı, yoksulluk, yaşam standartları konusundaki etkileri.

H₂:Burundi'deki yoksulluğun ortadan kaldırılmasında önemli bir rol oynayan kurumların Mikrokredi verebilmesi ve yoksul hanelere mikrokredilerin sosyo-ekonomik etkileri.

Bu çalışmanın genel amacı, mikrofinans kuruluşlarının bir kalkınma stratejisi olarak kullanıma geçirilmesi durumunda yoksulluğa karşı mücadelede MFI'lerin

niceliksel ve niteliksel çabalarını incelemektir. Dolayısıyla bu kuruluşlar mikrokrediye olan erişim seviyesini değerlendirmelidirler. Ayrıca, bu mikrokredilerin hanehalklarının yaşamlarındaki etkisini incelemek ve bu mikrokredilere izin vererek risk yönetiminde etkinliği açık bir şekilde analiz etmektedir. Gerçekten Afrika’da birçok ülke oldukça yoksuldur.

Bu çalışmanın önemi, son yıllarda, Burundi’deki yoksulluk seviyesi düşünüldüğünde, mikrokredi hibe faaliyetlerinin yoksullukla mücadelede sorunları çözmek için yararlı olduğunu düşünmemiz normaldir.

Ancak yine de, MFI’lerden ödünç alınan para ile kurulan pek az ev veya satın alınan az sayıda araç görülmektedir. Her gözlemci için bu durum kırsal alanlarda yoksulluğun giderilmesini sağlayacak yaklaşımları zenginleştirmek için ders çıkarılmak üzere çalışılmaya değerdir. Buradan hareketle bu çalışmanın seçimini haklı çıkaracak üç farklı toplumsal fayda bulunmaktadır:

1. Her şeyden önce akademik fayda mevcuttur: Gerçekten, yüksek lisans düzeyinde tez olarak yapılan bu çalışma yalnızca akademik bir zorunluluk değildir, aynı zamanda sosyal bilimlere aday öğrencilerin ve öğretmenlerin bu alandaki çalışmalarına katkı sağlama amacı vardır.
2. Diğer bir fayda ise sosyaldır: Bu çalışma kırsal kesimlerde ve yoksul toplumlarda mikrokredilerin oynadığı role ışık tutma amacı taşımaktadır. Dolayısıyla, bu rolün kurtarıcı olup olmadığı veya geliştirilmesi gerekip gerekmediği sorusuna cevap vermelidir.
3. Son olarak bizler bu çalışmanın, bu çalışmada belirtilen mikrokredilerin yönetimindeki kısıtlamaların üstesinden gelmek amacı taşıyan MFI’lerin aynı zamanda hak sahipleri için de bir çalışma görevi görmede pratik bir rol oynamasını istemekteyiz.

Giriş ve sonuç bölümleri haricinde çalışmamız aşağıdaki gibi alt dallara ayrılmıştır; Birinci bölüm: Mikrokredinin teorik temelleri bu bölümde mikrofinans kuruluşlarını geliştiren genel teoriyi tartışmaktayız. İkinci bölüm: Dünya’da ve Burundi’de mikrokredi uygulamaları bu kısımda Burundi’deki mikrofinansın etkilerini geniş bir şekilde açıklanmış ve tüm dünyada yoksulluk sorununu çözmek için stratejik bir biçimde nasıl rol oynayabileceği ele alınmıştır. Üçüncü bölüm:

Mikrokredi uygulamasının Burundi bölgeleri üzerindeki etkileri; son kısımda Burundi'deki mikrofinans uygulaması ve ekonomik durum hakkında tüm bilgiler sunulmaktadır. Son olarak, kendi araştırmamızın sonuçları sunulup yorumlanacaktır.

BİRİNCİ BÖLÜM

MİKROKREDİNİN TEORİK TEMELLERİ

Mikrofinans genel olarak resmî bankacılık kurumlarının hizmetlerinden yoksun kalan yoksul bireylere ve girişimcilere küçük, kısa vadeli kredi imkânlarının tanınması kavramıdır. Kredi ve gelenekselleşmiş para borçlanma formlarından mahrum olan bireyler, kârlı işletmeler kurmak veya toplumları içerisindeki hâlihazırda olan girişimleri desteklemek için borç alamamaktadırlar. Ufak miktarda alınan krediler veya borçlar gelişmemiş ekonomilerde gelir üretebilmekte ve ekonomik büyümeyi arttırmaktadır. Ekonomik büyüme bir ülkedeki belirli zaman diliminde meydana gelen mal ve hizmetlerdeki (GSYH) artış olarak tanımlanmaktadır (Adam ve diğerleri, 1992: 1463-1470).

Mikrofinans sektörü büyüdükçe, birçok kişi mikrokreditin gerçekten yoksulluğu azaltmak için verimli bir yol olup olmadığını sorgulamıştır. Genel olarak, açık bir şekilde mikrokredi meselelerini destekleyecek olan teorisini açıklığa kavuşturmak için anlatım ve açıklamalarımıza genişçe yer vermek mantıklı olacaktır.

1.1.MİKROKREDİ KAVRAMI

Mikrokredi, bankacılık ve ilgili hizmetlere erişimi olmayan insanlar için mali hizmetlerin bir kaynağı ya da bir aracı olarak tanımlanabilmektedir. Mikrokredi, düşük gelirli bireylere ya da mali hizmetlere başka türlü erişimi olmayan kooperatiflere küçük krediler sağlayan bir banka gibi aynı hizmetleri veren bir mali sektörün çeşitidir. Özellikle mikrokredi bakış açısı; para biriktirmek, borç vermek ve sigorta elde etmek için bir yol sağlama itibarıyla kendi kendine yetebilmenin bir fırsatı olarak düşük gelirli şirketlere borçlar vermektir (Jafree ve diğerleri, 2013: 73-105).

Otero'ya göre (1999: 8) mikrokredi "düşük gelirli yoksul kimselere ve çok yoksul serbest meslek mensuplarına mali hizmetlerin tedarikçisidir". Mali hizmetler şunlardır: Tasarruf ve mikrokredi'dir. Fakat sigorta ve ödeme hizmetleri gibi diğer mali hizmetleri de dâhil edebilmektedir. Schreiner ve Colombet (2001: 339) mikrokrediyi "bankalar tarafından ihmal edilen yoksul haneler için kişisel nakit kredisine ve küçük

mevduata erişimi geliştirmek için girişimde bulunmak" olarak tanımlamaktadır. Ayrıca mikrofinans; resmî mali sektör hizmetleri edinmeye gücü yetmeyen hem kentsel hem kırsal bölgelerde yaşayan yoksul insanlara yatırım, borç ve sigorta gibi mali hizmetlerin sunulmasına odaklanmaktadır.

1.2.MİKROKREDİ VE MİKROFİNANS

Literatürde mikrofinans ve mikrokredi anlam itibarıyla çok sık karıştırlan iki kavramdır. İnsanlar çoğu zaman bu iki kavramı birbirlerinin yerine kullanmışlar ve aynı anlamı vermişlerdir. Fakat bu iki kavramı birbirinden ayırmak önemlidir. Çünkü bu iki kavram çok farklı anlamlara gelmektedir. Sinha'ya göre (1998: 2), mikrofinans kavramı, STK ve MFI'lerin (Mikrofinans kuruluşları) diğer mali hizmetlere (yatırım, sigorta vb.) kredileri ek olarak sundukları yerde, küçük kredilere denilmektedir. Yani mikrokredi, banka hizmetlerine erişimi olmayan küçük girişimciler ve yoksul insanlara krediler sağlamasını içerdiğinden mikrofinans hizmetlerinden biridir. Fakat mikrofinans aynı zamanda yatırım, sigorta, emeklilik ve ödeme hizmetleri gibi kredisiz mali hizmetleri de kapsamaktadır.

1.3.MİKROKREDİNİN TARİHSEL GELİşİMİ

1970'lerde Bangladeş'de Muhammed Yunus (2007: 46-49) tarafından başlatılan ve mali hizmetlerin bir bileşeni olan mikrokredi, mikrofinans hizmetlerine dönüşmüştür. Gelişimin sonunda yoksul insanlara küçük krediler ve tasarruflar sunmak ve aynı zamanda hizmetlerini sigortalatmak için bir yüzyıldan daha az zamanda mikro-işletmelerin oluşturulması için kredi hizmetleri de dâhil olmak üzere geniş kapsamlı hizmetler sunan tüm imkânlarla sahip olmuştur.

Robinson ve Otero 'ya (2001: 303-304) göre ilk önce 1970'lerde ön plana çıkmıştır. O zamandan önce 1950'lerden 1970'lere kadar, bağışçılar ve hükümetler tarafından finansal hizmetlerin sağlanması esas olarak para yardımı alan kırsal alanlardaki kredi programları biçimindeydi. Bunlar genellikle yüksek kredi yükümlölüklerini yerine getirememeye, yüksek kayıplar ve kırsal hane halkı olan küçük işletmeler ve yoksul insanlara ulaşamama durumu ile sonuçlanmıştır. 1980'ler

mikrofinans tarihinde Grameen Bank ve BRI gibi MFI'lerin küçük krediler ve artırım hizmetlerini herhangi bir sorun yaşamadan geniş çapta ve kârlı bir biçimde sağlayabileceğini gösterdikleri bir erişim noktasını temsil etmektedir. O zamandan itibaren süregelen para desteklerini almadılar, dönemin bu yenilikçiliğini desteklemek için ticari açıdan finanse edilmiş ve tamamen sürdürülebilir bir sektör buldular ve müşterilerine geniş bir kapsamda erişebilmişlerdir. Aynı zamanda bu sıralarda "mikrokredi" terimi gelişim alanında kullanılmaya başlanmıştı (Hermes, 2014: 1021-1034). 1950'lerin ve 1960'ların mikrokredisi ve para yardımlı kırsal kredi programları arasındaki fark; mikrokreditin gayriresmî sektörlere bağımlı kalmış müşterilere odaklanarak ve kredi dağıtım masrafinin karşılığı olan faiz yüzdesi ödemesi ve geri ödeme üzerinde ısrar etmesiydi.

Mikrokreditin büyük ölçekli sosyal yardımları kârlı bir şekilde sağlayabildiği ilk kez bu zamanda anlaşılmıştır. 1990'lar oluşturulan mikrokredi kurumlarının sayısındaki büyümede hızlanmaya tanık olmuş ve ölçek kazanımına verilen önemi arttırmıştır. Dichter (1999: 12), 1990'ları "mikrokredi on yılı" olarak ifade etmektedir. Robinson'a göre mikrokredi şu anda bir araçtır ve bir endüstri haline gelmiştir. Mikrokredi kurumlarının büyümesi ile, insanların dikkat ettikleri şeyler yalnızca yoksul toplumlara ve küçük işletmelere kredi verilmesinden (mikrokredi) tasarruf ve emeklilik gibi mali hizmetlerin sunulmasına (mikrofinans) kaymıştır. Yoksul toplumun bu türde diğer hizmetlere talebinin bulunduğu görülmüştür.

Mikrokreditin kalkınma alanındaki önemi, kötü şartlarda yaşayan yoksul toplumun mikrokredi yoluyla güçlenmesiyle desteklendi ve 1997 yılında "Zirve" olarak anılmıştır. Zirve, 2015'in sonuna kadar serbest meslek mensupları için kredi ve diğer hizmetlerle ve iş meseleleriyle dünyanın en yoksul 175 milyon ailesine ve bu ailelerdeki özellikle kadınlara ulaşmaya çalışmıştır (Mikrokredi Zirvesi, 2005: 1-12). 2005 yılı, Birleşmiş Milletler Ekonomik ve Sosyal Konseyi tarafından "Mikrokredi Sürdürülebilir Uluslararası Yılı" olarak adlandırılmış ve dünyadaki yoksulluğu ortadan kaldırmak için yoksulların girişimci ruhunu "körükleyecek" bir fikir için çağrıda bulunulmuştur. Günümüzde Dünya Bankası, gün sonunda 16 milyondan fazla kişiye hizmet vermektedir ve yaklaşık 7000 mikrokredi

kuruluşundan kredi toplamaktadır. Yoksulluğun belli bir oranda azaltılması beklenmektedir (World Bank and ING Bank, 2006).

1.4.MİKROKREDİ SİSTEMİ

Dünya, yoksulluk felaketinin saldırısı altında bulunduğundan, insanlar bu gelişmemiş duruma karşı savaşmayı düşünmüşlerdir. Bu yüzden akıllarına mikrokredi olarak adlandırılan yoksulluğun yerini alabilecek bir finansal hizmet kurma fikri gelmiştir. İlk kez 1973'te Bangladeş'de Muhammed Yunus tarafından tanıtılmıştır. 1979 yılına kadar proje, Bangladeş Merkez Bankası ve diğer ticari bankalar tarafından geliştirilmiş ve desteklenmiştir.

1983 yılında bir mikrokredi bankası yoksul ailelere küçük krediler vermek üzere kurulmuştur. Mikrokrediler; son on yılda Güneydoğu Asya'da özellikle Tayland'daki tarım kooperatiflerince, Latin Amerika'da özellikle Bolivya'daki yoksul çiftçilere ve Afrika'da Gine ve Senegal'deki yoksul çiftçilere ve zanaatkarlara verilmiştir (Murat, 2007: 6). Dönem boyunca verilen bu kredi, 111 ülkede, özellikle ABD ve Avrupa'daki çeşitli ülkelerde başarıyla uygulanmıştır.

2003 yılı sonuna kadar dünyadaki 58 milyon aile bu imkânlardan yararlanmış ve kazanç sağlamıştır. Mikrokredinin % 98 gibi bir geri ödeme oranı bulunmaktadır. Aynı hizmeti sağlayan başka bir şirket % 100 oranına ulaşabilir. Dikkate değer bir diğer husus ise, şimdiye kadar mikrokrediden yararlananların % 48'inin yoksulluk sınırının üzerine çıkmasıdır. Birleşmiş Milletler tarafından 2005 yılı "mikrokredi yılı" olarak ilan edilmiştir ve 2015 yılına kadar yoksulluğun mikrokredi ile % 50 oranında azaltılması hedeflenmiştir (Aşçı ve Demiryürek, 2008: 73-79).

Dünyada yoksulluğun hafifletilmesi ya da kontrol altına alınması, gelişmekte olan ülkelerin ve uluslararası yardım kuruluşlarının birincil hedeflerinden biridir. Yoksulluğun ortadan kaldırılması ve sürdürülebilir kalkınmanın teşvik edilmesi, 21.yüzyıl'dan bugüne kadar dünyanın karşı karşıya kaldığı en önemli zorluklardan ikisini temsil etmektedir. Sürdürülebilir kalkınma altında ailelerinin bütünlüğünü sürdürebilmek için çaba gösteren tüm insanlar temel ihtiyaçlarını uygun bir şekilde karşılama fırsatı bulacaklardır.

Böylece günün sonunda yoksulluk ortadan kalkacak, kaynaklara eşit erişimde ulaşacaklar, onları etkileyen toplumsal ve ekonomik gelişme sürecinde söz sahibi olacaklar ve siyasi karar alma süreçlerine katılacaklardır. Böylece yaşamak için gerekli koşullar altında yaşama hakkına sahip olacaklar ve gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerde olduğu gibi standart bir hayata sahip olacaklardır (Ly vd., 2012: 1036–1055).

Güney Afrika Johannesburg'da gerçekleşen 2002 Dünya Zirvesi'nde katılımcılar, 2015 yılına kadar günde bir ABD dolarından daha az bir miktarla yaşayan dünyadaki insan sayısını % 50 azaltmayı kararlaştırmışlardır. Konferansa katılan 189 ülke temsilcisi, dünya genelinde iki milyar insana yardım etme isteklerini vurgulamışlardır. Bu hedefin amacı ve başarısı; eğitim düzeyinin yükseltilmesi, kapsamlı tıbbi hizmetlerin sunulması, yaşam standartlarının veya yaşam koşullarının iyileştirilmesi ve yoksul aileler, küçük işletmeler gibi sefil yaşayan kimselere kredi sağlanması gibi çeşitli hedefler konulmasını gerektirmektedir.

Düşük seviyede ekonomik büyüme, kötü aile planlaması ve yoksulluğa yol açan varlıkların düzensiz dağılımı, durgun ekonomilere sahip bölgelere özgü özelliklerdir. Ekonomik gelişmeyi teşvik etmek için sermayeye ihtiyaç duyulmaktadır ve mikrokredi yoksulluğun azaltılması ve yok edilmesinde kilit bir stratejidir (ICDF, 2002: 171). Mikrokredi, yoksul insanlara serbest meslek edinme imkânı tanımakta ve ailelerin yoksulluğun kısır döngüsünden veya sefil yaşam biçiminden kurtulmalarına yardımcı olmaktadır.

1.5.MİKROKREDİ SİSTEMİNİN ÖZELLİKLERİ

1970'lerden 1990'lara kadarki dönem boyunca, bu kredilerin özelliklerini karşılaştıracak olursak, mikrokredi alma fırsatını elde edenlerin sayısı birkaç binden 10 milyona çıkmıştır. Bu nedenle, kredilerin niteliği, para yardımlarından ticari kredilere yani bir finansal hizmetten diğerine değişmiştir. Uluslararası kuruluşlar tarafından gelişmekte olan ülkelerde kurulan mikrokredi programlarının etkisi, para yardımı bazında küçük kredilerden çok daha fazladır (Braverman ve diğerleri, 1986:1250-1267).Çünkü mikrokredi kuruluşları genellikle bankaların finansal hizmetlerinden daha düşük faiz oranları sağlayabilmektedir.

Günümüzde, uluslararası yardım kuruluşlarının gelişmekte olan ÷lkelerdeki mikrokredi kuruluşlarına sağladığı sermayenin ve teknolojinin önemi artmış ve mikrokredi kurumları giderek bankacılık hizmet sistemi ile resmi bir bağ haline gelmeye başlamıştır.

Buna ek olarak, bazı mikrokredi kuruluşlarının kârları ticari bankalardan daha yüksek olmuştur (ICDF, 2002: 173).

Deneyime göre, krediler olarak mikrokredi řu özelliklere sahiptir:

1. Kredi borçlananlar (özellikle kadınlar) arasında geri ödeme oranı, özellikle finansal kurumlar toplumla uzun vadeli ilişkiler kurduğunda oldukça yüksektir.
2. Mikrokredi kurumları tarafından yapılan hizmetlerin yaygınlaşması, yoksulların tasarruf ve birikim yapmadığına dair inancın yanlış olduğunu göstermektedir. Mevduat hizmetleri, kurumun genel mali istikrarını güçlendirmektedir.
3. Kredi faiz oranlarını piyasa faiz oranları ile bütünleştirmek teşvikleri arttırmaktadır. Kredi faiz oranı para yardımlı faiz oranından yüksek olduğunda, borçlular krediyi geri ödeme yöntemlerini bulmak için daha fazla çalışacaklardır. Piyasa faiz oranlarını kullanmak, hangi borçluların en üretken olduklarını hızla belirlemenize yardımcı olmaktadır. Borç verenin gerçek anlamda çalışmak isteyen insanlara para yönlendirmesine olanak tanımaktadır.
4. Borçlular teminat sağlamazken, uygun şekilde yönetilirse finansal kurumlar halen işletme kârları oluşturabilmektedirler. Bankacılık ortamının olgun olmadığı durumlarda kalkınma örgütleri, kredi programlarını uygulamadan önce bankacılık sistemini güçlendirmek için çalışmalıdır.
5. Mikrokrediler, dezavantajlı kişilere temel finansal kavrayış sunarak ve bireyler için kredi sahibi olmayı sağlayarak nakit ekonomisi kurmalarında yardımcı olmaktadır. Bu strateji, kurumsal yapı etkisini ve ekonomik fırsatlar yaratmanın uzun vadeli hedefini gerçekleştirmeye yardımcı olmaktadır.
6. Mikrokredi ve mevduat hizmetleri yoksullar için sosyal ve iş gücü kaynaklarını güçlendirebilmekte, böylece yerel düzeyde altyapıyı geliştirilmektedirler.

1.6.MİKROKREDİNİN HEDEF KİTLESİ

Mikrokredi yoksul insanların iş kurmaları için uygun fırsatları bulması ve gelirlerini kolaylıkla arttırması için bir sermaye kaynağı olabilmektedir. Mikrokredi, üretim sürecinde dışarıdaki kesime yardım etmek için yoksullara finansal hizmet sunmasının yanında, bu kesimin ekonomik bağımlılıktan kurtulmasını sağlamaktadır. Dolayısıyla, üretim süreci mümkün olduğu kadar hızlı olabilmektedir.

Mikrofinans servisini tanımlayacak olursak, düşük gelirli insanlara kredi sağlayan bankacılık servsidir diyebilmektedir. Mikrokredi formu ülkeden ülkeye farklılık göstermektedir (Christen vd, 2003: 9). Mikrokredilerin stratejisi ve hedefi, piyasadan finansal hizmeti almaya uygun olmayan kesimlerin finanse edilmesidir. Bu kredilerin çoğu vakıf kurumları ve halk tarafından sağlanmakta ve desteklenmektedir (Diver, 2005: 5).

1970'lerde, Muhammed Yunus, Bangladeş ülkesinde (kırsal kesimde yaşayan 2,7 milyon insan) bir finansal sistem geliştirmeye çalışmıştır (SPO, 2007: 47). Yunus (2003: 14-15), mikrokredinin önemini tüm çalışmalarında ısrarla vurgulamıştır. Yunus'a göre "Ülkem Bangladeş'de hüküm süren trajik yoksulluğun da etkisiyle öğrencilerime ekonomik kuram ve hipotezlerin nasıl her türden ekonomik soruna çözüm bulduğunu anlatırken kendimi kaybederdim. Şimdi, bu durumun etkisiyle aniden içimde bir boşluk duymaya başlamıştım. İnsanlar kaldırımlarda ve evlerin önünde açlıktan ölürken bu kuram ve hipotezler ne güne duruyorlardı? Onların gerçek yaşamlarını yansıtan ekonomik kuram neredeydi"?

Kısacası, Yunus, kötü durumda yaşayan yoksul insanların kendi sermayelerini iş kurmak için kullanamamasının eğitimle ilgili olduğunu keşfetmiştir. 1974'te Yunus, mikrokredinin ilk etkinliğini geri ödeme oranı yüksek bir köyde oluşturmuştur. Ve daha sonra bu olay Yunus'u, yoksul insanlara yardım amacıyla gelen mikrokredi başvurularını daha yüksek miktarlarda başlatan Grameen Bankası'nı kurmaya teşvik etmiştir (Şengür ve Taban, 2012: 66).

1.7.NEOLİBERALİZM ARAÇLARININ MİKROKREDİDE KULLANILMASI

Mikrokredinin ideolojiden arındırılmış olarak adlandırılabilceğimiz tanımlarından biri, kırsal kesimlerde yaşayan ve düşük yaşam standartlarına sahip yoksul insanlara yardım etmenin kolay bir yolu olmasıdır. Bununla birlikte mikrokredi, neoliberalizm doktrinleri ile neredeyse mükemmel bir şekilde uyumlu olan bir ticarileşme olarak gözükmektedir.

Son günlerde bu alanda bu ideoloji hâkimdir, mikrofinans sektöründe, tüm ekonomik faaliyetlerde, özel sektör ve bireysel inisiyatif yoluyla garanti başarısını elde etmeleri gerekmektedir. Piyasa mekanizmasının her bir unsuru planlanma ile tamamlanmalıdır; tüm MFI'lerin tercihi, piyasada kalmalarını sağlamaya ve sürdürülebilir şekilde tüm hakları elde etmeye çalışmaktır. Mikrokredinin erken başarısı gayriresmî ekonomideki yoksul ailelerin değerli müşteriler olduğunu göstermiş ve tüm ekonomik organizasyonların olabildiğince özel sektör mülkiyetinde olduğunu ve özel sektör tarafından kontrol edildiğini göstermiştir (Harvey, 2006: 7-250).

Mikrofinans, neoliberallere; hem bireysel, küçük işletmeler hem de genel olarak toplum için tek meşru yoksulluktan kurtuluş yolu olarak, mikrofinans ile desteklenen gayriresmî sektör faaliyetlerinin evrensel olarak destekleneceği ve üretilen gelirlerden yardım sağlanacağı umudunu vermektedir. Bunlar arasında kırsal alana yapısal müdahale, toplumu olduğundan daha güçlü hale getirmek, refah programları, kaliteli kamu hizmetini herkes için erişilebilir hale getirmek, gelir ve varlıkların eşit dağılımı ve bütün devlet kurumlarının yeniden yapılandırılması ve ortak mülkiyet ile işbirliğinin daha yoğunlaştırılması üzerine talepler de mevcuttur. Mikrofinans öyküsü, iktisadi sistemi meşrulaştırmaya yardımcı olur, bunun anlamı yoksul ailelerin yaşam standardının iyi durumda olacak hale getirilmesi ve herhangi bir toplumun temel altyapısının yalnızca girişimci süreci olmaması anlamına gelmektedir (Bateman, 2003: 56-65). Birçok "yeni dalga" taraftarının tuttuğu kurumsal sektörlerin inancına rağmen, MFI'lerin yeni işletim sistemi büyüdükçe her yerde belirtilen topluluk ve sosyal kalkınma vizyonuna saygı göstermeye devam etmelidir (Otero, 1994: 102-3).

Bunların birçoğu birçok AB ülkesinde işyeri ve aile bağlantıları yoluyla tedarikçi kredilerine erişmek için yeterli olan bir yöntem bulmuşlardır; böylece kendileri için teşvik bulabiliyorlar ve bu nedenle sağlayacakları ithalatın değerine göre önemli ölçüde kaldıraç yaratabilmişlerdir. Bununla birlikte bu süreçte, ödemeler dengesi bozulmuş, ithalata olan talep aşırı derecede artmıştır.

Aynı Arnavutluk, Sırbistan, Bulgaristan, Romanya, Makedonya ve Karadağ'da oldukça belirgin olan eğilimler gibi. Ancak bu bağlantılar mevcuttur ve bölgedeki ekonomik kalkınmaya ve yoksulluğun ortadan kaldırılmasına olan olumsuz etkisi, "yeni dalga" MFI yaklaşımı taraftarı olan yerel analistler de dâhil olmak üzere birçok yerel ticaret ve makroekonomist tarafından büyük ölçüde kabul görmektedir (Cicic ve Šunje, 2002: 8-167).

Basitçe açıklayacak olursak, mikrofinans neolibereallere yoksulluk sorununun ele alınması için oldukça iyi bir fırsat sunmaktadır ancak bir bakıma mevcut servet ve güç yapıları konusunda gerçek bir mesele oluşturmamaktadır. Başarılı bir mikro-işletme kurmak için gerekli çabayı sarf etmekte başarısız olan kişiler kendi yoksulluklarının sorumlusu olmakla suçlanmaktadır.

1.8.MİKROKREDİNİN AMACI

Mikrofinans programları, gayri resmî ve resmî finansal sistemden mahrum kalan kişiler için bir takım finansal ürünler sunmaktadır. Finansal ürünler özellikle gelişmekte olan ülkelerdeki yoksul kişileri ilgilendirmektedir. Daha genel olarak söyleyecek olursak, mikrofinans "maksimum sayıda yoksul kişinin, ihtiyaçlarına uygun ve yüksek kalitede yalnızca kredi değil aynı zamanda birikim, sigorta ve havale dahil bir finansal hizmetler yelpazesine kalıcı erişiminin sağlandığı" bir dünya görüşüdür (Robert vd., 2004: 2-3).

Hatta bankalar gibi resmî finansal kurumlar kredi sağlamadan önce ekonomik etmenlerin belirli koşullarını sağlamaları konusunda talepte bulunabilir (belge tespiti, kefil, asgari depozito vb.). Bu koşulları sağlamakta başarısız olmaları durumunda, düşük gelirli kimseler (çiftçiler ve ticaretle uğraşanlar, esnaf, sokak satıcıları vb.) finansal sistemin dışında tutulmaya devam etmiş olmaktadır.

Mikrofinans sektörü yoksulluğun farklı boyutlarıyla mücadele etmek için yoksul kişilerin ihtiyaçlarına göre uyarlanan finansal hizmetleri devreye sokmaktadır. Bu sebeple, Forestier (2005: 10) "mikrofinansın zorlukları: kırsal ve zirai finansman için ne gibi bir rolü var", adlı makalesinde mikrofinansın hedeflerinin kritik analizlerini yapmaktadır. Bu makaleye göre, mikrofinans; insanların zorunlu bir gayriresmî sistemden kurtulmaları, yoksul insanlar kategorisinin (kadınlar, gençler, vb.) özgürleştirilmesine katkı sağlamak, başarı elde etmek için kaçınılmaz olan finansal hizmetleri temin etmek gibi motivasyonlara sahiptir.

Sonrasında bu amaçlar daha büyük bir hedef olan yoksullukla mücadele için etkili bir araç olma hedefiyle birleştirilir. Bu yolla Forestier mikrofinansın açık bir tanımını yapmaya çalışır: mikrofinans "resmi finans sistemin haricinde kalan herkes için bir takım finansal hizmetler sunmaktır".

Ayrıca geleneksel finans sisteminin dışında kalanlar düşük gelirli kişilerdir. Dolayısıyla, mikrofinansın, yoksul insanların standart hayat tarzının ve şartlarının iyileştirilmesine katkı sağlamak üzerine bir ana amacı mevcuttur. Baumann (2004: 32) mikrofinansı, hasar tespit edilebilirlik ve yoksullukla mücadelede vazgeçilmez bir araç olarak tanımlamaktadır.

İlk önce hasar görebilirliği gelirlerde beklenmeyen düşüşle birlikte harcamalarda artışla ilişkili bir durum olarak tarif etmektedir. İkinci olarak ona göre, ekonomik riskliliğin nüfuslu olduğu, doğal çevrenin kırılgan bir dengesinin olduğu ve politikanın nadiren tahmin edilebilir olduğu Sahra altı ülkelerinde güvenlik açığının birçok sebebi vardır.

Bu programın başlangıcında, bazı işlem maliyetleri oldukça pahalı gözükmiştir ve yolsuzluğun görüldüğü uygulamaya bağlı olarak başarısızlıklarının ana nedenleri kurumsallaşamama gibi gözükmektedir. Bu sebeple, tüm sistemi dikkatlice çalıştırabilecek emniyete sahip bir kurum sahibi olmak önem taşımaktadır. Mikrokredi programlarının başarısı, kurumsalcılar tarafından en öncelikliler arasında sayılmıştır ve sürdürülebilir kurumsal kimliği elde etmede finansal yeterliliği korumanın önemi defalarca vurgulanmıştır (Oktay, 2006: 21).

1.9.MİKROFİNANSIN TEMEL PRENSİPLERİ

Muhammad Yunus, Grameen Bankası'nı kurduğunda ve mikrofinans ilk ortaya çıktığında bazı ilkeler önermiştir. Bu ilkelere dayanarak gelişmemiş ülkelere, yoksul insanlara küçük miktarlarda krediler sunulmaktadır. Böylece kurumlardan aldıkları borcu geri ödemek üzere ticaret ve tarım üzerine inisiyatif kullanma fırsatına sahip olmaktadır. Bununla birlikte bu yoksul insanların bazı becerileri olmasına rağmen hayat şartları onların bu becerilerini yeterince kullanabilmelerine engel olmaktadır.

İhtiyaç durumundakiler için sağlanan yardım ve bağışlar yoksulluğun çözümü değildir. Yalnızca yoksulluğun devamını sağlamaktadır. Bu sebeple, bağımlılığı ortadan kaldıran ve bireylerin yoksulluk duvarını kırıp geçmek üzere inisiyatif kullanmalarını sağlayacak bir sistem gereklidir. Her bir insanın içindeki enerjiyi ve yetenekleri kullanmak yoksulluğun çözümüdür (Roodman ve June 2013: 1-46). Buna ek olarak, bazı prensipler CGAP tarafından oluşturulmuştur. CGAP 28 kamu ve özel kalkınma ajansının birlikte çalışmaya odaklanarak yoksul insanlara finans hizmetleri ulaştırmak amacıyla bir araya gelmesidir (Lelart, 2006: 1-60).

Bu prensipler, ABD eyaleti Georgia'nın Sea Island Adasında Haziran 2004'te gerçekleşen G8 Zirvesinde (2004:1-2), Üye Devletlerin "MFI'lerin sayısının, kapsamının ve etkinliğinin artırılması" kararıyla açıklanmıştır.

1. Yoksul halkın, sefil durumlarından kurtulabilmesi için mali hizmetlere ihtiyacı vardır; yalnızca küçük krediler değil aynı zamanda ihtiyaçları karşılamak üzere birçok hizmet birleştirilmelidir.
2. Mikrofinans yoksulluğa karşı güçlü bir araçtır ve finansal hizmetlere tüm erişimin sağlanması, yoksul toplumun hayallerini gerçekleştirme, gelirlerini arttırma, varlık biriktirme ve dış kaynaklardan gelebilecek şoklara karşı zarar görebilirliğini azaltma şansı tanımaktadır. Yoksul insanların mikrofinans için umutları olabilir çünkü onlar için günlük hayatta kalma, yemek, ev ve eğitime yapacakları yatırımı planlamak büyük bir sorumluluktur.
3. Mikrofinansın yoksul insanlara finans sistemleri oluşturma üzerine odaklanan bir amacı mevcuttur. Birçok gelişmekte olan ülkede ne yazık ki yoksul kesim nüfusun çoğunluğunu oluşturmaktadır. Aynı zamanda yoksul insanların

büyük bir çoğunluğu hala düşük gelirleri ile birlikte finansal kaynaklardan mahrum kalmaktadır. Birçok ülkede mikrofinans yeni bir sektör olarak görülmektedir ve bağışçılara, hükümetlere ve yatırımcılara dönüşmüştür.

4. Mikrofinans finansal sürdürülebilirliği gerekli hale getirmede ve toplumun gelirlerini olabildiğince kolay bir şekilde arttırmalarına yardım etmede rol sahibidir. Yoksul kişilerin büyük bir çoğunluğu, finansal piyasaların ilgi odağı olmayan bir alanda olmaları sebebiyle finansal hizmetlere erişim sağlayamamaktadırlar. Sürdürülebilirlik sağlamak; işlem maliyetlerini azaltmak, daha iyi hizmet sunmak ve müşterilere yeni ürünler sunma ve bankalara erişimi olmayan yoksul kimselere erişmek için yeni yollar bulma anlamına gelmektedir.
5. Mikrofinans yoksullar için finansal kurumlar ve daimi bir şekilde hizmet veren sağlıklı yerel kurumlar kurmanın önemini vurgulamaktadır. Bu tip kurumlar yerel birikimleri hareketlendirip geri dönüştürebilmeli, kredi yaratmalı ve bir dizi hizmeti verebilmelidirler.
6. Bu sebeple, mikrokredi her zaman dünya çapında yoksulluk sorununu çözme yolu değildir. Mikrokredi hiçbir yoksul insana veya yoksul insanların durumuna çözüm bulmanın uygun yolu değildir. Ancak aşırı derecede yoksulluk durumunda ve diğer türde destek araçları kullanmadan önce küçük krediler yaratmaya yardımcı olabilmektedirler. Birçok durumda, küçük devlet yardımları, altyapı geliştirmesi, istihdam ve eğitim, yoksulluğu ortadan kaldırmak için daha etkilidir. Mümkün olduğunda bu gibi finansal olmayan hizmetler birikimlerin hareketlendirilmesi ile güçlendirilmelidir.
7. Faiz oranları yoksul insanların finansal hizmetlere erişimini zorlaştırabilmektedir. Çok sayıda küçük miktarlarda krediler vermek birkaç büyük miktarda kredi vermekten çok daha maliyetlidir. Bu, faiz oranının oldukça yüksek olduğunu gösterir, küçük kredi sağlayıcıları ortalama banka faiz oranlarına kıyasla çok daha yüksek faiz oranları talep edebilseler dahi, maliyetlerini karşılamak için yeterli olmayabilir, dolayısıyla bunların büyümesi ve sürdürülebilirliğinin istekli finansmanın kıtlık ve istikrarsızlığı ile sınırlandırılacaktır.

8. Devletin önemi doğrudan finansal hizmetlerin sağlayıcısı değil, kolaylaştırıcısı olmaktır. Çeşitli devletler, yoksul insanların birikimlerini korurken aynı zamanda onlar için finansal hizmetler geliştirmeyi amaçlayacak teşvik politikaları ve stratejiler üretilen bir ortam yaratmada önemli rol oynamaktadır. Ayrıca, yolsuzlukla mücadele ederek, piyasalara ve altyapıya erişimi güçlendirerek, sağlayıcılar için iş ortamını iyileştirerek yoksul insanlar için finansal hizmetleri geliştirebilmektedirler.
9. Bağışçı ve iştirakçi fonları özel sermayeyle yarış halinde olmamalı, onu desteklemelidir. Bağışçılar, mikrofinans için geçici süreli olarak elden verilen küçük miktarda bağışlar, küçük krediler ve hibeler kullanmalıdır. Etkili olmak için, bağışçılar, yoksullar için olan finansal hizmetleri yerel sermaye piyasalarıyla entegre etmeye çabalamalı; projelerin dizaynı ve uygulaması için uzmanlar kullanmalı; finansal kurumların ve diğer ortakların devam eden desteğe bağlı olarak minimum performans hedeflerine ulaşmalarını zorunlu kılmalı ve en başından itibaren bir çıkış stratejisine sahip olmalıdır.
10. Mikrokredi sağlayanlar için kurumsal kaynakların ve insan kaynaklarının az olması en büyük kısıtlamadır. Mikrofinans, bankaları ve sosyal hedefleri birleştiren özel bir alandır ve bu alanın kontrolü amacıyla mikrokrediyi sağlayıcı uzmanlaşmış birimler kurulmalıdır. Bunlar düzenleyici ve denetleyici bilgilendirme sistemlerinden, resmî mevkiler ve bağış kurumlarına kadar tüm uzmanlaşmış birimlerden oluşturulmalıdır.
11. Mikrofinans kendi performansını ölçüp aktarabildiğinde en iyi şekilde çalışır. Yoksul insanlara hizmet sağlayan kurumların sosyal ve finansal performansı üzerine adil, standart biçimlenmiş ve kıyaslanabilir bilgi sahibi olmak bir zorunluluktur.

1.10. MİKROKREDİ PERFORMANSI VE ÖLÇÜMÜ

Mikrofinansın performansı bazı teorileri netleştirmek adına bazı yaklaşımları doğurabilir. Bu sebeple, bu kısımda mikrofinans alanında en baskın olan iki yaklaşım sunulacaktır. Sonrasında mikrofinans kurumlarının performansını değerlendirmek üzere geliştirilen metotlar sunulmaktadır.

1.10.1. REFAH YANLISI VE KURUMSALCI YAKLAŞIM

Mikrofinans uygulamasında, bu yaklaşımda MFI'lerin performansının ölçümü bulunur. Bu nedenle bazı yaklaşımlar mikrofinans performansını açıklığa kavuşturmaktadır, bunlar:

- İlk yaklaşım, refahcı yaklaşım olarak bilinmektedir;
- İkinci yaklaşım, kurumsalcı yaklaşım olarak adlandırılmaktadır.

Ortaya çıkan ve bu iki yaklaşımı yönlendiren tartışma, düşük gelirli kişilerin borç ödemeleri için en iyi şartlar altında ortaya çıkan finansal hizmetlere erişebilmelerini sağlamak için olan MFI'lerin rol ve önceliklerine ilişkin farklı vizyonlardan kaynaklanmaktadır. Woller ve diğerlerine göre (1999), iki taraf arasında belirgin bir boşluk vardır ve bu da güven duygusunu oldukça zorlaştırmaktadır. Uygulamada, her iki yaklaşımı da benimseyen birçok MFI bulunur ve bu iki vizyon gerçekten uyumsuz değildir; her ikisi de kötü durumla mücadele etmek ve yoksulluğu azaltma amacını taşımaktadırlar.

Mikrofinansın asıl amacı olan yoksullukla mücadele konusunda bir fikir birliğine rağmen, asıl soru, MFI'ların mali öz-yeterliliği ve kurumsal sürdürülebilirliği üzerine odaklanacak bir çözüm mevcut mudur (kurumsalcı yaklaşım)? Aksine, en üst düzey finansman üzerinde dururken, dış fonu destek formunda bekleyen MFI'ler ile sonuçlanma riski mi (refah yanlısı yaklaşım)?

1.10.1.1. KURUMSALCI YAKLAŞIM

Kurumsalcı yaklaşım genel olarak, resmi finansal sistem tarafından hizmet görmeyen müşterilerin finansal hizmetlere erişmesini sağlayacak finansal kaynaklar sağlayabilen kurumların oluşturulması üzerinedir. Bu yaklaşımın destekçileri tarafından izlenen hedef MFI'lerin kendi kendine yetmeyi sağlamasıdır ki bu MFI'lerin faaliyetlerinin kapsamının tüm imkânlarını elde etmelerine yarayacaktır. MFI'ler olabildiğince daha çok yoksul kimseye erişmeyi amaçlamalıdır ve toplumun en yoksullarını hedeflemelidirler. Bu yaklaşımın vizyonu kurumsal başarıdır ve genellikle kurumun kendi kendine yeterliliği elde etmesiyle ölçülmektedir.

Kurumsalcılar mikrofinansın temel hedefinin, özellikle yoksullar için sürdürülebilir bir "finansal aracı" oluşturmak olduğunu ileri sürmektedirler. Bu durumda, mikrofinansın geleceğine büyük sayıda müşteriye yüksek kalitede finansal hizmetler sunan çok sayıda büyük ölçekli kâr amaçlı kuruluş hâkim olacaktır. Finansal kendine yeterli üzerine ısrar eden kurumsalcılar herhangi bir devlet yardımına başvurulmasını istememektedirler (Woller ve diğerleri: 29-64).

1.10.1.2. REFAH YANLISI YAKLAŞIM (SOSYAL REFAH)

Refah yanlısı yaklaşım, yoksulluklarını aşmaları, kendi kendilerini finanse edebilmeleri ve bu sayede refahlarının artabilmesi için; özellikle toplumun en yoksul kesimine yapılan finansal hizmetlerin ön koşullarının hafifletilmesidir. Hedef genel olarak, piyasada uygulanan daha düşük faizlerle küçük miktarlarda kredi sağlamaktır. Bu kredilere genellikle diğer finansal olmayan servisler eşlik eder, bunlardan bazıları; eğitim, aile planlaması, beslenme, sağlık vb.dir (Morduch ve diğerleri, 2009: 104 -119).

Woller vd. (1999: 59-80), refah yanlısı yaklaşımın MFI'lerin faaliyet kapsamı derecesine odaklandığını belirtmektedir. Bu kurumlar müşterilerinin refahını olabildiğince hızlı bir biçimde yükseltme isteklerinde oldukça açık ve nettirler. Katılımcılar ve toplum arasındaki derin yoksulluğun etkileri ve sonuçları, bu hizmetlerin bazılarının teğmini devlet yardımı gerektirmektedir. Refah yanlısının hedefi, ekonomik olarak mâl olan yoksul insanlar için kendi kendini istihdam etme şansı yaratmaktır.

Özellikle kadınlar bu fırsatı alabileceklerin en başında gelmektedir. Gerçekten de, kadınların gelir ve birikimlerindeki en ufak bir artışın bile kendilerinin ve çocuklarının hayat şartlarını arttırmalarına yardımcı olduğu bilinmektedir. Bununla birlikte kurumsalcılar ve refah yanlıları bunu belgeleyememekle birlikte, onların daha büyük bir etkisinin olduğunu garanti etmektedirler. Refah yanlısı kurumlardan en önemlisi Bangladeş'te bulunan Grameen Bank'tır ve bu banka özellikle dünyanın diğer yerlerinde daha küçük bir ölçektir.

Kısacası, Adair ve Berguiga (2010), mikrofinans kurumlarının kriterlere göre refah yanlısı okul performansının, faaliyetlerin kapsamına ve katılımcıların yaşam koşulları üzerindeki etkilerine dikkat çektiğini belirtmektedir.

1.10.1.3. MİKROKREDİ PERFORMANSININ ÖLÇÜLMESİ

Önceki bölümlerde, mikrofinansın temel hedefinin finansal hizmetlere tüm erişimi sağlayarak yoksul insanların refahını arttırmak olduğunu gösteren bazı görüşlere göz atmış olsak da, iki fikir bu hedefe ulaşmanın en iyi yolunu göstermiştir. Refah yanlısı yaklaşım, MFI'lerin başarısını, kısa vadede yoksul insanlara ne kadar ulaşabildiği ve yoksulluğu azaltabildiği ile değerlendirirken; kurumsalcı yaklaşım, kurumların mikrofinansının yoksulların gelirinin artması ve yoksulluğun azaltılmasına gözle görülür biçimde katkı sağlayacağını farz ederek aynı başarıyı kurumların sürdürülebilirliği üzerinden ölçmektedir.

Mikrofinansın yoksul kişilerin gelirinin artmasına ve yoksulluğun azalmasına katkı sağlaması oldukça olasıdır. Aynı zamanda gördük ki, performans tanımı bir kurum tarafından izlenmesi gereken hedefleri ortaya koymaktadır. Bu nedenle, MFI'lerin performansı hedeflerin temeliyle ölçülmelidir. Finansal kurumlar düşük gelirli toplumlara erişim sağlamak istediği sürece, MFI'ler kendi kendine yeterli ve uygulanabilir olmalıdır.

Khandker'e göre (1998: 11-20), operasyon etkililiği bir MFI'nin operasyonlar vasıtasıyla üretilen kâr gelir yoluyla mikrofinans hizmetleri sağlamaktan doğan masrafları karşılayabilmesine denmektedir. Bununla birlikte, literatürde performans ölçümü yalnızca kendi kendine yeterliğe değil aynı zamanda MFI'lerin faaliyet kapsamına da dayanmaktadır. Sonuncusu müşterinin teminat kapsamı derecesiyle ve kurum tarafından sunulan hizmetler ile ölçülmektedir.

1.11. MİKROKREDİ KURUMLARI

Dünya Bankası, 85 ülkede 10.000 mikrofinans kurumunu belirlemiş ve 30 milyar avroluk ödenekle 130 milyon insana hizmet etmiştir. Kasım 2002'de New

York'ta bu konuda 100'den fazla ülkeden 2000 delegeyi bir araya getiren bir zirve gerçekleştirilmiştir (Rahman, 1999: 67-82). 1979 yılında kurulan Uluslararası Karşılıklı Kredi Merkezi, Afrika ve Asya'da kooperatif mikrofinans şebekelerini organize eden ve geliştiren bir birliktir. Senegal, Nijer, Kongo, Orta Afrika Cumhuriyeti, Kamerun, Kamboçya ve Filipinlerde mevcuttur. Fransa'da, ana operatör, Ekonomik Girişime Doğru Birlik derneğidir. İşsiz veya serbest çalışanlara veya yoksul işçilere her yıl 10.000 ila 13.000 mikrokredi sağlamaktadır. Fransa'nın dört bir yanındaki birlik 130'dan fazla şubeye sahiptir. Belçika'da bu alanda, Katılım Fonu ve Crédal kooperatifi olmak üzere iki kurum hâkimdir. İsviçre'de en tanınmış kurumlardan bir tanesi 1998'de Georges Aegler (1911-2007) tarafından kurulan mikrokredi dayanışma vakfıdır. Uluslararası düzeyde sosyal yatırım hizmetleri sorumluluğu, 2008 yılında yatırım hacmi 584 milyon dolara ulaşan bir sorumluluk küresel mikrofinans fonu başlatmıştır.

24 Ocak 2005'te bir Dünya Bankası raporu olumlu bir değerlendirme yapmıştır (Kreuz, 2003: 117-133). Yararlanıcıların sayısı (3 milyar yoksul insan için) 500 milyon olarak tahmin edilmektedir. Gelişmekte olan ülkelerde açılan hesapların % 83'ünü Asya ve Pasifik oluşturmakta ve her 100 sakinin başına 17 hesap düşmektedir. Kamboçya'da 400.000 kişi etkilenmiştir ve her yıl Kenya'da 18.000 yeni hesap açılmıştır.

Latin Amerika'da ve özellikle de Bolivya'da sistem en büyük büyümesini yaşamaktadır ve bu ülkeyi mikrofinansın en gelişmiş ve rekabetçi ülkelerinden biri haline getirmektedir (Elizabeth., 2015: 1-25). Kofi Annan'a göre, mikrokreditinin "yoksulluk ve açlığa karşı etkili bir araç" olduğu kanıtlanmıştır. 13 Ekim 2006'da Nobel Barış Ödülü, Muhammed Yunusa ve Grameen Banka ortaklaşa verilmiştir. Nobel komitesinin başkanı Ole Danbolt Mjoes, "yoksulluktan kurtulma yollarını bulan büyük bir nüfus kesimi olmadan kalıcı bir barış sağlanamaz" demiştir (Ole, 2006: 1).

1.12. MİKROKREDİ KURULUŞ MODELLERİ

Mikrokredi kuruluş modellerinin çoğu resmî olmayan mali hizmetler sistemlerinin resmileştirilmiş versiyonlarından doğmaktadır. Gayriresmî finansal

sistemler, modern bankacılık sistemlerine öncülük eden ağır tarihsel örneklere sahiptir. Bu nedenle, bu modellere birtakım şeffaflıklar sağlamak için ikisini de sunmaktayız. Resmî olmayan bankalar, mevcut resmî bankalara erişimi olmayan düşük gelirli haneler tarafından bugüne kadar kullanılmaya devam etmektedir.

Kuruluş modelleri, Hindistan, Tayland, Filipinler, Endonezya ve Sri Lanka'da yapılan kapsamlı saha gözlemleri ve röportajlar yoluyla geliştirilmiştir ve literatürden de bilgi alınmıştır (Termirbekova, 2012: 2-35). Aşağıda çeşitli modeller birlikte açıklanmıştır. Bunlar arasında, dernekler, banka garantileri, topluluk bankacılığı, kooperatifler, kredi birlikleri, Grameen, grup, birey, aracılar, STK'lar, akran baskısı, ROSCA'lar, küçük işletmeler ve köy bankacılık modelleri yer almaktadır.

1.12.1. KÖY BANKACILIK MODELİ

Köy bankacılığı, bir köyde küçük işletmeleri gerçekleştiren insanlar için küçük miktarda para birikimi yapmaya çalışan güvenilir kişilerdir. Para yatırma işlemleri düzensiz yapılır ve bu tutarların tasarruf edilen miktarları güvence altına alınmaktadır. Bu faaliyet, ödeyebilirlik ve likidite riski bulunan bir bankanın kine denktir. Köy bankacılığı birikimleri toplamakla kalmamakta, aynı zamanda faiz karşılığında borç verebilmekte bu miktarları bir bankaya yatırıp ticari faaliyetlerde kullanabilmektedir. Bu model, Afrika, Bangladeş ve Hindistan'daki çoğu ülkede mevcuttur (Lelart, 2006: 6).

1.12.2. TEZGÂHTARLIK VEYA REHİNLE ÖDÜNC ALINAN MAĞAZALAR

On beşinci yüzyılda, Katolik Kilisesi, bu dükkânları yoksulların kendi işlerini kendi faaliyetleriyle kurmalarına yardımcı olmak için meydana getirmiştir. Bu nedenle, aşırı faizli borç verenlerle uğraşmak zorunda kalmışlardır. 1462'de bu türde ilk dükkan bir İtalyan keşiş tarafından yaratılmıştır. İkinci olarak, Avrupa'nın tüm kentsel alanlarında yaygınlaşmışlardır. Papa 10.Leo, işletme masraflarını karşılayacak yeterli kaynağa sahip olmak için 1515'te rehin (tefecî) dükkânlarını müşterilerine faiz faturası koymaya yetkilendirmiştir (Jebli, 2012: 34-45).

1.12.3. MOBİL BANKERLER MODELİ

Mobil bankacılara para muhafızları da denmektedir, ancak farklı bir yaklaşımla. Bu mobil bankacıların belirgin özelliği, aynı ve düzenli tutarda para alan mevduatın gerçeğine ve ödemenin sabit bir tarihte yapılmasına bağlıdır. Geri ödenen tutar, toplam ödemeler toplamını, mobil bankerin hizmet karşılığı olarak tuttuğu bir ödemeyi göstermektedir. Ayrıca mevduat işlemleri yanısıra, mobil de kredi işlemleri yürütmektedir. Bazı durumlarda, bir müşteri, uzun vadeli bir ödeme karşılığında mobil bankerden faiz alabilmektedir. Bu mobil bankacılar Afrika ve Hindistan'da bulunmaktadır (Lelart, 2006: 15).

1.12.4. DÖNER SERMAYE VE KREDİ KURULUŞLARI VEYA ROSCA'LAR MODELİ

Döner Sermaye ve Kredi Kuruluşları veya ROSCA'lar, belirli aralıklarla vadeli mevduat toplamayı kabul eden bir grup insandır. Her para yatırma zamanında toplanan depozito paraları grubun bir üyesine verilmektedir. Süreç, böylece, her üye toplanan miktarı bir kez alana dek, dönemden döneme yenilenmektedir. Sonuçta, operasyon aynı üyelerle (veya onlarsız) yenilenmektedir. ROSCA'lar birkaç ülkede, arkadaş ve akraba ağlarına dayanılarak oluşturulmaktadır (Timothy ve diğerleri, 1993: 792-810). Tasarrufları toplayıp borçlulara belirli bir düzende sunmak için ROSCA'lar finansal bir aracı rolü oynamaktadır. Esas olarak küçük ölçeklidirler ve çoğunlukla az sayıda arkadaş grubunun veya yerel topluluğun üyelerinden oluşmaktadırlar. Ayrıca büyük bir şirketin çalışanları gibi, bir topluluktan çok sayıda insanı bir araya getiren büyüklükte de olabilmektedirler.

1.12.5. AKRABALAR ARASI KREDİ

Akrabalar arası kredi, yoksul hanelerin ihtiyaç duymaları halinde kendilerine finansman desteği sağlamaları için yakınlarına (akrabalar, arkadaşlar veya komşular) başvurmalarıdır. Bu tür gayri resmi krediler teminat gerektirmez ve çoğu durumda parasal bir ödeme yoktur (faiz ödemeleri). Bu tür bir ilişkide her iki taraf

kazanmaktadır. Borçlu ihtiyacı hızla finanse eder ve borç veren mütakabiliyet hakkı kazanır, gerektiği takdirde bu bağlantıdan borç alabilir. Karşılıklılık olgusunun prensibi budur (John, 2011: 35-54).

1.12.6. KOOPERATİFLER MODELİ

Bir kooperatifin, demokratik biçimde kontrol edilen ve ortak bir şekilde faaliyet gösteren, aynı grup altında ortak ekonomik, sosyal ve kültürel ihtiyaçlarını karşılamak için gönüllü olarak gerçekleşmiş özerk bir birliktelik olduğu söylenebilmektedir. Kooperatifin fiyat ve hizmetler üzerindeki olumlu etkisi sonunda rekabet ile karşılaşacak ve kooperatifin yararlı etkisi hafızadan kaybolabilecektir (Cobia ve David, 1989: 50).

1.12.7. GRAMEEN MODELİ

Yunus'a göre, Grameen modeli yoksulluk döngüsünü kırmak ve açlık çeken yoksul insanların standart hayatını artırmak için mikrokredi yaklaşımını rafine etmiş, ayrıca mikrokredinin etkinliğini arttıran ve geliştiren belirli bir model geliştirmiştir (Yunus, 1997: 1). Grameen modeli, yoksullara odaklı taban kurumlarından ortaya çıkmıştır. Grameen Bankası Prof. Mohammed Yunus tarafından Bangladeş’de başlatılmıştır. Grameen Bankası, sosyal sermaye fikrine dayanan kâr odaklı bir ticari bankadır. Özellikle de, aile kuruluşu olmayan kendileri organize olmuş beş kişinin birleşmesinden ortaya çıkan ve süreç için "akran baskısı ve akran desteği"ni bir araya getiren kişilere borç sağlamaktadır.

Borç alan kimseler kısa bir eğitim sürecinden geçmelidirler. Eğitim süresince Grameen Metodunu öğrenip beş kişilik gruplar oluşturmaktadırlar. Sonrasında iki üye küçük miktarlarda borç para almaktadırlar. Bu gruplar haftada bir kez borçlarını geri ödemek adına buluşmaktadırlar. Başarı ile ödenen her bir kredi ile borç alabilecek üye sayısı artar ve kredinin miktarı büyümektedir.

Üyelerden biri yükümlülüklerini yerine getirmede başarısız olursa, tüm grup yeni bir kredi için elverişsiz hale gelmektedir. Bu metod grup üyeleri arasında diğerlerinin

işletme başarılarını ve geri ödeme başarılarını garanti altına alacak olan güçlü teşvikler meydana getirmektedir (Yunus ve diğerleri, 1999: 46-49).

Yunus'a göre yoksulluk döngüsünü kırmak için mikrokredi yaklaşımını rafine hale getirmiş ve açlıkla mücadele eden yoksul insanlar için standart bir hayat oluşturmuştur (Yunus, 1997: 1). Kısacası, Grameen modeli önceden mümkün olmayan, özellikle kadınlar için kredi sunma, yoksulları güçlendirme, girişimleri büyütme, kredileri geri ödeme gibi birçok şeyi gerçekleştirmek için bir yol sunmaktadır.

1.12.8. KREDİ BİRLİKLERİ MODELİ

Bu kredi birlikleri, para biriktirmeyi ve makul faiz oranlarında birbirlerine borç vermeyi kabul eden, belirli bir grubun üyelerinden oluşan bir organizasyondur. Bir kredi birliği, demokratik olmayan, kar amacı gütmeyen bir finansal kooperatiftir. Her biri, üyeleri tarafından idare edilir ve yönetilir; üyeler, yönetim kurulu ve komite temsilcilerinin seçiminde oy hakkına sahiptir (Fabozzi ve Wickard, 1997: 64-65).

1.12.9. SİVİL TOPLUM ÖRGÜTÜ VEYA STK MODELİ

Sivil toplum kuruluşu veya STK, toplumdaki en fakirlerin refahını iyileştirmek için temel faaliyet alanlarını sağlayan kâr amacı gütmeyen bir kuruluştur. Buna ek olarak, bazı STK'lar krediyi vermek için sigorta, sağlık hizmetleri ve okur yazarlık gibi diğer hizmetler ile birlikte temel finansal hizmetler sunabilmektedirler. STK'lar, bankacılık düzenleyici ve denetleyici makamlara tabi değildir. Öte yandan, bulundukları ülkenin sivil ve ticari yasalarına göre çalışmalıdırlar (Birleşmiş Milletler, 2006). Christen, Rosenberg ve Jayadeva (2004)'a göre, mikrofinans kurumlarının çoğu STK'lara aittir.

1.12.10. PROJE MODELİ

Proje, belirli bir zaman içinde belli bir vizyona ulaşmak için özenle planlanan bireysel ya da işbirlikçi bir kuruluş olabilmektedir. Aslında, Boyé, Hajdenberg ve

Poursat (2006)'a göre mikrofinans konusunda uzmanlaşmış olan bu farklı organizasyon türleri, özellikle de faaliyetlerinin başında MFI'lerin alabileceği başka bir form önermektedir. Bir kuruluş, personellerinden oluşan mikrofinans faaliyetine yönelik bir ekip kurmaya karar verdiğinde buna proje adı verilmektedir.

Faaliyetleri ile bu organizasyon, proje aşamasında olan ve henüz kendi yasal statüsüne sahip olmayan bir MFI olarak kabul edilmektedir. Bu nedenle, bunlar yerel faaliyetlere bağışlanan fonları tahsis eden, bağışçılar veya uluslararası STK'lar tarafından finanse edilen yasal bir statüsü bulunmayan mikrofinans projeleridir. Kamerun'da ACEP ve Kamboçya'da AMRET, MFI'lerin alabileceği bu formun örnekleridir (Branca ve Egourel, 2011: 4-16).

1.12.11. TARIM VE KALKINMA MODELİ İÇİN KAMU BANKALARI

Bu kalkınma sektöründe, tarım ve zanaat sektörleri gibi ticari bankaların hizmet vermediği öncelikli sektörlerin geliştirilmesini teşvik etmek için hükümet tarafından çeşitli ülkelerde özel amaçlı olarak üretilen tarım ve kalkınma kamu bankaları bulunabilmektedir.

Bu bankalar ayrıca, geleneksel finansal kurumlar tarafından ihmal edilmiş nüfusa ulaşmak ve hükümetlerin siyasi girişimlerini teşvik etmek ve yaşam koşullarının genelde arttığından emin olmak için çabalamaktadırlar. Çoğu vakada, tarım ve kalkınma için kamu bankalarının büyük bir boyutu mevcuttur. Devlet makamları tarafından para yardımı alırlar ve tasarruflardan ziyade krediye odaklanılmaktadırlar. Bu kurumların kamu otoritelerine bağımlılığı, görevlerini yerine getirmelerini engellemiştir; Bazıları, diğerleri uygulamaya devam ederken kapanmıştır (Christ vd., 2004: 8).

1.12.12. BANKA DIŞI FİNANSAL KURUMLAR MODELİ

Birleşmiş Milletler (2006) tarafından vurgulanılan NBFI, köylerde yaşayan yoksul insanlara yardım etmek için banka dışı mali kuruluşlara veya mikrokredi şirketlerine dönüşmüş eski STK'lardır. Sermaye paylaşımı özel veya kamusal olabilmektedir. Hedefleri, pazardaki düşük gelir, ana fırsatlar ya da hizmetlere ve

küçük kredilere odaklanmaktır. Buna ek olarak, bu finansal hizmetlere yönelik olarak, bazı NBFİ'ler, kamu makamlarının gözetiminde iyi düzenlenen bir çerçeveye tabi olmak koşuluyla, mevduat hizmetleri de sunabilmektedirler. Bu nedenle, banka dışı finansal kuruluşlar, kâr amacı gütmeyen bir kuruluşla ortaklaşa bir çalışmanın mükemmel bir örneğini oluşturmaktadır.

Boyé, Hajdenberg ve Poursat'a (2006) göre, bu gibi dernekler, bazı MFI'lerin başında seçilebileceği bir statüydü. Bu dernekler, sağlayıcılar tarafından bu derneklere üye olanlara mikrofinans hizmetleri sunmak üzere kurulan kuruluşlardır. Bu derneklerin birikimleri toplamasına izin verilmemektedir, bununla birlikte, köy tasarrufu gibi tasarruf hizmetleri sunan banka dışı kurumlar mevcuttur. Ouattara ve diğerlerine (1999: 6-67)'a göre, köy kredi birlikleri köy mülkiyetinde kredi ve tasarruf kuruluşlarıdır.

1.12.13. MİKROFİNANS (MİKRO-BANKACILIK) MODELİNDE UZMANLAŞMIŞ TİCARİ BANKALAR

Günümüzde birçok çeşitte banka bulunabilmektedir. Mikrofinans hizmetinde uzmanlaşmış olan bu ticari bankalar, topluma farklı finansal hizmetler sunmalarına izin veren iyi düzenlenmiş bir çerçeveye başvurma konusunda uzmanlaşmaya sahiptirler. Boyé, Hajdenberg ve Poursat (2006)'a göre, MFI'lerin çoğu, ticari bankaların gerekli olan sosyal sermaye seviyesi gibi koşullarını yerine getirememektedir. Bu nedenle bazı hükümetler, mikrofinans bankası veya mikro-banka adı verilen bir ara statü kurmaya karar vermişlerdir. Böylece, onay alma koşulları azaltılmaktadır. Bunlar, asgari sermaye, tek bir hissedar tarafından tutulan azami hisse yüzdesi, bir dizi likiditeye ve ödeme gücü oranlarına uyma zorunluluğu, yetkililere sıklıkla raporlama vesayeti vb. konuları içermektedir. Buna karşılık, MFI'ler bu onayın alınması ile ticari bir bankanın döviz işlemleri gibi tüm işlemlerini gerçekleştiremeyecektir.

Zeller (2006: 195-213)'e göre, mikro-bankalar finansal sürdürülebilirliği sağlamaya öncelik veren çok çeşitli kurumları temsil etmektedir. İki noktada ticari bankalardan farklılık göstermektedirler. Bir yandan, mikro-bankalar mikro-girişimcilerin finansal ihtiyaçlarını bilmektedir ve bu ihtiyaçları karşılayan finansal

hizmetleri ve ürünleri sunmak istemektedir. Ancak, çoğu durumda, mikro-bankalar durumlarındaki yoksul veya yoksulluk teriminden kaçınmaktadırlar. Öte yandan, geleneksel garantilere ihtiyaç duymak yerine, mikro-bankalar diğer MFI'ler tarafından geliştirilen teminat yöntemlerini kullanmaktadır.

1.12.14. POSTA TASARRUF BANKALARI MODELİ

Bu model, posta dağıtımı ve diğer hizmetler için kurulan postane kullanımıyla dünyanın en büyük dağıtım ağı haline gelmiştir. Bu tasarruflar hem kentsel hem de kırsal alanları kapsamaktadır. Bazı hükümetler, finansal hizmetlerin başlıca sağlayıcılarıdır. Evrensel Posta Birliğinin 190 üyesinin altmış üyesi müşterilerine finansal hizmetler sunmaktadır. Kredi, posta tasarruf bankalarının finansal hizmetlerinin bir parçası değildir, çoğunlukla, çok düşük miktarlarda tasarruf, ödeme ve para transferi hizmetleri sağlamaktadır (Christen, 2004: 8).

1.13. MİKROKREDİ KURULUŞLARI İLE KLASİK BANKACILIĞIN KARŞILAŞTIRILMASI

Aşağıdaki tablo, bu kurumlar üzerine netlik sağlamak adına bazı başlıca parametreleri göz önünde bulundurarak mikrofinans kurumları ile klasik bankacılık kurumlarının farklılıklarını incelemektedir.

TABLO 1: MİKROFİNANS İLE KLASİK BANKA KURUMLARININ KARŞILAŞTIRILMASI

Mikrofinans kurumları	Klasik Banka Kurumları
1. MFI bir hizmet şirkettir. 2. Üyeler ortaklıklardır. 3. Üyeler kullanıcılarıdır. 4. Hizmete istinaden maddi katkı gerekmektedir (pay). 5. Artılar kaynaklardır. 6. Geri ödemeler gerçekleştirilen işlemlerin yüzdesine dağıtılmaktadır. 7. Yedekler, hisse değerini değiştirmemektedir. 8. Paylara verilen faiz sınırlıdır. 9. Bir üye bir oy. 10. Kooperatif işletmelerinin yoğunlaşması yoksullar sınıfına yaklaşmayı amaçlamaktadır. 11. Yatırımcılar, MFI'ler tarafından denetlenmektedir.	1. Klasik Banka, bir işletme raporlamasıdır. 2. Üyeler pay sahibidir. 3. Üyeler, müşteridir. 4. Sermaye, kar açısından risklidir. 5. Fazla değerler temettülerdir. 6. Temettüler, payların yüzdesine dağıtılmaktadır. 7. Rezervler stok değerlerini değiştirmez. 8. Paylara verilen faizler, kârlar ile aynı oranda değişmektedir. 9. Bir eylem, bir oy. 10. Kapitalist girişimlerin yoğunlaşması, birtakım ayrıcalıkları zenginleştirmeyi amaçlamaktadır. 11. Müşteri tabanı için bir çerçeve yoktur.

Kaynak: Fauquet, G., *le secteur coopératif*, 4 éd., Edition de l'institution des études coopératives, Bales, 1965 : 12

Mikrofinans, klasik banka finansal hizmetlerinden hariç tutulanlar için finansal ürünler ve finansal hizmetler sunan bir araçtır. Genel olarak amaç, gelişmekte olan ülkelerde yoksul insanlara destek sağlamaktır. Mikrofinans, "az sayıda yoksul ya da asimile edilmiş hane halkının, yalnızca kredi değil aynı zamanda tasarruflar, sigorta ve havale" de dâhil olmak üzere ihtiyaçlarına göre hazırlanmış çeşitli yüksek kaliteli mali hizmetlere kalıcı erişime sahip olduğu bir dünya görüşünü ifade etmektedir.

Mikrokredi yöntembilimi klasik bankacılığın zıttı olarak tanımlanmaktadır. Klasik bankacılık temel olarak mevcut sermayeyle alabileceğiniz kadar kredi almaktır. Diğer bir deyişle, eğer sermaye yoksa kredi alınmamaktadır.

Kısacası, nüfusun yarısı ve Türkiye'deki nüfusun üçte biri klasik bankacılığın finansal hizmetlerinden mahrumdur. Mikrokredi kurumlarına dayanan bir sistem ise teminatsız kredi sunmaktadır. Mikrokredi kuruluşları, her insanın hatta hiçbir şeye sahip olmayan yoksul insanların kredi alma hakkının olduğu inancına dayanmaktadır. Klasik bankacılığın temel hedefi kârı mümkün olan en üst dereceye yükseltmektir. Bununla birlikte, mikrokredi kurumlarının amacı, kârlı ve finansal olarak sürdürülebilir olmak özellikle de yoksul insanlara finansal hizmetler sunmaktır. Mikrokredi, kurumların bu ideal ekonomik ve sosyal vizyonunun bir birleşimidir. Bu kuruluşlar yoksul kişilerin servetlerini arttırıp hayatlarını iyi bir seviyede yaşamaları için bir yoldur.

1.14. KADINLARI GÜÇLENDİRMEK

Mosedale (2003: 1), güçlendirmenin üçüncü bir taraf tarafından sağlanamayacağını ancak bireyler güçlenme arzusu içinde olurlarsa gerçekleşebilecek bir süreç olacağını söylemektedir. Kabeer (2003: 2), kadınların "kadın ve erkek arasında farklılaşan normlar, inançlar, gelenekler ve değerler"den gelen en zor durumlarla yüzleşmeleri sebebiyle daha çok güçlendirme sürecine tabi tutulmaları gerektiğini ifade etmektedir. Bu nedenle, MFI'ler kadınların güçlendirilmesini doğrudan sağlayamazlar ancak farklı aşamalarda eğitim ve aktivizmin bir formuyla onları erkeklerle kıyaslandığında dezavantajlı konuma düşüren mevcut normlara, kültürlere ve değerlere karşı çıkma yoluyla onlara yardım edebilir, kaynaklar ve hayatları üzerinde daha çok kontrol sahibi olmalarını sağlayabilmektedirler.

Littlefield, Murdudh ve Hashemi (2003: 4), MFI'lere erişim sağlayarak kadınlar kendinden emin, hakkını savunan bireyler olabilir böylece ailenin ve toplumun kararlarında daha fazla söz sahibi olarak cinsiyet eşitsizliklerinin üstesinden daha kolay gelebilmektedirler. Bununla birlikte, kadınların yalnızca

MFI'lerin müşterisi olmaları onların otomatik olarak güçlendirilmiş hale geldikleri anlamını taşımaz, hedeflenen güç seviyesine ulaşmaları zaman alacaktır.

Gana ve Bolivya'da yapılan ve mikrofinans projelerinde yer alan kadınları gösteren çalışmaları referans alırsak, kadınların kendine güvenlerinin arttığını ve toplumdaki statülerinin yükseldiğini ve tüm bu gelişimin güçlendirmeye odaklanarak elde edildiği görülmektedir. Osmanî (1998: 31) analizlerini kredinin hayat tarzının iyi durumuna olan etkisi ve Grameen Bank'ın kadın müşterileri üzerine yapmıştır.

Projenin gerçekleştirilmesiyle kadınların özerkliğinin arttığı ve kadınların aile gelirini müşteri olmayan kadınlara göre daha özgürce harcayabildiği görülmüştür. Buna rağmen Johnson'a göre, kadınların mikrokredi projelerinde temel katılımcılar olması otomatik olarak güçlendirmeye yol açmaz; bazen olumsuz etkiler meydana çıkabilir ve buradan kadınların bu sektördeki becerileri değerlendirilmektedir. Aynı zamanda Johnson'a göre (2004:6), MFI'ler müdahalelerinin kadınlar üzerinde sahip olduğu hem pozitif hem negatif etkileri analiz etmeli ve aynı zamanda kadınların haneye olan katkısının artışına olan tepkilerde bir değişikliğe bir ortam yaratmak adına erkeklerle de çalışmalıdır.

1.15. MİKROFİNANSIN YOKSULLUĞA OLAN ETKİSİ

Mikrofinans projelerinin etki değerlendirmesi üzerine hatırı sayılır miktarda tartışma mevcuttur ve bu değerlendirmeler Simanowitz'e (2001: 11) göre oldukça gereklidir. Açıklamaya göre, eğer piyasaya etki için yeterli düzeyde temsilci sağlayabiliyorsa bu müşterilerin finansal bir hizmet için ödeme yapmaktan memnuniyet duyacağını gösterir, değerlendirmeler kaynak israfı gibi gözükmemektedir. Buna rağmen, bu müşteri tepkilerini ve MFI'ye olan katkılarını değerlendirmek için fazla basit bir yöntemdir. Hatta bir mikrofinans müdahalesinin etki değerlendirmesi yalnızca bağışçılara müdahalelerinin olumlu sonuç verdiğini göstermek için değil aynı zamanda MFI'ler arasında öğrenimi sağlamak ve finansal hizmetlerin ve projelerin etkilerini açığa çıkarmak adına oldukça önemlidir. Yoksulluk yalnızca en yoksul toplumdaki gelir azlığından fazlasıdır.

Wright (1999), mikrofinansın etkileri ölçülürken yalnızca faaliyetlerin sonucundaki gelir artışına odaklanmanın yanlışlığına dikkat çekmektedir. Aynı

zamanda Wright, HIV/AIDS, sıtma ve diğer hastalıkların varlığını belirtir; çevresel sürdürülebilirliği sağlamak ve kalkınma için küresel bir ortaklık oluşturmak gereklidir (Littlefield vd., 2003).

Yoksul toplumun gelirini arttırmanın daha çabuk etki edeceğini ve MFI'lerin bu yoksul toplumun yoksulluğunu azaltmıyor olabileceğini belirtmek gerekmektedir. Bu nedenle, MFI'ler finansal hizmetler sunuyor olabilir ancak yoksul kişilerin bu parayla ne yaptıkları önemlidir, çünkü bazen kumar veya alkole harcanmaktadır. O halde yalnızca gelirleri arttırmaya odaklanmak yeterli değildir.

Hindistan, Endonezya, Zimbabve, Bangladeş ve Uganda'da yapılan projelerin tümü mikrofinansın yoksulluğu arttırması üzerine olumlu etkiler göstermektedir. Örneğin, Hindistan'daki SHARE projesi üzerine bir rapor, müşterilerin dörtte üçünün "ekonomik refahlarında belirgin bir artışı" ve müşterilerin yarısının "yoksulluktan kurtulduğunu" yansıtmaktadır (Murduch ve Hashemi, 2003: 2). Dichter'a göre (1999: 26), mikrofinans yoksulluğun azaltılması üzerine bir araçtır ve mikrofinansın kayıtlarını eleştirirken "genellikle beklenilenin altında" demesine rağmen olumlu sonuçlar olduğunu da kabul etmektedir.

Hulme ve Mosley (1996: 109-112), mikrofinansın yoksullukla mücadelede kullanımı üzerine kapsamlı bir çalışmada, iyi tasarlanmış programların yoksulların gelirlerini arttırabileceğini ve onların yoksulluktan kurtulmasına yardımcı olabileceğini ileri sürmektedir. Onlara göre, "bir kredinin kredi alıcısının geliri üzerinde etkisinin gelir düzeyi ile ilişkili olduğu doğrultusunda açık kanıtlar mevcuttur" çünkü daha yüksek geliri olanların yatırım yapmak üzere daha çok sayıda fırsatı mevcuttur ve kredi şemalarının "orta ve üst seviye yoksullara" yardımı olması daha olasıdır. Mayoux'a (2001: 52-53) göre, mikrofinansın yoksulluk üzerindeki temel etkileri aşağıda sıralanmıştır:

- Krediler, kadınlar da dâhil olmak üzere diğerlerine nazaran daha iyi durumda olan yoksulların gelirlerine dikkate değer miktarda katkı sağlamaktadır,
- Mikrofinans hizmeti gelir ve harcamalardaki üst ve alt noktaları törpülemeye katkı sağlamaktadır ve böylece yoksulların önceden kestirilemeyen şoklar ve acil durumlarla mücadele etmelerine yardımcı olmaktadır.

Johnson ve Rogaly (1997: 12) birikim ve kredi şemalarının yoksulların ihtiyaçlarını karşılayabildiği örnekleri verirler ve yoksulluğun azaltılmasına ilk adım olarak bu durum lehtarların zarar görebilirliğini azalttığı için mikrofinans uzmanlarının, gelir artışındansa ekonomik güvenlikteki gelişmeleri gözlemlemeye başladıklarını belirtmektedirler. Bu sebeple, mikrofinans projelerinin yoksulluk üzerine etkileri hakkındaki tartışmalar sürse de, MFI'lerin yoksulların ihtiyaçlarını kavradığını ve bunları karşılamaya çalıştığını; projelerin zarar görebilirliğinin azalmasında olumlu bir etkiye sahip olabileceğini, yalnızca yoksulu değil toplumdaki en yoksulu hedeflemenin gerekli görüldüğü bilinmektedir.

1.16. YOKSULLUK

Yoksulluk kelimesinin geniş bir anlamı ve yoksulluk konseptinin çerçevesindeki tanıma dayanarak tanımlanması çok zor olan bir büyüklüğü vardır. Bu boyutuyla, sosyal, politik ve kültürel bir vaka oluşunun yanı sıra, problem ve çözüm bulma oldukça kapsamlı bir fenomendir. Bir birey olmanın, sosyal bir varlık olmanın yanında; hayatlarında, kişisel konumlarında konuma, mahalleye ve diğer koşullara bağımlı olarak hayatta kalmalıdır. Bu sınıfsal farklılıklar yoksul insanların kendilerini gülünç bulmalarına sebep olmaktadır ve yoksullukla mücadele etmektedirler (Aydın, 2011: 249-274).

Kısacası, yoksulluk temel ihtiyaçlarını karşılamak ve doğal yoldan gelişmek için gerekli kaynakları bulamayan bir grup insanın veya bir toplumun durumunu betimleyen bir terim olarak açıklanabilmektedir.

1.16.1. MUTLAK YOKSULLUK

Dünya çapında, hemcinsleri olan insanların karşısında "insanoğlu" isminden esirgenmiş kadınlar, erkekler, çocuklar mevcuttur. Sanki iyi niyet bildirilerine rağmen her toplum, insanoğlunun dışlandığı, bilinçli olarak veya bilinçli olmadan var olma hakkının reddedildiği toplumu kabul etmiştir. Sosyolog Serge Paugam (2005: 147) bu fenomeni, "çoğunlukla doğrulanmış antropolojik bir gerçeklik" olarak

vurgulamaktadır. Her bir toplum, istenilmeyen kişilerden kendine düşen payı almaktadır.

Avrupa’da çingeneler, en az yedi yüzyıldır hükümet, toprak ve güç olmadan var olan büyük bir azınlıktır. Avrupa’da yaşayan 12 ila 15 milyon arası çingene, bunlardan 7 ila 9 milyonunun Avrupa Birliği’nde yer alacağı ve ırkçı ayrımcılığa uğrayacağı veya aileleriyle sosyal dışlanmaya maruz kalacakları Avrupa Parlamentosu tahminleriyle belirlenmiştir (Liégeois, 2007: 230). Afrika kıtası, köle ticaretinin 9. Yüzyıl’dan 19. Yüzyıl’a uzanan uzun tarihi ile lekelenmiştir.

Doğu ticareti, Müslümanlar tarafından, Afrika içi ticaret Afrika Krallıkları tarafından sonrasında Atlantik ticareti Avrupalılar ve Amerikalılar tarafından organize edilmiştir. En son yapılan çalışmaya göre, her bir anlaşmadaki kurbanların sayısı sırasıyla, yedi milyon, on dört milyon ve on bir milyon insandır (Pétre-Grenouilleau, 2004: 2-468). Japonya’da, Burakuminler "küçük köy insanları" anlamına gelir, feodal dönemde dışlanmış insanların soyundan gelenlerdir ve asla sona ermeyen bir sürgünün kurbanlarıdır (Sabouret, 1983: 1270-1271). Burakuminler iki kategoriden oluşmaktadır: hininler veya "insan olmayanlar" ve günahkâr, temiz olmayan insanlar. Her iki gruptan toplum tarafından arzu edilmeyen işlerde çalışmışlardır.

Devlet istatistiklerine göre, 1996’da hala yaşayan bir buçuk milyon Burakumi bulunmaktaydı ve "özel" mahallerde yaşamaya devam etmektedirler (Philippe ve Gallimard, 1999: 128). Hindistan’da "dokunulmazlar" olarak bilinen grup aynı sebeplerle kirli kabul edilmektedir. Bu grup dışlanıyor ve Hindistan toplumunu dört sınıfa bölen kompleks sisteme dahil edilmiyorlardı. Bu insanlar toplum tarafından insanın aşağısında görülmektedirler. Şefkat ve hayırseverlik yoluyla, yüzyıllardır yoksulluktan muzdarip olan nüfusların şartlarını iyileştirmek için birçok kurum yaratılmıştır. Dilenci tarikatları, yoksullara hizmet eden sayısız dini topluluk, genel hastaneler ve kamu yardımı gibi. Korku ve tikslenme duyguları ile birlikte dilenciler ve diğer dışlananlar "dünyaya yararsız" olarak görülüyor, sürgün ediliyor, asılıyor, zorla çalıştırmaya tabi tutuluyor, İngiltere’nin veya Hollanda’nın ıslahevlerine veya hastanelerine kapatılmaktadırlar (Geremek ve Gallimard, 1987: 317).

1.16.2. DÜNYADA YOKSULLUK

Dünyadaki yoksulluk hareketleri, devlet tarafından yürütülen ulusal anketlerden gelen veriler üzerinden ölçülmektedir (the chronic poverty report, 2014-2015: 1-168). Son veriler yoksulluğun 2008'e kadar olan evrimini inceler ve bu noktadan itibaren aşırı yoksul standartlarda, umut olmaksızın yaşayan insanların sayısında büyük bir düşüş gerçekleşmiştir (Poverty Analysis Discussion Group, 2012: 8). 1990'da, gelişmekte olan ülkelerin nüfusunun % 43'ünün hayatlarını günde 1.25 \$'dan daha az bir parayla geçirdiği ve 2008'de ise bu oranın neredeyse çeyreği olduğu ileri sürülmüştür. Hatta aşırı yoksulluk durumları neredeyse 20 yıldan az bir süredir mevcuttur. Çin, sürecin en zorlu durumlarını yaşayan ve toplumun % 60'ının 1990'da aşırı yoksulluk içinde olduğu ve bu oranın 2008'de % 13'e düştüğü yer olarak kaydedilmiştir. Çin'de yoksullar Çin'in toplam nüfusunun % 80'ine tekabül etmektedir ve Çin, bu süreç içerisinde küresel yoksullukla mücadele etmektedir (Loewe ve Rippin, 2012: 1-4). Ancak tüm bölgeler yoksulluğu aynı ölçüde azaltmayı deneyimlememişlerdir.

1990'larda, Doğu Asya ve Pasifik, Sahraaltı Afrika ve Güney Asya'da yoksulluk içinde yaşayan nüfusun oranı % 54 ile % 56 arasındaydı. Yoksullukla mücadele % 56'dan % 14 seviyelerine düşen AEP kesiminde endişelenilmesi gereken bir konjonktür ortaya çıkmıştır. Güney Asya'da yoksulluk 18 yılda % 18 oranında azaltılmışken, Sahraaltı Afrika'da nüfusun % 56'sından % 47'ye düşmüştür. Genel olarak en az gelişmiş ülkelerde % 65'ten, % 47'ye düşmüştür yani kabaca % 18 oranında azalma vardır (OMD, 2013: 1-14).

Gerçekten de yoksulluk meselesi Doğu Asya'da büyük bir ilerleme gösterirken, diğer bölgelerde yoksul insan sayısı artmıştır. Nüfus yüzdeleri bakımından Doğu Asya'da günlük 1\$'ın altında gelirle hayatını sürdüren insanların sayısında belirgin bir düşüş mevcutken, Orta Asya ve diğer yerlerde pek değişiklik görülmemektedir. Dünya çapında, yoksulluk sınırının altında, açlık ve yeterli içme suyu olmadan yaşayan insanların oranı % 4'tür. Kısacası, eğitimde bir ilerleme kaydedemeyenlerin ve yoksul toplumun oranını azaltmak için her bir fırsatın değerlendirilmesi ve 5 yaşından küçük çocukların ölüm oranının azaltılması tüm topluma yayılmasının engellenmesinde önemli bir hedeftir.

İKİNCİ BÖLÜM

SEÇİLMİŞ ÜLKELERİ VE BURUNDİ'DE MİKROKREDİ

UYGULAMALARI

Mikrofinans kurumları (MFI'ler) geçtiğimiz 10 ila 15 yıl arasında tecrübe kazanarak kayıtlara geçmiş ve geçtiğimiz 10-15 yıl içerisinde hızla büyümüştür: Mikrokredi Zirvesi Kampanyası'na (2012) göre, oldukça yoksul olan ve mikrokredi alan ailelerin sayısı 1997'den 2010'a kadar 7,6 milyondan 18 kat artarak 137.5 milyona çıkmıştır. Mikrokrediler, yoksulluğun azaltılması ve kullanımı için iyi bir ahlakın oluşması açısından oldukça büyük bir heyecan ve umut kaynağı olmuştur ve bunlar 2006'da Mohammed Yunus ve Grameen Bankası'na dünyadaki yoksulluğun azaltılmasındaki katkıları sebebiyle Nobel Barış Ödülü'nün verilmesiyle meyve vermiştir. Ancak geçtiğimiz birkaç yılda mikrokrediye olan ilgi aynı büyüklükte bir yoksulluk şokuyla karşılaşmıştır (Angelucci ve diğerleri, 2015: 151-182). Bu nedenle, para ödünç verme sistemi halen daha derin bir yoksulluk içerisinde yaşayan toplulukları zarar görebilir hale getirmiştir (Polgreen ve Bajaj, 2010: 5).

Ana fikir mikrofinans bulguları hakkında çalışma yapmaktır. Çok başarılı girişimciler veya büyük ölçüde borçlanmış kişiler hakkındaki anekdotlar bizlere mikrofinansın ortalama bir borç alan kişinin üzerindeki etkisi hakkında yahut ortalama bir ev hanesinin mikrokrediye erişimi hakkında bir bilgi vermemektedir. Mikrofinans kuruluşları aynı zamanda belli başlı bazı köyleri veya kırsal kesimleri tercih etmektedirler, diğerlerini değildir. Bu meseleler mikrokredinin evrimini oldukça güçleştirmektedir ve geçtiğimiz yıllara gelinene dek mikrokredinin geliştiğini gösteren yalnızca az sayıda bulgu mevcuttur.

2.1.TÜRKİYE MİKROKREDİ UYGULAMASI

Türkiye'de mikrofinans kuruluşu uygulamaları bir kalkınma stratejisi olarak ekonomiyi ilerletmek adına yapılmaktadır. Bu nedenle, uluslararası ekonomik bütünleşme ve sosyal politik ilerlemeler günümüze varana dek, bazıları kötü yaşam koşulları ile mücadele eden diğerleri ise yoksulluk sorunu çeken milyonlarca insanın hayatlarını değiştirmiştir. Bununla birlikte yoksulluğun tehdit edici boyutları ve

nüfuz eden etkileri, uluslararası kuruluşların ulusal hükümetlerin ve sivil toplum örgütlerinin yoksulluğu birincil hedefleri yerine koymalarına sebep olmaktadır. Dünyada mikrofinans programları, yoksulluğu azaltmak; aynı zamanda yoksul ailelerin zarar görmesine sebep olan tüm kötü durumlarla mücadele etmek üzere yeni bir strateji olarak ortaya çıkmıştır. 1976'da mikrokredi ve mikrofinansın modern kavramı Bangladeşli bir ekonomi profesörü ve Nobel Barış Ödülü sahibi olan Muhammed Yunus tarafından geliştirilmiş ve kendisi tüm mikrokredi planını yoksul insanlara yardım etmek için güvenli bir yol olarak açıklanmıştır(Burritt, 2003: 40-41). Günümüzde mikrokredi hizmetleri çeşitli finansal hizmetlerle birlikte, resmi finansal sistemlerin dışında kalan yoksul insanlar için daha erişilebilir hale gelmiştir. Hükümetlerin, sivil toplum örgütleri ve özel sektörün işbirliği ile mikrofinans; kredi, birikim, hibe vb. finansal ürünleri sunar ve bunlar yoksul insanların kendi işlerinin sahibi olmasını sağlarken diğer yandan gelir kaynağı olur ve yoksulluğun azaltılmasını sağlamaktadır (Arasli, 2010: 1).

Bu sebeple, Türkiye'de yoksullukla mücadelede etkili bir çaba göstermek için Grameen sistemi, yoksul insanların sosyal ve çevresel imkânlarını geliştirerek kendi işlerinin sahibi olmasını aynı zamanda gelir üreten eylemlerin oluşturulmasını öncelikli hedef edinen birkaç maddeli bir hayat felsefesi oluşturmuştur. Bu prensipler yoksulluğa karşı savaşta başarı elde edilmesi için sosyal dayanıklılığın, kolektif hareketin desteklenmesinin ve ekonomik eylemlerin doğayla uyum içerisinde gerçekleşmesinin önemini vurgular.

Türkiye'de yoksullukla mücadele konusunda mikrofinans uygulaması açısından bakıldığında, buradan itibaren; mikrofinans finansal hizmetlerinin yoksulluk problemlerini çözmek için nasıl daha akılcıca yapılabileceğini göstermek adına iki mikrofinans projesi yapılmıştır. Geçtiğimiz iki yıldan önce, Türkiye Grameen Mikrokredi Projesi ve Maya Mikroekonomi İş Desteği gibi sosyal ve ekonomik yönlerde yoğunlaşmış projelere rastlayabilmektedir.

Yoksulluk sorunsalı her şeyden önce değerlendirilse de, materyal zafiyeti de gündemdedir ve Grameen sisteminin başında bahsi geçen felsefe ise uzun vadeli bir sosyal değişiklik hedeflenmeden yoksulluk probleminin kaldırılmasının imkânsızlığını göstermektedir. Buna ek olarak bilindiği üzere TGMP ülkede faaliyet göstermektedir, diğer yandan Maya projesi çoğunlukla İstanbul, Gölcük, İzmit,

Yalova, Kocaeli illerinde hâkimdir ve finansal hizmetlerine göre tüm kurumlar toplumun bir zafiyeti olarak kadınlara mikrokredi vermektedir. Özellikle oldukça farklı sosyo-ekonomik altyapılara sahip mikrokredi kullanıcılarının bulunduğu ülkede yerine getirilen araştırma örnek olarak alınmıştır, bunun anlamı Maya'nın üyelerini bir bütün olarak incelemek anlamlı sonuçlar ortaya koymayacaktır (Altay, 2007: 4-21).

Türkiye'de yüksek sayıda kuruluş yoksullukla mücadele amacıyla mikrokredi benzeri mekanizmalara başvurmuştur. Bunun haricinde, yoksullukla mücadele ederken kredi mantığı yerine sosyal yardım mantığını kullanan diğer programlar da mevcuttur. Ancak günümüzün Türkiye'deki güncel yoksullukla mücadele sistemi genel olarak müşterek poliçelerin gerektirdiklerine göre oluşturulmuş geçici yardım politikalarıdır. Bu mekanizmaların çoğu bilgi birikimi ve bürokratik meselelerle yüzleşmek zorundadır ki bu da verimsizlik bazen de politik ilişkiler kaynaklıdır. Bu nedenle Türkiye'de mikrofinans sektörü halen daha yoksulluk durumuna hizmet etmektedir ve gelişiminin ilk aşamasındadır (Grossmann, 2006: 1).

Hatta yoksulluk sorunun çözülmesi için ilk girişimlere bir sivil toplum örgütü tarafından 2002'de başlandığını ileri sürebiliriz. Adalet ve Kalkınma Partisi Hükümeti mikrofinansa özel ilgi göstermiştir ve geleneksel banka finansal hizmetlerine erişimi olmayan yoksul kimselere erişimi sağlamak için mikrofinansın geliştirilmesine doğru proaktif adımlar atmıştır. Bir AKP meclis üyesi Bangladeş deneyiminden esinlenerek Grameen Bankası ile ortak bir kurum kurmuştur (Günel ve Aytulun, 2006: 154). Buna ek olarak, uzun bir süre sonra yüksek deneyimin ilerlemesi ile yalnızca çok az sayıda işletmeci yeryüzüne çıkmıştır. Çünkü borç alan kişilerin sayısına bağlı olarak hizmeti verilen finansal servisler kısıtlıydı, kredi arzı yoksul kişilere olumsuz sonuçların doğmasından korkarak oldukça dikkatli bir şekilde hem az sayıda kişiye hem de kısıtlı hizmet sunarak verilmekteydi (Helvacıoğlu ve Karataş, 2008: 10).

Özellikle, mikrofinans sektörü Türkiye'de kamu, özel ve kâr amacı gütmeyen kuruluşlar tarafından idame ettirilmektedir. Bunun aracılığıyla, kamu veya özel kuruluşların insanlar için bir şeyleri kolaylaştırmak adına genellikle kısıtlı finansal hizmetler sunabildikleri yerde, kâr amacı gütmeyen kuruluşların iyileştirmeler yapma adına daha büyük hedefleri olduğu değerlendirilebilir. Konuşmanın

çizgisini çekmek adına, Türkiye hükümeti, Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Fonu tarafından geleneksel bankacılıkta finansal hizmetlere erişimi olmayan insanlara destek olmak için yürütülen ve 1986'da kurulan oldukça küçük bir mikrofinans programı deneyimine sahiptir. Buna ek olarak, bu fon küçük işletmeler için döviz alımına göre beş ila sekiz yıl için faizsiz 15,000 TL (US \$ 7,500) kredi sağlamaktadır (Carter, 2013: 1).

Aslında Türkiye'de kredi vermeye yönelik çalışan bazı kuruluşlar mevcuttur ancak bu kuruluşlar 1990'da rekabet ortamı oluşturma misyonuyla kurulan Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeleri Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı (KOSGEB, 2013: 1) gibi yoksul kimselere odaklanmamaktadırlar.

Dahası Türkiye'de belirtmemiz gereken diğer bir mesele ise sivil toplum örgütlerinin düşük seviyede katılımıdır. Mikrofinans sektörü güçlü olsa da sahipleri kâr amacı gütmeyen kurumlardır ve sivil toplum kuruluşları sayıları bakımından neredeyse bu sahada bulunmamaktadırlar.

Mikrofinans sektörünün deneyimi konusunda, Türkiye'de zirvede bulunan iki mikrofinans kuruluşu bulunmaktadır, bunlar: MAYA ve en büyük mikrofinans kuruluşu olan Türkiye Grameen Mikrofinans Programıdır. Yoksul insanlara kredi sunabilecek imkânı olanlar geçtiğimiz günlerde finansal hizmetleri gerçekleştirme yollarını geliştirmekteler; aynı zamanda tüm mikrofinans piyasasının talebini karşılayacak başka sivil toplum kuruluşları da olmalıdır. 2005'te Türkiye'deki mikrofinans sektörünün resmi finansal hizmetlere erişimi olmayan, çoğunlukla yoksul insanlara tüm fırsatları sunma politikasının nasıl işlediğinin analizini yapmak adına Birleşmiş Milletler tarafından bir rapor hazırlandı. Bilakis, hükümet politikalarında mikrofinans sektörüne ilişkin netliğin olmadığı ortaya çıkmıştır (Bulut ve Güngör, 2008: 84-89). Örneğin, Türkiye'de yoksulluğun azaltılmasına yönelik mücadelede, bakanlıkların Sağlık Bakanlığı (Yeşil Kart), Çalışma Bakanlığı gibi farklı programları mevcuttur.

Ancak, mikrofinansın belirli bir sektör özelinde yoksul kimselerin durumunu düzeltmeye yönelik belirli bir hükümet politikası bulunmamaktadır. Bununla birlikte, bazı uluslararası ajanslar Türkiye'nin yıldızı parlayan mikrofinans geçmişinin birçok yönüyle ilişkilendirilmiştir; Ziraat Bankası ve Halk Bank (en çok mikrokredi veren iki devlet bankası); Sosyal Dayanışma Fonu ve Sosyal Dayanışma Kurumu (yoksul

insanların küçük işletmeler kurmalarına yardımcı olmak için); Türkiye Esnaf ve Sanatkarları Konfederasyonu (TESK) ve Hazine Müsteşarlığı (UNDP, 2005: 4).

Sonuç olarak, Türkiye'nin amacı mikrofinans sektörü vasıtasıyla yüksek gelir elde etmek ve Avrupa Birliğine tam üyelik kazanmaktır ve bu tutum ülkenin geçtiğimiz tarihlere kadar kalkınma politikasını yönlendirmiştir. Bu nedenle, mikrofinans küçük ölçekli firmalara destek vermenin yanı sıra bir yoksullukla mücadele stratejisi olarak da karşımıza çıkmaktadır. Buna ek olarak, kredi sunma ve yasal çerçeve bakımından halen gelişiminin ilk aşamalarında olan mikrofinans sektörü en iyi yoldur. Diğer bir yandan, Türkiye AB üyelerinden biri olma gayesi içerisinde, o halde AB giriş şartlarını karşılamak için ekonomik başarıyı sürdürmesi gerekir; Türkiye ulusal kalkınma planları içerisinde gelirini bölümler halinde arttırmak üzere girişimlerde bulunmuştur.

Dahası, Türkiye'de kamusal aktörler bulunmaktadır: resmî bankalar ve kredi kooperatifleri, iki adet sivil toplum örgütü, MAYA ve TGMP yoksul insanların küçük işletmelerini idame ettirmeleri için mikrokredi arzı bakımından piyasaya egemen olmaktadır. Her şeye rağmen, yasaya uygunluğu sağlayan ve kanunları belirleyen bir çerçevede STK'ların yokluğu bu gibi kuruluşların uzun vadede kalıcılıklarını riske atmaktadır. Ne yazık ki Türkiye'de bu risk gerçekleşebilir, Türkiye'de bu kuruluşlara, ortaklıklara, STK'lara ve diğer ruhsatsız kuruluşlara halktan mevduat toplayarak ve yoksullukla mücadele adına kişilere dağıtılması yoluyla izin vermek adına resmi bir taahhüt ilan edilmemiştir. Sektörü düzene sokacak olan iki yasa tasarısı kabul edilseydi, Türkiye'de mikrofinans kuruluşlarının metot ve prensiplerini ortaya koyan yasal bir çerçeve oluşmuş olacaktı (Adaman vd.,2007: 1-68).

Aynı zamanda, mikrokredi kesinlikle yeni bir buluş değildir; neredeyse kırk yıldır dünyanın birçok yerinde yoksulluktan çıkış bileti görevi görmektedir.

Ancak günümüzde, temelindeki sosyal ve ekonomik etki sayesinde potansiyel yatırımcılar ve uluslararası kuruluşlardan daha da fazla ilgi çekmeye devam etmektedir. Kadın girişimciler mikrofinans programlarından fayda sağlayan temel gruptur. İşsizlik probleminin güncel akışını değiştirme potansiyeli ile birlikte istihdam yaratmanın öncüsü olarak, ekonomide kadın yeteneğinin kullanılması zekice bir hamledir. Kısacası, mikrofinans türk kadınının güçlenmesinde ve kapsamlı

ve sürdürülebilir büyümeye geçişin kolaylaşmasında önemli bir rol oynamaktadır. Sosyal yardım sisteminin temel iştirakçileri olarak kadınlara yatırımda bulunmak bu girişimin meyvelerini almak demektir.

2.2.BREZİLYA MİKROKREDİ UYGULAMASI

Brezilya, arsa alanı bakımından Latin Amerika'daki en büyük ülkelerden biridir, büyük bir nüfusa ve Gayri Safi Yurtiçi Hasıla'ya (GSYH) sahiptir; ancak gelişmekte olan ülkelerin kayıtlarına göre ülkede yürütülen mikrofinans sistemi bölgedeki sınırın oldukça altındadır. Hatta durumu incelediğimizde Brezilya'nın büyük bir güç olmasını ve dinamik mikro-girişim sektörleri bakımından tüm imkânlara sahip olmasını ve Latin Amerika'daki ilk "modern" mikrofinans kuruluşuna ev sahipliği yapan Kuzey Doğu Brezilya'da birçok mikrofinans hizmetinin yoğunlaşmasını hesaba katarsak bu durum oldukça ilgi uyandırıcıdır (World Bank, 2001: 16 -18).

Bu nedenle Brezilya'da mikrofinansın büyümesinin yavaşlığının altında yatan başarısızlığı kanıtlayacak en genel bulgular aşağıdaki gibidir:

- (a) Brezilya makroekonomik istikrarsızlıktan mustarıptır.
- (b) Devlet tarafından finanse edilen kredi limitinin "dışlama etkisi" gerçekleşmektedir ki bu da; artan faiz oranlarının özel yatırım harcamalarında oldukça büyük bir azalmaya yol açması sebebiyle toplam yatırım harcamalarının ilk artışını daha güçsüz hale getirmesidir.
- (c) Banka olmayan kuruluşlar tarafından karşılaşılan yasal veya mevzuata ilişkin engellemeler.

Ekonomik bilgilerimize göre tüm bu faktörler, mikrofinansın gelişmesi konusunda birçok kısıtlama oluşturmaktadır; bazı uluslararası deneyimlere göre tek başına hiçbir etken Brezilya'nın mikrofinans hizmetleri arzına ilişkin duraklamasından sorumlu değildir.

Geçtiğimiz günlerde Bangladeş'te Grameen Bankasını kurması sebebiyle Muhammad Yunus'un Nobel Barış Ödülüne aday gösterilmesiyle, mikrokredi uluslararası bir alanda tanındı. Aslında mikrokredi 1970'lerde Bangladeş'in kırsal kesimlerinde ortaya çıktı ve yoksul toplumun finansal servislerin tüm imkânlarını

alabilmeleri için dayanışma kredisine dayalıydı. Yoksulluğun ağır hasarını gören toplumları hedefleyen bir mekanizma: borç sözleşmesiyle ilgili olarak bilgi eşitsizliği ve problem fırsatçılığı o dönemde sıklıkla ortak bir topluluk tarafından desteklenen bir dayanışma prensibi tarafından kontrol edilmekteydi (Besley, 1995: 115-127). Hatta geçtiğimiz yıllarda, mikrokredi konusunda yaşanan birçok tecrübe içerisinde en önemli örnek Bank Rakyat Endonezya idi. Bu mikrokredi metodolojisi program kademeleri bakımından, masrafları karşılama oranları bakımından, müşterilere sunulan finansal hizmetlerin yeterliliği bakımından bir başarı olarak görülmektedir. Diğer yandan, hem mikrokredi verilmesi bakımından hem de geri ödeme teşvikini yönlendiren hedef müşteride ve mikroekonomik mantıkta bazı sorular varlığını sürdürmektedir.

Genel olarak, bireysel mikrokredi aşırı yoksulluğu azaltmayı hedeflemez, ancak genel olarak mikro-işletmelerin gelişiminin desteklenmesini hedefler böylece istihdam imkânı oluşmuş olur ve yoksul aileler bu gelişimden yararlanabilmektedirler. Bununla birlikte, mikro-işletme terimi gerçekte gelişmekte olan ülkelerin en büyük problemlerinden birine işaret etmektedir: kayıt dışılık (Armendariz ve Morduch, 2000: 401-420).

Gerçekten, eylemin kayıt dışı doğası hem mikro-işletmenin gelişiminin kendisinde hem de kamu politikası nezdinde sonuçlara sahiptir. Mikro-girişimcinin bakış açısına göre, kayıt dışı bir eylemi yerine getirmek genellikle belirli kamusal ürünlere erişimi (sosyal güvence vb.) ayrıca geleneksel banka finans hizmetlerini yasaklar. Hükümet yetkililerinin bakış açısına göre, yeraltı ekonominin (kayıt dışı ekonomi) varlığı mali kaynakların azlığına yol açabilir ve bu sebeple kamu eylemlerine ket vurur ve aynı zamanda iş hukukuna olan saygıda da sonuçlar doğurabilmektedir.

Bu, Brezilyalı bir mikrokredi deneyimini olan ve Rio de Janeiro'nun gecekondulu mahallesi olan kentsel bir bölgede gerçekleşen VivaCred'in analizidir. Birçok çalışmada kullanılan veri tabanı bizlere mikrokreditinin bağımsız bir şekilde belirli sayıdaki yıllar boyunca (7 yıl, 1997-2004) incelenebilmesi avantajını sunar. Genellikle bölgeye dayanan bir mevcut analizde durum bu şekilde değildir.

Bununla birlikte panel verileri mikrokredi kuruluşları ile müşteri arasındaki ardışık stratejik etkileşimi ayrıntılı bir şekilde ele almamıza izin vermektedir. Bir yandan

özellikle saygınlığın mantığını ve kuruluşların dinamik teşviklerini inceleyip diğer yandan bu zayıf ancak işlevsel kurumsal çerçeveye etkileşime girebilmektedir: VivaCred'in ödeme kabiliyeti ve büyümesi birkaç yıldır gelişmekte olan sözleşmeye dayalı dövizlerin yaşama süresini (viyabilite) doğrulamaktadır. Rio de Janeiro'da bireysel mikrokredinin, mikrokredi mekanizmasının grup sistemindeki kısıtlamalar sebebiyle ortaya çıktığı görülebilmektedir.

Aslında, benzerlerine kıyasla işlerinde daha büyük bir büyüme deneyimleyen müşterilerinin ihtiyaçlarını karşılamaya yeterli olmayan ve heterojen olan bir toplumla uğraşma konusunda eylemsiz kaldığı gözlemlenebilmektedir (Madajewicz, 2003: 2). Mikrokredi alanlar grubu geleneksel finans hizmetleri tarafından karşılaşılan sorunlara evrensel bir çözüm niteliğinde değildir. Madajewicz (1999)'un teorik modeline göre, müşteriler iki mikrokredi arasından tercih yapmaları gerekirse onlara daha büyük miktara erişmelerini sağlayan bireysel mikrokrediyi tercih edeceklerdir. Dayanışma kredileri aslında sunulan para biriminin yüksek maliyet oranı bakımından düşük miktarda paradır (Armendariz ve Morduch, 2005: 346).

Bireysel mikrokredi bu sebeple başarılı bir bireysel deneyim oluşturabilir ve grup mikrokredilerinde daha yüksek bir gelir seviyesine erişen müşterilerin ihtiyaçlarını karşılayabilmektedir. Bu program ilk başta gelişmekte olan ekonomilerde bu temsilcilerin finansal ihtiyaçları ve bu ekonomilerdeki topluluklar kültürünün eksikliği sebebiyle kurulmuştur. Bireysel mikrokredinin öncelikli amacı yoksullukla mücadele değildir. Bu program ilk kez bahsi geçen ekonomilerde işsizlik sorunun en büyük çözümlerinden biri olan mikro-işletme sektörünün gelişimini desteklemek üzerine kurulmuştur.

Brezilya gelişmekte olan piyasalar arasında en büyüklerindendi. Brezilya'da mikro-işletmelerin % 88'i yasal bir temele sahip değildir (ECINF3, 2003). Bununla birlikte gayri resmi sektör literatürde genellikle iş güvensizliği ile ilişkilendirilir ve bu nedenle güçsüzlük ve gelirin yüksek volatilitesi görülmektedir. Bireysel mikrokredi bu nedenle müşterilerinin hassas mevkiileriyle karşı karşıya kalır: hedeflenen temsilciler potansiyel olarak dayanışma mikrokredisi için yüksek bir gelire sahiptir ve geleneksel bankalardan kredi alma şansları düşüktür.

Sonrasında, bireysel mikrokredinin daha yüksek gelirli müşterilere sunulmasının gayri resmi şirketlerin bu finansal hizmete erişimlerini daha zor bir hale getirip

getirmediği sorusu sorulabilmektedir. Yasal bir statüye sahip olmadan bir şirket sahibi olmak geliştirmekte olan ülkelerde dayanışma kredisine erişebilmek için bir engel oluşturmamaktadır, diğer yandan bu durum banka kredisi alma konusunda en büyük engellerden biridir. Bu analiz bireysel mikrokreditin uzun kullanım sürecini (yedi yıl) inceler; bu durum daha çok dayanışma mikrokreditinin analizine odaklanan literatürle zıttır.

Gerçekten geliştirmekte olan ekonomiler araştırmanın diğer mikrokredi türlerine yönlendirilmesine ihtiyaç duyarlar, yalnızca dayanışma kredisine değil; resmi olmama ve yoksullukla mücadele için belirli bir hedefin olmamasına odaklanılmalıdır. Sonuçlardan bazıları yalnızca bir analizin verilerinin dikkate alınmadığını aynı zamanda rekabet edebilirlik kavramı ve mikrokreditin geleceği üzerine çalışmaların birleştirildiğini göstermektedir. Bu resmi işletmeler için gelir açısından yapılan bir analiz, basit geri ödemelerden daha kolay krediyi alabilmek için geri ödeme seviyesinde geçerli pozisyon sonrası dikkate alınmaktadır.

VivaCred veri tabanı temsilciler özellikle de resmi temsilciler tarafından tutulan diğer borçlar konusunda oldukça az bilgiye sahiptir(Stiglitz, 1981: 393-410). Buna ek olarak, Brezilya mikrokredi bürolarında kayıtlı olma konusu, ödemelerdeki gecikmeler ve bundan doğan borçların ödenmesinin zorluğu bakımından güvenilir gözükmemektedir. Gerçekten yöneticilerin gözünde gecikmeler konusu oldukça esnektir ve borcu ödeyememe durumunda daha da fazlası yapılabilir. Aşırı gecikmeler (son tarihten on gün veya daha geç) hususunda bu politikanın sistematik olarak uygulanması, borçluların geri ödemelerini iyileştirmenin bir başka yoludur. Buna ek olarak bu makale bizlere mikrokreditin gayriresmî şirketler için cazip bir seçenek olduğunu gösterir ve bu ilişkinin dinamikleri son derece belirsizdir. Bu analiz bir gözlemi aydınlatır: 6.693 şirketten yalnızca 47'si statü değiştirmektedir (Rocha, 2003: 244).

Ancak günümüzden mikrokreditin resmileştirme üzerindeki gerçek etkisini elde edemeyiz. Bu nedenle bu konu üzerinde bir araştırma yürütmek gerekmektedir. Gerçekten, resmileştirme erişilmesi gereken uzun vadeli bir amaç olmalıdır ancak mikrokredi ve resmileştirmenin birbirini tamamlayıcı ve ikame edilebilir olup olmadığını anlamak zordur.

İki seçeneğimiz mevcut:

- İlk senaryoya göre, mikrokrediye erişim bir şirketin kârlılığını arttırmasına yardımcı olmalıdır. Şirket böylece resmîleşmesini finanse edebilecek hale gelmektedir. Bu durum onun mikrokrediye katkı sağlamasına, aynı zamanda bunun sonucu olarak geleneksel bankacılık hizmetlerine erişim elde etmesine ("orta ölçekli" kuruluşların hala "küçük" olan şirketlere alaka duyması ihtimali göz önünde bulundurulmuştur) izin vermektedir. Bu sebeple, dolaylı olarak mikrokredi erişimi bazı mikro-işletmeleri resmileştirebilir. Mikro-işletmeler için vergi yükünü ve böylece resmileşme masraflarını azaltmak üzere kamu politikaları, resmileşmeyi arttırmak için yegane araçlar olamamaktadır. Aynı zamanda mikrokredi gibi politikalarla birlikte çalışmak ve bu masrafları daha kolay karşılanabilir hale getirmek de mümkündür (Reis ve Ulysea, 2005: 34).
- Bununla beraber ikinci bir senaryo da mümkündür. Gayriresmî statüsü sebebiyle bir işletmenin karşılaştığı en büyük problemlerinden biri fon kaynaklarına olan erişimidir. Bu son tasfiyeler Brezilya'daki mikrokredinin resmileşmesi bakımından güncel teorik ve politik tartışmalarla birleşmektedir.

Sonuç olarak, yoksul kişilerin geleneksel kurumlardan finansal hizmet almakta zorlandığını gördükten sonra kredi kooperatiflerinin Brezilyadaki ana mikrofinans sağlayıcıları olduğu söylenmektedir. Ticari bankalar, STK'lar ve bankacılık dışı finansal kuruluşlar [mikrokredi toplulukları gibi (SCMler)] geriye kalan mikrokredinin büyük bir çoğunluğunu sağlamaktadır. Ancak, Brezilya toplumundaki yoksul insanların büyük bir çoğunluğu mikrofinans finans hizmetlerine erişime sahip değildir. Bu nedenle yoksullukla mücadele etme misyonu bu analize göre oldukça az ve başarısız olabilmektedir.

Ulusal Para Konseyi, tüzüğü yayımlayan temel gövdedir, diğer yandan Brezilya Merkez Bankası ise denetleme görevini yerine getirmektedir. Kredi kuruluşları bakımından, Merkez Bankası bağlı ortaklıklarını denetleyen merkezi kredi kuruluşlarının kapasitesini gözlemlemektedirler.

2.3.KAMERUN MİKROKREDİ UYGULAMASI

1989 yılı civarında Kamerun'daki mikrofinans programının kurulmasını takiben devletin özverisizliği ve geleneksel bankacılık sektörünün kriz kaynaklı çöküşü sebebiyle ekonomik gelişim mikrofinans kuruluşlarının (MFI'ler) ortaya çıkmasını ve gelişimini teşvik etmiştir (Campion ve Frankiewicz, 1999: 93). Bu yapılar ilk başta geleneksel bankacılık sektörünün yerine geçerek rolünü zorlukla oynamıştır ancak sonrasında yoksulluğu azaltma rolünde bir zamanlar geleneksel finans sisteminden dışlanan topluma ihtiyaçları doğrultusunda uygun hale getirilmiş finansal servisler sağlanmıştır. Bu, büyük çoğunluktan farklı olarak, fırsatçı, profesyonellikten yoksun vb. kâr odaklı geliştiricileri çekmek için gerçek bir başarıdır.

Gerçekte, 1992'de eyleme geçen Birikim ve Kredi Kooperatifinin kuruluşundan ve 2002'deki alt bölgesel yasadan bu yana Kamerun'da yoksulluğu tamamen ortadan kaldırma çabası sarf eden birçok mikrokredi kuruluşu görebilmektedir. Bir tüzüğün var olmasına rağmen birçok kuruluş gayri resmi sektörde kendi eylemleriyle çalışmaya devam etmektedir. Geçtiğimiz yıllarda mikrofinansın gelişmesi ve bu sektörün yarattığı umut (2005 yılı Birleşmiş Milletler tarafından mikrokredi yılı ilan edilmiştir), MFI'lerin yoksulluğu azaltma stratejilerine katılması, aynı zamanda önceden geleneksel finans hizmetlerinden mahrum bırakılmış toplumların yerel finansal hizmetlerine dâhil olması bu toplumun ihtiyaçlarına göre adapte olmuştur (Gentil, 1984: 147). Bu sebeple geçtiğimiz yıllarda, MFI'ler üzerine birçok çalışma yürütülmüştür. Bu çalışmaların büyük bir çoğunluğu bu sektördeki gelişmelerin sebeplerini (Mayoukou, 2000), aynı zamanda sürdürülebilirliği, finansal ve sosyal performansın faktörlerini açıklamayı amaçlamıştır (Tchuigoua, 2010: 10-26).

Mikrofinansın yoksulluğun azaltılmasına yaptığı katkı aynı zamanda kadın girişimcilerin kendi işlerini yaratmalarına sağlanan katkıdır (Djaowé ve Bitu, 2007: 55-80).

Geçtiğimiz günlerde bazı çalışmalar bu durumun aksine mikrofinans sektöründeki krizlerin sebeplerini araştırmaya yönelebilmektedir. Buna ek olarak, Kamerun'daki ekonomik kriz ve bunu izleyen banka iflasları (bazı bankaların

kapanma suretiyle yeniden yapılandırılması, bazı bankaların kurtarılması ve yeni kuruluşların oluşturulması) sebebiyle bankacılık ve finans hizmetleri yoksul toplumun erişimine uygun olmadığı için hariç kalmıştır. Bir yönetim sisteminin kurulması iki nedenden mantıklıdır.

Hükümetin ortakları arasında yaratılan servetin bölüşülmesi üzerine devamlı bir anlaşmazlık durumu mevcuttur. Dahası tüm anlaşmazlık vakalarını önceden tahmin etmek imkânsızdır. Campion ve Frankiewicz'e (1999: 93) göre bir yönetim mekanizmasının mikrofinansa olan ilgisini meşrulaştıran üç kilit faktör mevcuttur :

- Faaliyet hacimlerinde güçlü ve hızlı büyüme yaşayan MFI'ler bu yapıyı benimsemekte ve gittikçe daha fazla sermayeyi idare etmektedirler;
- Artan biçimde düzenlenen MFI'ler bazı zorluklarla yüzleşmekte: birikimlerin toplanması yürütme bazında özel gerekliliklere sebep olmaktadır.
- Rekabetçi bir pazarın ele geçirilmesi, stratejik bir vizyonun ancak aynı zamanda operasyonel verimliliğin varlığını göstermektedir (Mersland ve Strøm, 2007).

2000'de Mayouku (2000: 59-60), Kamerun'da yoğunlaşan BEAC bölgesinde bulunan yaklaşık bin adet yapı saymıştır. 2000'deki COBAC anketi Kamerun'da bulunan ve kırsal kesimlerde iş yapan 652 MFI'yi tespit etmiştir. Bu tarihlerde mikrofinans sektörü potansiyel marketin yaklaşık % 7'si ile 300.000'in biraz üstündeydi. 2002'de Kamerun'da 650 mikrofinans kuruluşu kurulmuş ve bunların büyük bir çoğunluğu yoksulluğu önlemek için büyük şehirlerde gerçekleşmiştir (Creusot, 2006: 1-5). Tüm ulusal alan finansal hizmetleri sunan Kamerun Kooperatifi ve Kredi Birliği Derneği, MC2 (Karşılıklı Topluluk Büyümesi Ağı), CVECA'lar (köylü fonlarının korunması ve kredi yönetimi), CABA (Temel fonlar), CMEC (karşılıklı fonların korunması ve kredi) ve COOPEC (hiçbir ağa ağıl değildir) de dahil olmak üzere çeşitli ağlarla kaplıdır.

1996'da tüm bu alanın üzerinde 700 milyon frankdan fazlası bulunmaktaydı (PPMF, 2003). 2008'in sonlarında COBAC Kamerun topraklarında 460 EMF olduğunu bildirmiştir. (Lapenu, 2002: 847-865). 254 MFI'yi kapsayan altı ağ CAMCCUL (177), CVECA (2) ve CMEC (3) olarak tespit edilmiştir. Aynı yıl 46 adet MC2, 79 dala sahip bağımsız MFI'ler olarak tanımlandı 2009'da Kamerun'da kırsal kesimlerde faaliyet gösteren 490 MFI bulunmuştur.

Kısacası, âdemi merkeziyetçi finansal sistemlerin (SFD) başarısı birkaç farklı faktöre dayanmaktadır. Örneğin Kamerun'da: netliği, üyelerin coğrafi yakınlığı, köy seviyesinde sosyal baskı, tüm kısımların katılımı (kendi kendini yönetme), vizyonun tüm üyeler tarafından kabul görmesi (sosyal ve daimi açıdan) vb. operasyonları ve çıkar çatışmalarını yönetmek isteyen bu yapılanmalar yetersiz olmadığında sürüklenme riski büyüktür.

Demokratik yönetişimin, mikrofinansal yapının ikili görevde olduğunu doğrulaması gerekmektedir. Geçtiğimiz birkaç yıldaki değişimler ilk amaçlarından uzaklaşmışlardır ve birçok kentsel MFI piyasalaşma yolunda tehlikeli bir gidişata sapsmışlardır. Yoksul kimseler birçok çeşitli finansal hizmete ihtiyaç duymaktadır, yalnızca krediye değildir. Yoksullar kredi, birikim, para transferi imkânları ve sigorta gibi geniş bir imkânlar yelpazesine ihtiyaç duymaktadırlar. Yoksul kişiler, en yoksulları bile, birikim yapmaya ihtiyaç duymaktadır. Onların ufak bakiyeler için uygun olan depozito hizmetine küçük banka hareketlerini gerçekleştirmeye ve fonlara kolay erişime ihtiyaçları vardır.

2.4.BANGLADEŞ MİKROKREDİ UYGULAMASI

Dünya çapında, mikrofinansın başlangıç noktası ekonomik gelişme yaklaşımını desteklemek ve kırsal/kentsel kesimlerde yoksul insanların düşük gelirlerini düzeltmek için bir strateji olarak görülmektedir. Bangladeş tarihi boyunca, mikrofinans sektörü ile en çok içli dışlı olan ülkelerden biridir. Grameen Bankası ve BRAC mikrofinans meselelerini içeren yoksullukla mücadelede ülkenin gelişmesini amaçlayan çeşitli programlar gerçekleştirmiştir (Abdul ve Ali, 2003: 1-24).

Bu nedenle günümüzde, Bangladeş'de herkes tarafından tanınan ve aynı zamanda sosyal ilerleme ile ilişkili tutulan oldukça fazla sayıda mikrofinans kuruluşu (MFI'ler) görülebilmektedir. Daha küçük mikrofinans kuruluşlarından bazıları operasyonlarına Bangladeş boyunca başlamışlardır. Aralık 2008'de burada yapılan bir analize göre, 402 mikrofinans kuruluşu Mikrokredi Düzenleme Merciiinden (MRA) alınan bir ruhsatla birlikte ve yasal yollarla çalışmaktaydı ve bir mikrofinans piyasasına dahil olmak için ruhsat almaya çalışan başvuruyu gerçekleştiren 4,236 gibi büyük bir sayı mevcuttu; bunlar bize rekabetin en büyük mikrofinans kuruluşları

arasında yükseldiğini göstermektedir (Meyer, 2002: 68, 351-358). Diğer bir yandan, yoksul kimseler bir şekilde hangi mikrofinans kuruluşundan borç para alacaklarını seçmek zorundaydılar; bu durumda da çeşitli mikrofinans kuruluşlarından borç para alan insanların sayısı gittikçe büyümüştür. Buna ek olarak, Bangladeş bir kredi problemine adımını atmış ve rekabetin beklenenden fazla artması sebebiyle çok sayıda mikrofinans kuruluşu ortaya çıkmıştır.

Gerçekte, Bangladeş mikrofinans programları ile uğraşan genel olarak dört ana türde kuruluşa ev sahipliği yapmaktadır. Bunlar: Grameen Bank, üye tarafından sahiplenilen özelleşmiş bir kuruluş, yaklaşık 1500'ü sivil toplum kuruluşu (STK'lar), Ticari ve İhtisas Bankaları ve Hükümet tarafından desteklenen mikrofinans projeleridir. Özellikle, tüm mikrofinans programlarının kırsal ve kentsel kesimlerdeki geleneksel bankacılık işlemlerine erişimi olmayan yoksul kişilere odaklanmakta olduğu ve tüm mikrofinans kuruluşlarının finansal hizmetlerin tek dönütlü olmasından kaçınmak için kısa vadeli krediler sunduğu tespit edilmiştir (Jonathan, 1999: 229-481).

Muhammad Yunus mikrokredi modelinin kaynağını açıklamayı deneyip, uzun vadede küçük ölçekli finansın İncil'in gönderildiği zamanlara dayandığını ortaya çıkardıktan sonra Bangladeş'te birçok analiz yapılmıştır. Ne yazık ki bu oldukça temel bir hatadır. Çünkü görebileceğimiz gibi modern mikrokredi hareketi, tarihsel olarak küçük ölçekli finans yöntemleri ile birçok yerel deneyime yol açtığından bahsetmektedir (Bateman ve diğerleri, 2012: 13 - 36).

Hatta mikrokredi uzun vadede finansal hizmetlere erişimi olmayanlara yardımcı olmak üzere aynı zamanda küresel ekonomik politikanın ve toplumun bilincinin bir parçası olarak Dr. Muhammad Yunus tarafından Bangladeş'te ana fikir geliştirildiğinde köprü görevini ancak benimsemiştir ve ünlü bir fikir haline gelip yoksul insanlar tarafından benimsenmiştir. Kendisinin 1983'te kurduğu ikonik Grameen Bank örneğine değinecek olursak, Yunus mikrokreditinin her yerde yoksul insanların çok kısa bir sürede yoksulluklarından kurtulmalarını ve gelirlerini iyi hayat standartlarına taşımalarını sağlayacağına söz vermiştir.

Yunus mikrokredi modelinin, insanların kendi mülklerini meşrulaştırmalarını ve kendi kendilerine yardım bulmalarını, kendi işlerinde çalışmalarını ve bireysel girişimcilik haklarına sahip olmalarını sağlayacağını iddia etmiş ve yoksulluğu saf

dışı etmek için, uluslar arası bağış topluluğunu ve çok sayıda sağ kesim AB kuruluşunu (başta Ford olmak üzere) kendi fikrini desteklemek üzere harekete geçirmeye çalışmaya başlamıştır. Yunus (1997: 1) özellikle de, "kapitalizmi yoksul kesime indirmeye" söz vermiştir. Buna ek olarak, bir grup Dünya Bankası iktisatçısı, Mark Pitt ve Shahidur Khandker (1998) tarafından gerçekleştirilen ve uzun yıllar süren büyük çaplı bir projede; mikrokredinin olumlu bir etkisinin varlığı bunu destekleyen en önemli ve tek büyük kanıt olarak sunulmuştur (Pitt ve diğerleri, 1998: 958-96).

Günümüzde, mikrokredi modeli varoluşunu sağlayan Muhammad Yunus sayesinde gelişmiştir. Tüm bunlar mikrokredi modelini inatla destekleyenler için oldukça kötü gözükmemektedir, özellikle de Muhammad Yunus için. Bangladeş'te birbiriyle ilgisi olan iki temel problemin kredi meseleleri olduğu görülebilmektedir. Başlangıçta, borç alanlar risk olarak sürdürülebilir gelişimi sağlayabilmektedirler. Bu nedenle mikrofinans kuruluşları, yeni müşteri kazanmak için oldukça büyük bir rekabete girerek onların işlemlerini olabildiğince pozitif tutmaktaydılar.

Paradoks ise, mikrofinans kuruluşlarının kendi organizasyonları içerisinde sürdürülebilirlik aramaları ve aralarındaki aşırı miktardaki rekabetin Bangladeş'te çakışma problemi yaratmasıydı. Bir yandan bu MFI'ler bu kredileri alan müşterileri için rekabete kendini kaptırmışken, onlar birçok sayıda kişiye birden fazla borç vererek onları oldukça ağır borçların altına sokmuşlardır. Büyük miktarlarda borç alanlar, bu büyük miktarları geri ödemekte zorluklarla yüzleştiler ki bu da hane ekonomilerini mahvedebilmektedir.

İkinci olarak, çok sayıda borçlunun olması en büyük MFI'ler arasında Bangladeş'teki mikrofinans sektörünün tümünden temelini baltalayacak sistematik bir risk oluşturabilir. Zaman içerisinde bu durum bahsi geçen büyük MFI'lerin idaresinde, bilanço tablosunda tahsili gecikmiş kredilerin artmasıyla birlikte olumsuz etkilere sebep olabilmektedir. Bunun bir sonucu olarak, kesişen borçlular arasında geri ödeme gittikçe daha da düzensiz hale gelmiştir. Bu, MFI'lerin hesap rezervlerinde kredi kaybı rezervlerini arttırmalarını gerektirmiştir. Eğer durum daha da kötüye giderse, MFI'ler tahsili gecikmiş kredilerin birikmesi sebebiyle büyük bir kayıp yaşayabilmektedir (Brett, 2006: 8-19). Hatta nüfusu göz önünde bulundurduğumuzda, üst üste binen borçluların Bangladeş'de mikrofinans

tüketicilerine ve mikrofinans kuruluşlarına bu kadar büyük bir zarar verebilmesini anlamak oldukça zordur.

Ancak gelecekte, mikrofinansı çevreleyen benzer sosyal ve ekonomik çevreye sahip diğer ülkelerin deneyimlerine dayanarak tahmin yapmak daha kolay olacaktır. Örneğin, Bolivya 1990'lardaki MFI'ler arasındaki büyük rekabet yüzünden üst üste binme probleminden olağandı. Ekonomik krizle birleşerek, mikrofinans borçluları ve MFI'ler 1998 ile 2001 yılları arasında oldukça sıkıntılı zamanlar yaşamışlar, MFI'ler tarafından tutulan portföylerin kalitesi düşmüştür (Matin ve diğerleri, 2007: 23).

Bununla beraber günümüzde, Bangladeş'deki MFI'lerin yoksulluk problemini nasıl çözmeye çalıştıklarını ve dünyadaki diğer MFI'ler için rol modeli haline geldiklerini incelemek gerekmektedir. 1970'lerde başlamasından bu yana Bangladeş'te mikrofinans dünyaya çeşitli yenilikler ile önemli bir geçiş aşamasını gösterme konusunda iyi bir iş çıkarmıştır. Bangladeş'teki MFI'ler çeşitli zorluklarla mücadele etmek ve tüm dünyada yoksullukla savaşmak, müşteri çekmek için yenilikçi finansal ürünler ve hizmetler üretmiştir. Bugünlerde üst üste binen kredi problemleri Bangladeş'teki mikrofinans sektörü ve dünyanın geri kalan kısmı için yeni zorluklar sunmaya başlamıştır.

Bangladeş'de mikrofinans kuruluşları meselesinin açıkça, mikrofinansın gerçek anlamını ispatlamak için ekonomik ve sosyal etkinin çizgisini çekebileceğimiz kanıtları mevcuttur. Bu nedenle, finansal hizmetlere erişimin arttırılmasının en kötü koşullara sahip hanelerde gıda güvencesini ve sağlık koşullarını iyileştirebileceği üç "yol" bulunmaktadır (Zeller ve diğerleri, 1997: 19).

Hepsinden önce, Yunus Muhammad günümüzde dünya çapında düşük gelir, kredi, yatırım, daha fazla gelir, daha fazla kredi, daha fazla yatırım, daha fazla gelir çemberi ile ünlü bir kişidir. Ayrıca dikkatleri mikrofinans finansal hizmetlerinin borç alan kişilerin ekonomik durumunu yükseltmesi öngörüsüne çeker: gelir getiren faaliyetlere yatırılan krediler kendi serbest mesleklerini yaratmaktadırlar (Hulme ve Mosley, 1996: 20).

İkinci yolun ise varlıklar ve borçlar bileşiminde olumlu bir etkisi olduğu saptanmıştır. Mikrokredi müşterilerinin yüksek faiz oranından kredi almasının aksine, bu açıkça krediyi yüksek bir maliyetten ve gayri resmi kaynaklardan (aşırı faizli kredi vermekle ünlenmiş borç veren) alma veya verimli varlıkları acil

durumlarda düşük fiyattan satıp bitirme şeklinde kendini göstermektedir (Hashemi ve Todd, 1996: 635-653).

Üçüncü yol ise tüketimin düzenlenmesi yoludur. Ne yazık ki, uzun vadeli idame ettirmenin önemi üzerine gittikçe artan bir bilinçlenme mevcuttur, örneğin çocuklara yapılan beslenme ve eğitim girdileri ve Bangladeş MFI'leri bunu dikkate almak üzere süreçlerini adapte etmişlerdir.

Sosyal etkinin kanıtı, mikrofinansın öncelikli amacı yalnızca toplumda değildir, hepsi olmasa da tüm MFI'ler örneğin, günümüzde kadınları güçlendirme üzerine, çocukların okula katılımı, sağlık hizmetlerinin farkındalığı ve talebi bir veya iki sosyal hedef taşımaktadır. Bangladeş'deki sosyal etkinin kanıtı aynı zamanda en ana amaç olan dünyadan yoksulluğu kaldırmak amacıyla ilgilidir, ancak yine de her şeyi göz önünde tuttuğumuzda mikrofinansın ve MFI'lerin ilişkili faaliyetlerinin olumlu sosyal etkileri mevcuttur. Gerçekten, genelde esasında ekonomik yaklaşımın, bu ülke genelde başarılı bir örnek gibi görüldüğü için Bangladeş'deki sosyal nüfuz bölgesine katkılarının oldukça iyi olduğu sıklıkla görülebilmektedir.

Hashemi ve diğerleri (1996), kadınların güçlendirilmesi ile mikrokredi programlarının ilişkisi gereğince bir analiz gerçekleştirdiler, elli yaşın altındaki 1.225 evli kadın; Grameen Bank, BRAC, Grameen hizmeti ulaşan üye olmayan köyler ve bir karşılaştırma grubu üç yıllık bir süre boyunca yardım ve denetimlerde bulundu. Kadınların güçlenmesini göstermek üzere sekiz gösterge kullanıldı: (1) hareketlilik, (2) ekonomik güvence, (3) küçük alımlarda bulunabilme, (4) daha büyük alımlarda bulunabilme, (5) hanedeki büyük kararlara dâhil olma, (6) aile içerisindeki baskıdan özgürleşme, (7) politik ve yasal farkındalık, (8) kamusal protestolara ve politik kampanyalara dâhil olmadır.

Bu nedenle her bir program dört güçlenme göstergesinde belirgin bir etkisinin olduğu aynı zamanda kadının ailesine katkısının arttığı ayrıca bileşik güçlendirme sayısının arttığı gözlemlendi. Tek başına Grameen Bank'ın kadınların büyük kararlara katılımını ve BRAC'ın tek başına hareketliliği büyük ölçüde etkilediği söylenebilmektedir.

Nihayetinde, Bangladeş vatandaşlarının haklı bir şekilde oldukça gurur duyduğu kültür mirası ve güzel doğal ortamı sebebiyle değil, bunun yerine yoksulluk, seller, kıtlık, hastalık, savaş, aşırı nüfus artışı, baskı gören kadınlar, yolsuzluk, feribot

kazaları, arsenik karıştırılmış suyu ile uluslararası bir şekilde ünlüdür. Bengalli Nobel Ödülü şair Rabindranath Tagore ve iktisatçı Amartya Sen, Hindistan tarafından sahiplenilmiştir; asil Bengal Kaplanının nesli tükenmektedir (Hedrick ve diğerleri, 1997: 145 -170). Kısacası, Yunus'un tecrübelerine göre özellikle yoksul toplumun problemlerinin çözümü ve yoksulların finansal hizmetlere erişimi için tek yol mikrokredi uygulamalarıdır.

2.5.HAİTİ MİKROKREDİ UYGULAMASI

Haiti'de mikrofinans sektörünün uygulanması, serbest meslek yaratmak için yoksulluğun azaltılması ve kadınların ekonomik bağımsızlığının artırılması için sürdürülebilir bir yol olarak bilinmektedir. Bununla birlikte, Haiti'de mikrofinans sistemi 1994'te "Fondasyon Kole Zepol" olarak Haiti'nin en büyük mikrofinans kuruluşu olarak bilinen yerde kuruldu. Dahası, Haiti'deki bu mikrofinans kuruluşu ülke içerisinde 40 sektörü ve 10 departmanı içermektedir. Hatta 2007 yılı süresince, Fonkoze'un 49.959 sayıda kredi müşterisi bulunmaktaydı ve kredilerin değeri oldukça yüksek olan 11 milyon Amerikan dolarına varmaktaydı (Kershaw ve diğerleri, 2006: 18-309).

Fonkoze iyi bir kayda sahip, müşterileri için ortalamalar 36 yaş, 25 ila 44 yaş arasının % 58. Limbe adı verilen bölgede şube müdürlüğünü bulabileceğimiz yerde yani merkezde, mikrokredi müşterilerinin sayısı kırsal ve kentsel kesimde 1275'e çıkmaktadır. Buna ek olarak, bu merkezden gelen raporlara göre müşteri sayısı oldukça yüksektir ve bu da iyi bir saygınlık göstergesidir.

Özellikle, Fonkoze'nin dünya görüşü yoksullukla savaşmak için doğru iş modelini bulmaya odaklanmaktadır. Fonkoze'nin borç verme programına bazı Dayanışma grupları yardım etmekle birlikte, yoksul kişilerin bu konuyu mikrofinans finansal hizmetini anlayabileceği bir araç olarak ele almalarına, küçük boyutta ticaret yaparken düşük gelirden vazgeçmelerine yardımcı olabilmektedirler. Sonrasında, programın seviyesine göre beş kadından oluşan bir grup birlikte bunun bir parçası olarak kredileri bir süre boyunca geri ödemektedir. Dolayısıyla tüm kadınlar bu sisteme göre hareket eder ve üç aylık bir geri ödeme süreci ile başlangıç olarak 75 Amerikan doları kredi ile başlamaktadırlar (Kim ve diğerleri, 2007: 1794 -802).

Bir program olarak mikrofinans kuruluşu ki bu kuruluşun amacı yoksullukla savaşımdır, belirli bir süre sonrasında ortama uymalı ve sonuçları görmek için analiz yapmalıdır. Hatta bu gruplar, dayanışma grubundaki beş kadının başarılı ödemesinden sonra, her bir müşteri biriktirme hesaplarındaki miktara dayanarak her 6 ayda bir daha büyük kredilere başvurabilmektedir. Bu yüzden, bir Fonkoze müşterisi için zaman alınan kredi ile ilişkilidir. Sonuç olarak, Fonkoze müşterileri ve dayanışma grubu üyeleri oldukça iyi müşteriler haline geleceklerdir çünkü bir veya iki şekilde korunmaktadırlar. Fonkoze'nin kredi sağlama konusunda sahip olduğu iyi tecrübeden yola çıkarak yeni bir bölgeye girdiklerinde tanıtıma ihtiyaç duymadıklarını ancak mikrofinans finansal hizmetlerine erişmek isteyen yeni üyeler ile buluşabilmek için bölge sorumluları ile görüşmeye çalıştıkları görülebilmektedir.

Genel olarak, Haiti'deki mikrofinans kuruluşları arasında eğitim, bayrağı taşımaktadır; bu dayanışma kuruluşları Fonkoze'den yardım alırlarken çocukları hiçbir sorun yaşamadan okula devam edebilmektedir. Bu yüzden mikrofinans kuruluşlarının politikası müşterilerine üyeliklerinin başlangıcındaki yılda iki ila beş modül eğitim vermektir. Bu modüller, temel başlangıç seviyesi, birkaç işletme becerisi, çocuk bakımı, çevre, eğitim ve sağlıktır. Buna ek olarak, bu eğitim; üzerinde resimli ve hikâye bazlı bir şekilde Haitili kadınların sağlık sorunlarının anlatıldığı ve sağlık bilgisi, sağlıklı üreme ve aynı zamanda HIV/AIDS gibi cinsel yolla bulaşan hastalıklar faciası üzerine yayımlanan kitaplarla gerçekleştirilmektedir (Gupta ve diğerleri, 2009: 85-99). Tüm bu eğitimler üyeliğin on iki aylık bir sürecini kapsayabilir. Eğitimlerin üyeliğin ilk yılından itibaren daha seyrekleşmesine rağmen her bir kredi merkezi ayda iki kez kredileri çekmek, kredileri geri ödemek ve finansal ilerlemelerini tartışmak üzere buluşmaktadırlar.

Özetleyecek olursa, Haiti'de mikrofinans sektöründeki belli başlı gelişmelerden biri pazarlamadır. Bu sebeple, pazarlama becerisi iki seviyede gerçekleşir. İlk olarak, ticari bankalar ile mikrofinans piyasasının bütünleşmesi gerçekleşmiştir. 1997 dönemine kadar mikrofinans kuruluşları ve STK'lar sektörde öncüydü. Hatta bu süreç boyunca DAI'nin ve USAID projesinin PRET adı verilen bir programı aracılığıyla ve teknik desteğiyle ilk ticari Haiti Birliği Bankası (BUH) mikrofinansı kendi ürün yelpazesinin arasına eklemiştir. O zamandan beri, iki farklı oluşum piyasaya girmiştir: Unibank'ın sponsoru ulusal Mikrokredi, SogeBank ve

diğerleri adına hizmetler sunan özel bir şirket olan SogeSol aynı yolu izlemek üzere ilgilerini göstermişlerdir. İkinci olarak, STK olan diğer MFI'ler resmiyet kazanmaya ve kendi faaliyetlerinde uluslararası en iyi uygulamaları yerine getirmeye hazırlanarak aynı zamanda finansal sürdürülebilirlik kazanmak için yapı ve sistemler üzerinde çalışmaya başlamışlardır.

Haiti'deki mikrofinans sektörü yalnızca çeşitli modellerden oluşmuyordu, aynı zamanda bireysel kredilerden dayanışma grupları için köy bankası ve karşılıklı dayanışmaya kadar oldukça çeşitli bir kredi metodolojileri mevcuttu. Birikim ve kredi kooperatifleri aynı zamanda ufak miktarda birikimlerin hareketliliğinde de önemli bir rol oynamaktadır ve işlem yaptıkları toplulukta büyük bir ciddiyetle uygulanmaktadır. MFI'lerin büyük bir çoğunluğu hala bağış ve hibelere dayansa da, bu kuruluşlardan gittikçe artan bir kısmı ticari bankalar veya yatırım fonları üzerinden ticari finansman özel ortaklığına erişim sağlamaktadır. Kriz sebebiyle güncel politikanın ekonomik gelişmeye yardımcı olan yardımı durdurmasına rağmen, belli başlı uluslararası kuruluşlar, resmi daireler, ülkeler, USAID ve UNDP, Avrupa Birliği ve CIDA Haiti'deki mikrofinans projelerini sürdürmektedir.

2.6.BURUNDİ MİKROKREDİ UYGULAMASI

Burundi mikrofinans sektörü faaliyete geçtiğinden bu yana iyi bir deneyim yaşamış, düşük gelirli yoksul kimseler bu mikrofinans deneyiminin finansal hizmetlerinden gelir elde etmişlerdir. Bu sebeple, 1967'den beri mikrokrediyi faaliyetlerinin arasına alan Ekonomik Gelişme Ulusal Bankası (BNDE)'nin deneyiminin haricinde, Burundi'de mikrofinans ilk kez 1985'te birikim ve kredi kooperatiflerinin doğuşuyla başlamıştır. Gerçekte 1995'ten beri mikrofinans sektöründe aktif olan kuruluşların sayısının katlanarak büyüdüğüne tanıklık ettik ve her geçen yıl yeni kuruluşlar doğmaktadır. Bu süreçte, yani Mayıs 2005'ten Ocak 2007'ye, mikrofinans sektöründeki işletmelerin sayısı 20'den 32'ye çıkmıştır, bu sayının 21'i ruhsatlı, 11'i ise onay beklemektedir(RIM,2005).

Eğer onay için başvurma cesaretinde bulunmayan grubu da ekleyecek olursak muhtemelen kuruluşların sayısı daha da artacaktır. Buna ek olarak, Burundi'de insanlar finansal hizmetlere erişmek için resmi olmayan yollarla eylemler

gerçekleştirene dek bir mikrofinans imkânı mevcuttur. Bu gruplar için mikrofinans sektörünü düzenleyen hüküm yürürlüğe girene dek hiçbir kimse bu sebeple daha önceden onay almadan mikrofinans eylemlerini gerçekleştirememektedir (Honoré, 2003: 199-217). Biri bu hızlı gelişmenin sebeplerini yansıtmalıdır. Sonuçla doğrudan ilişkisi olan sebepler geçtiğimiz son on dört yıldaki nüfusun yaşam koşullarını kötüleştiren sosyo-politik krizde yatmaktadır. Ancak, kapsamlı bir analiz daha ayrıntılı sebepleri ortaya koyacaktır, bunlar özellikle para ve kredi politikaları olmak üzere ekonomik politikanın altyapısal zayıflığıdır.

2.6.1. MİKROFİNANSIN ROLÜ

Burundi’de son zamanlarda mikrofinans kuruluşlarının yaygınlaşması gerçekleşmiştir. Bu kuruluşların büyük bir kısmı geleneksel bankacılık sisteminde olan erişimsizlik sebebiyle faaliyetlerini sürdürememiştir. Bu bağlamda, iki ana tehlike bölgesinden bahsedilebilmektedir: mikrofinans kuruluşlarını destekleyenler tarafından gerçekleştirilen dürüstlükten yoksunluk ve müşterilerin düşük geri ödeme kapasiteleri ki bu doğrudan yüksek faiz oranları ile ilişkilidir.

Mikrofinans sektörünün itibarını geri kazandırmak kırsal kesimlerdeki kredi arzını yükseltmek için çok büyük önem taşımaktadır. Büyüme ve yoksulluğun azaltılması üzerindeki temel rolünün farkında olan Burundi Merkez Bankası (BRB) artık mikrofinans kuruluşlarının finansal faaliyetlerini yakından denetlemektedir. Aynı zamanda, bu sektöre düzeni kesin bir şekilde geri getirmek için Mikrofinans Kuruluşları Ağı (RIM)’ın yaratılmasını desteklemiştir. Baştanbaşa 26 mikrofinans kuruluşu BRB tarafından 2007’nin sonunda ruhsatlandırılmıştır (Noël, 2006: 5). Finansmanları öncelikli olarak projeye yapılan katkılar ve bu sektörde olan STK’lara dayanmaktadır.

2.6.2. MİKROFİNANS SEKTÖRÜ VE HİSSEDARLAR

Burundi’de mikrofinans alanı faaliyet gösteren altı aktör gruba dayanmaktadır. İlk yerde, mikrofinans işleri ile uğraşan oldukça çeşitli olan kurumlar vardır. İkincisinde, düzenleyici otorite olan Merkez Bankası ve Ekonomi ve Maliye

Bakanlığı bulunmaktadır. Üçüncü olarak, Mikrofinans Kuruluşları Ağı (NIM) gelmektedir. Bu danışmayı oluşturan profesyonel birliktir. Dış kurumsal partnerlere (devlet, bağışçılar, bankacılık sektörü) karşı sektörün menfaatlerini korumak, sektörün profesyonelleştirilmesi ve ulusal ve alt-bölgesel, bölgesel ve uluslararası seviyelerde desteklenmesi bu birime bağlıdır. Dördüncü sırada görevi iki noktada ifade edilen Mikrofinans Ulusal Konseyi (CNM) vardır. Görevi ulusal ve tüm taraflar tarafından belirtilen politik ve stratejik yönlendirmeleri uygulamak; aynı zamanda Hükümete mikrofinansın teşvikinde ve sektördeki çeşitli önder kişilerin müdahalelerinin uyumlaştırılmasında yardımcı olmaktır. Beşinci olarak, çift yönlü ve çok yönlü bağışçıların grubu mevcuttur (MFIs, 2011: 1-48). Özetle, bu grup bireysel krediye başvuran lehtarlar veya grup kredisi talebinde bulunan lehtarlardır.

2.6.3. BURUNDİ İÇİN MİKROFİNANS PROJESİ

Burundi'de mikrofinans projesi "Burundi için Mikrofinansta Kapasite Geliştirme" UNDP (2004) tarafından desteklenmiştir. 2005 ile 2007 sürecine yayılmıştır ve bu sektörü dört bileşen kanalıyla profesyonelleştirme amacı taşımaktadır. İlk kısım kapsam ve teknik sürdürülebilirlik ve finans bakımından güçlü bir potansiyele sahip olan üç MFI'ye doğrudan destek sunmakla ilgilenmektedir. Sektörde kritik olan insan kaynakları kapasitesini oluşturmak için eğitim bileşeninin geliştirilmesi ikinci bileşendir. Üçüncü kısım ise danışma organı ve sektörün örgütlenmesi (CNM, bağışçılar ve RIM) seviyesinde kurumsal destek sağlamaya yöneliktir. Sonuncu bileşen, Merkez Bankası (BRB) seviyesinde düzenleme ve denetleme açısından mikrofinans için olumlu gelişme oluşturmayı hedefleyen kuruma dayalı destekten oluşur. Sonuncusu, MFI'lerin gelişiminin uygun, esnek ve teşvik edici düzenlemesini devreye sokmak diğer yandan "Merkez Bankası içerisinde" MFI'lerin Düzenleme ve Denetlemesinin faaliyete sokulması hedeflerine sahiptir (Proje MFIs, 2007: 1-4).

İlk adım olarak, sektörü düzenleyen karar tasarısı hazırlamak için teknik ve finansal yardım sunulmuştur. Teknik çalışma daha ileri düzey bir hukuki çerçeve ortaya çıkarır, geleceğe yönelik çerçeveye ek olarak standartları ve performansı daha iyi tanımlamaktadır. Aynı zamanda 22 Temmuz 2006'da hükümet makamlarınca karar

tasarısının benimsenmesine destek verilmiştir. İkinci olarak; donanım sağlanması, personelin eğitimi, iç süreçlerin gelişiminin desteklenmesi ve muhasebeci sağlanarak mikrofinans biriminin kurulumu gereklidir.

Bu projenin sonunda, Haziran 2007’de yapılacak hala birçok şey kalmış olabilir, hem MFI’lerin kapasitesini artırma açısından sektörel seviyenin tümünde hem de mikrofinans birimi seviyesinde birçok eksiklik ve aksaklık ortaya çıkmıştır. Bu yüzden, normal şartlarda Ocak 2007’de sonlanacak olan hesap cetvelleri aynı yılın şubatında gerçekleşmemiştir. Ancak bu zorluklar FORCE projesinin teknik ve finansal yönleri tarafından en azından bir ölçüde aşılabılır (RIM, 2007).

2.6.4. ÜRÜNLER, HİZMETLER VE BİRİKİMLER

Burundi’deki mikrofinans kuruluşları üyelerine yalnızca birikim ve sağlanan mikrokredilere odaklanan kısıtlı düzeyde finansal hizmetler sunmaktadırlar. Finansal olmayan hizmetler çeşitlendirilmemiştir.

Birikimlerin toplanması, Burundi’de faaliyet gösteren tüm kuruluşların işleyişinde ilk adımlar olarak yer almaktadır. Mikrofinans kuruluşları birikimlerin hareketliliği üzerine özellikle de fonların uygulamaya geçirilmesi sürecinde farkındalık uyandırma toplantıları yürütmektedirler. Burundi’de mikrofinans kuruluşları, çeşitli sermaye hissesinde sağlanan en yüksek seviyedeki finansal hizmetlere göre hareket etmektedir.

İlk olarak, her bir üye mikrofinans kuruluşlarının üyelerinden birinin sermayesine katkı sağlayan sosyal hisse için geri ödenmez bir katkı olan 1000 FBU’yu ödemelidir; üyelik bedeli 0 FBU’dur. Üyeler tarafından yapılan depozitolar fonun öncelikli para kaynağıdır. Bazı mikrofinans kuruluşları tetkik ve dönem birikimlerini sunmaktadır. Birikimler % 3 faiz oranından ödenmektedir. İkinci olarak, bazı mikrofinans kuruluşları; politikalarını, faaliyetlerinin doğasını ve birikimin yararını açıklamak için farkındalığa ve hareketliliğe sahip olabilmektedir. Temel prensip ödünç almadan önce biriktirmektir. Hisse 4 hissenin maksimumu ile 4000 FBU miktarına erişebilir ve üyelik bedeli 800 FBU’dur (Mariama ve diğerleri, 2007: 1-32).

Bu nedenle, üç farklı türde birikim ürünü sunarlar: vadesiz birikim, vadeli birikim ve belirli bir faaliyetin finansmanını sağlamak için birikim. Birikimlerin karşılığı süreye göre (dönem) % 4 ile % 8 arasında değişir ve pazarlığa tabidir: üç ay için % 4, altı ay için % 5, dokuz ay için % 7, on iki ay için % 8 vb. Üçüncüsü, birikim ve kredi kooperatifinin yararına birikimlerde hareketliliği sağlamak için üyelerin ücretsiz ve gönüllü üyeliğini desteklemektir. Hesaplarını temin ederler ve üzerinde anlaşmaya varılan bir süre zarfında kaydedilen tutara ürünün payını alırlar. Herhangi bir kişi veya kuruluş erişim hakkını temsil eden bir 800 FBU miktarı ile bir hesap açabilir ve birikim hakkı kazanır. Hissenin miktarı 10.000 FBU'dur. Birikimler % 5'ten ödenmektedir (Ephrem, 2007: 1-132).

Gerçekte kredi, mikrofinans kuruluşlarının bir üyesi olduktan bir süre sonra müşterilerin odaklanması gereken birkaç noktadan biridir. Toplanılan birikimlerin prensip olarak iki varış noktası vardır. Bir kısmı, hesaptan para çekme işlemleri için nakit tutulmalıdır, diğer kısmı ise üyelere kredi formunda kullanıma sunulmaktadır. Geri ödemenin olmaması riskini örtmek için, mikrofinans kuruluşları bir garantiler sistemi kurmuştur. Ancak bu sistem için aynı zamanda kredilerin verilme ve geri toplanma metotları için bir kurumdan diğerine göre değişen varyasyonlar mevcuttur (Patrice, 2002: 12-15). Örneğin, COOPECS kredilerin verilmesinde iki farklı yol izlemektedir. Diğer yandan, müşterek ve bazı üçüncü taraf veya teminat olarak güvence altına alınan mülkiyet temelinde üyelere doğrudan kredi veren bir sistem mevcuttur. Toplumsal idarelerde ve taban örgütlenmesi yönetimlerinde bu ürünlerin tahmini değeri bazında satışlarındaki teminatı gerçekleştirme raddesine kadar gidilebilmektedir. Diğer yandan, STK'larla ortaklık sistemi mevcuttur.

Diğeri, federasyona sonrasında mikrokredileri lehtarlara ve gruplanmalara dağıtacak ve STK'lar tarafından desteklenen bir teminat fonu yerleştirir. Bireysel krediler % 80'e tekabül ederken, gruplanmalar % 20'yi oluşturur. Buna ek olarak, COOPECS ürün kredisine bağlı olarak faiz oranlarını ücretlendirmektedir. Maaşlı çalışanlar ve diğerleri (çiftçiler, ticaretle uğraşanlar, zanaatkârlar) için normal kredilerin faiz oranı % 19; derneklere verilen krediler için % 18; çalışanlar için ayrılan otomatik kredi % 10 ve kampanya kredileri (çiftçiler ve hayvan yetiştiricileri) için % 36 (ayda % 3)'tür (NFIS, 2015: 1-80).

Takip sistemi hiyerarşiktir. Her fonun seviyesi, Banka Yönetim Kurulu ve Denetleme Komitesi ile ilişkilendirilmektedir. Bu kurullar kredi birliğinin üyeleri ile aşına olan ve gönüllük esasıyla çalışan kişiler tarafından destek alır. Buna benzer olarak, CECM mikrofinans kurumları kredi talebi senaryosu verebilmektedir. Kredi blokajını kaldırma müşteri hesapları yoluyla yapılır; kredinin türüne ve miktara bağlı olarak teminat talep edilir vb. CECM'nin tüm ürünler için % 18'lik değişmeyen bir faiz oranı bulunmaktadır. Tahsilât için dört metot kullanır: telefonla uyarı, görüşmek üzere ziyaret, tebligat sevki, tebligatların uygulanması (Bujeje ve Rusimbi, 2005: 12). COSPEC için, üye olmanın ve sabit kurallara uymanın haricinde, kredi talebinde bulunmanın gerçek bir teminatı bulunmalıdır. Uygulanan faiz oranı % 30'dur (kredilerin altı aylık bir süre boyunca % 15'lik bir oranı vardır). Kredilerin tahsilatı ve gözlenmesi COSPEC yetkilileri tarafından belediye seviyesinde gerçekleştirilmektedir. Kredi başvurusunda bulunan kişinin manevi kefil olarak hareket eden ve itibarları sebebiyle seçilen kişiler, komite tarafından desteklenmektedir. COSPEC, kurtarma işlemini gerçekleştirmek için çalışmaktadır. Gerçek şu ki, bahsi geçen "en iyi uygulamalara" dayanarak Burundi mikrofinans kuruluşlarının sürdürülebilirliğini değerlendirmeye çalışılmıştır.

Bu çalışmanın amacı mikrofinans kurumlarının yoksul kişilere finansal hizmetler sunarak Burundi'deki yoksullukla savaşıp savaşamayacağını belirlemektir. Analiz kurumların, üye sayısı, finansal hizmetlerin puanları, birikimlerin hacmi ve sağlanan krediler bazında yüksek seviyede büyümeye sahip olduğunu göstermiştir. Bu büyüme elzem bir yapıtadır ancak bir kurumun sürdürülebilirliğini sağlama almak, yoksulluğun azaltılması için yeterli değildir. Dahası, kontrolsüz büyüme kurumun iflasının sebebi olabilmektedir. Bir finansal sistemin bütün olarak gelişimi için makroekonomik durum stabil hale gelmeli, mikrofinans sektörü ile bankacılık sektörü arasındaki koordinasyonu daha iyi destekleyebilmek için makroekonomik ve hukuki çerçevelere daha çok dikkat edilmelidir. Üyelerin eğitilmesi ve bilgilendirilmesinin karlılığı ve mikro-projelerin arttırılması ve karşılığında MFI'ler tarafından kaydedilen tahsilât artışı muhtemeldir. İkincisi için, soru müşterilerin eğitim ve bilgilendirilme ihtiyaçlarının aynı zamanda gelecek sorumlulukların belirlenmesidir. Finansal olmayan hizmetlerin şartları finans memurlarının kalıcılığını tehlikeye atabilmektedir.

MFI'ler; sosyal rol, RIM'in kuruluş sürecinde oynaması gereken rol gibi diğer etkenlerle sinerji oluşturmaları gereken diğer alanları tespit etmelidir. Hükümetler, bağışçılar bilişim teknolojilerini geliştirmek için, bilgisayarlaşmanın maliyetini düşürmek için eylemlerde bulunurlar; yürütülen faaliyetlerin hacmini büyütürler ve MFI'ler arasındaki rekabeti şiddetlendirmektedirler (Waterfield, 1998: 1). Son olarak, diğerlerinden daha önemsiz olmayan bir soru, toplumların mikrofinans sistemlerine olan tavrı üzerinedir. Bu soru toplumların bu sistemlere olan bağlılığını belirleyen faktörler üzerine araştırma yapılmasının gerekliliğinin altını çizmektedir. Örneğin, sosyo-antropolojik yönler bu çalışmada baskın olan ekonomik yönleri tamamlayabilmektedir. İkincisi ise aynı şekilde geniş olan bir konuya katkıdır; Burundi'deki mikrofinans kurumlarının sürdürülebilirliği meselesini daha kapsamlı bir şekilde araştırabilme fırsatına sahip olmak istenmektedir.

Sonuç olarak, dünya çapında mikrofinans kuruluşlarının uygulaması yoksullukla savaşmak üzere bir araç olarak bilinmektedir. Bununla birlikte, yoksul ve düşük gelirli insanlar, oldukça kötü koşullarda yaşayan aileler ve mikro-işletmeler gün sonunda faaliyetlerinde başarıya erişebilmektedirler. Hatta insanlar MFI'ler tarafından sağlanan finansal hizmetler ile ticaret yapma fikrine alışmışlardır ve bu başlangıç için küçük bir sermayeye ihtiyaç duyan yoksul kişilerin faaliyetleri için bir fırsattır; bu şanslarını denemeleri için mikrokredi şansı verilmesi gerekmektedir. Bu sebeple, bir sivil toplum eylemi olan ilk başvuru için Diyarbakır ve Batman seçilmiş ve öncelikli olarak kadınlar hedef grup olarak alınmıştır. Dünyadaki başarılı uygulamalardan yola çıkılarak başlıca mikrofinansman servisinin gereklilikleri sağlanacak, gerekli eğitimler verilecek, fon hizmetleri sağlanacak ve ilk kez verilen kredilerde devlet yardımı ve fonlar tarafından desteklenecektir.

Buna ek olarak, hedef gruptaki herkesin çıkarı için (birbirleri için baskı unsuru) kullanılmış ve mikrofinans başarılı olmuştur düşüncesinden sonra, bu uygulamaya sahip olan tüm ülkeler kredi geri ödemelerini temin etmelidir. Özellikle, mikrofinans uygulamasının problemleri arasında, müşteri finansal hizmetleri ve kredi miktarlarının oldukça düşük olması, gerekli prosedür ve hizmet bedelinin neredeyse aynı olması sebebiyle yüksek olması, karşılıksız kredilerin ve geri ödemelerin oluşması ve bunların kredi faiz oranlarına yansması ve bu durumda müşterilerin başlangıçta ödünç alma imkanlarının yetersiz olması gelmektedir. Kamerun

mikrofinans kurumları kâr amaçlı tipik finansal kurumlar değildir ve geleneksel bankacılığa göre yönetimin zorluğu gibi problem ve masraflarda gereken minimum ölçeği veya gerekli verimliliği sağlamak zordur. Yukarıda bahsedilen problemlerin haricinde mikrofinans hizmetleri yoksul insanların ve çok küçük miktarlara sahip kişilerin birikimlerini değerlendirmek için ekonomidedir; bu onların, rekabetin oldukça yüksek olduğu dünyada kendi şirketlerini kurarak üretime katkı sağlamalarına yardımcı olmaktadır.

Sonuç itibarıyla, mikrofinans hizmetinden kâr elde edenler için bazı problemlere rastlanabilmektedir. Çünkü gelir getirmeyen bir kişinin finansal faaliyetlerine yeni bir düzenli borç getirilmiştir. Bu durum geri ödeme hususunda ciddi problemlere sebep olabilir. Aynı zamanda başarıyı arttırmak için mikrofinans kurumunun yetkili şubesi müşteriye yakın durarak gerekli teknik bilgiyi aynı zamanda seminer ve eğitimi sağlar böylece müşteri ticari faaliyetler dünyasını anlayabilmektedir. Bununla birlikte, güçlü bir mikrofinans sektörünün gerçek gelişimi, dünya çapında yoksulluğu azaltma amacı olarak karşımıza çıkacak ticaretteki istikrar ve gelişmenin ön koşulu olarak görülebilmektedir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

MİKROKREDİ UYGULAMALARININ BURUNDİ BÖLGELERİ ÜZERİNDEKİ ETKİLERİ

Burundi Cumhuriyeti, Afrika kıtasının merkezinin doğu kesiminde konumlanmış bir ülkedir. Bu sebeple komşu ülkeleri Kongo Demokratik Cumhuriyeti, Ruanda ve Tanzanya'dır. Burundi ülkesinin Tanganika Gölü'nün büyük bir kısmına kıyısı bulunmaktadır. 2015'te resmi nüfus sayımı verilerine göre Burundi'nin tahmin edilen nüfusu 11.178.921'dir. Buna ek olarak Burundi 27.834 km²'ye eşit bir araziye kaplar. Bununla birlikte Burundi'deki nüfus yoğunluğu 401,6 / km² olmakla birlikte, Afrika ülkeleri arasındaki en yoğun nüfustur. Nüfusun büyük bir çoğunluğu başkentte yaşar. Burundi genç bir nüfusa sahiptir ve 2014 yılı verilerine göre nüfusun % 65'i 0 ila 24 yaş arasındadır. Ülkenin yalnızca % 2.5, 65 yaş üstündedir (Bujeje ve diğerleri: 2005).

Gerçek şu ki, kırsal kesimlerdeki bazı bölgeler genellikle tarım faaliyetlerini gerçekleştirmek için kullanılmaktadır. Ülkenin daha yüksek kesimlerinde bulunan nemli ve soğuk iklim kahve çay vb. bitki örtüsünün oluşmasını sağlayan temel faktörlerdir. Doğrusu, Burundi politik krizler ve hükümetin istikrarsızlığı ile dikkat çeken bir ülkedir.

Bu sebeple tüm sektörleri etkileyen ve ortaya çıkan olumsuz durumların meydana getirdiği ekonomik kriz, bu ülkenin gelirin daha iyi bir şekilde dağılması yoluyla servet ve büyüme yaratarak yoksullukla mücadele edilmesine pek fırsat vermemiştir. Ancak sonrasında 2005'ten 2015'e kadar olan politik gerilimler ile birlikte büyüme oldukça yavaşlamış ve ekonomik düzelme gerçekleşmiştir ve 2015'e dek kriz devam etmiştir (Séverin, 2003: 161-166). Son dönemdeki sosyo-ekonomik göstergeler performans değerlendirmesi olarak ele alınacak ve ekonominin büyüme derecesini ölçmek için kullanılacaktır.

3.1. BURUNDİ'DE EKONOMİK DURUM

Burundi ekonomisinin başlıca dayanak noktası 1997'de GSYH'nin % 54'ünü oluşturmuş olan tarımdır. Büyük bir çoğunluğunun geçimini çiftçilikten sağladığı işgücünün % 70'ini tarım oluşturmaktadır. Burundi'nin gıda üretiminde kendine

yetebilmesine rağmen süregelen iç savaş, aşırı nüfus, toprak aşınması geçim ekonomisinin geçtiğimiz yıllarda % 25 oranında küçülmesine neden olmuştur. Büyük sayıda yerleştirilmiş insan kendi yiyeceğini üretmede başarısız olmuştur ve uluslararası insani desteğe oldukça bağımlıdır. Burundi açıkça bir gıda ithalatçısıdır ve 1997 yılında yaptığı ithalatın % 17'sini gıda oluşturmaktadır (EEF du Bdi, 2011: 1-15).

3.1.1. EKONOMİ

Dünya endeksine göre Burundi dünyadaki en yoksul ülkeler sıralamasında sonuncu sırayı almıştır. Bu sebeple tarıma dayalı ekonomisinde tarım, ülke nüfusuna doğrudan veya dolaylı olarak yardım eden en önemli sektördür. Nüfusun % 85'i tarım sayesinde hayatta kalmaktadır. Tarım Burundi ekonomisinin merkezi ve insanların kişisel tüketimi haline gelmiştir. Kahve, manyok, muz, mısır, tatlı patates ve sebze üretilen en önemli tarımsal ürünler haline gelmiştir (World Bank, 1996: 1-49). Ülke genelindeki hayvan sayısının fazla olmasına rağmen, burada erişilen kullanım ve getiri düşüktür. Bu alanda büyükbaş hayvanların süt ve etinden faydalanılmaktadır.

Maden kaynakları bakımından ülke, nikel, kobalt, bakır, platin, vanadyum, altın, kalay, kaolin, niyobyum, tantal, tungsten ve kireç madenlerine sahiptir. Burundi kıyısı olmayan bir ülkedir ve bu pazarlara erişimin oldukça zor olduğu anlamına gelmekte, ayrıca bu süreçler oldukça maliyetli olmaktadır. Buna ek olarak, ülkenin en önemli ihracat ürünleri kahve, çay, şeker, pamuk ve deridir. Diğer yandan ithalat materyalleri makine ve teçhizat, petrol ürünleri, gıda ürünleri ve yapı malzemeleridir. Bununla birlikte Afrika'da en düşük gayrisafi yurtiçi hasılaya sahip ülke Burundi'dir. 2016 tahminlerine göre Burundi'nin toplamda 7.892 milyar dolar GSYH'si (satın alma gücü paritesi) bulunmaktadır (IMF, 1994: 49).

Derecelendirilen 54 Afrika ülkesi arasında Burundi kişi başına düşen 818 Amerikan doları GSYH ile 52. sıradaydı. Gerçekten de GSYİH (Nominal) toplam 2.742 milyar dolar, kişi başına düşen GSYH 285 dolar olarak görünüyordu. Aslında Burundi'nin enflasyon oranı Kasım 2016'da % 7,10 olarak kaydedilmiştir ve 1974 ile 2016 yılları arasında % 11,28 olarak ortalaması alınmıştır. Bu oran Mayıs

1997’de % 44,93’lük bir oranla en yüksek seviyesinde ve Ekim 1985’te % - 6,27 ile en düşük seviyesinde kaydedilmiştir. 2008’de GSYH büyümesi % 4,5 olarak kaydedilmiştir (Doing business. Org. Retrieved, 2017: 01-24). Kısacası, yetkililer tarafından yapılacak düşük enflasyonu koruma bağlılığı uzun vadede düşük enflasyon oranları ve verimli yatırımlar için uygun bir ortam oluşmasına ve aynı zamanda ekonomik büyümeye ve iş imkânı yaratılmasına katkı sağlayacaktır.

3.1.2. BURUNDİ’NİN EKONOMİK BÜYÜME GÖSTERGELERİ

Ekonomik büyüme oranı bir ulusun veya daha büyük bir ekonominin belirli bir zaman diliminde gelirindeki değişimi göstermektedir. En yaygın şekilde çeyrekler bazında incelense de ekonomik büyüme oranları daha geniş zaman dilimleri biçiminde de incelenebilmektedir.

Burundi’de tarihi politik krizler ve istikrarsız hükümetin izleri bulunmaktadır. Bu durum yoksullukla mücadele etme ve servet yaratma ve daha iyi gelir dağılımı büyümesini sağlayacak zamanın oluşmasına izin vermemiştir. Sosyo-ekonomik göstergeler bir ekonominin performans değerlendirilmesinde gerçek araçlardır ve böyle kalacaklardır. Güncel olarak bazı göstergeler bir ekonominin büyümesinin derecesini ölçmek için kullanılmaktadır (Englebert ve diğerleri, 1996: 12). Buna rağmen, bazı liderler için, özellikle de mali yükümlülüğün kültürün bir parçası olmadığı Afrika’da, sosyo ekonomik verilere dair herhangi bir şey mevcut değildir. İnsanlar diğerlerine demagojik biçimde vaatlerde bulunup bunların uygulanmasını umursamamakta veya değerlendirilme çalışmalarına katılmamaktadırlar. En yaygın kullanılan göstergeler: büyüme oranı, GSYH, kişi başına düşen GSYH, enflasyon oranı vb.dir.

TABLO 2: BÜYÜME GÖSTERGELERİ

Büyüme göstergesi	2014	2015	2016	2017e	2018e
GSYİH (milyar ABD doları)	2,93	3,00	3,13	3,38	3,81
GSYH (% olarak yıllık büyüme, sabit fiyat)	4,5	-4,0	-1,0e	0,0	0,1
Kişi başına düşen GSYH (ABD doları)	319e	319e	325e	343	376
Devlet Borcu (GSYH'nin %'si şeklinde)	35,700	46,005	47,159	57,060	65,657
Enflasyon oranı (%)	4,4	5,6	5,5e	12,4	16,4
Cari işlemler açığı (%)	-0,57	-0,66	-0,54	-0,48	-0,54
Cari işlemler açığı	-19,2	-22,0	-17,1e	-14,1	-14,2

Kaynak: FMI - World Economic Outlook Database – Mevcut son veriler

Not: (e) Tahmini Veri

Tablo 2, bizlere ekonomik faaliyetlerin dağılımının zaman içerisinde nasıl yayıldığını göstermektedir. 2014'ten 2016 yılına doğru enflasyon oranı ekonominin zayıflığı sebebiyle artmaktadır. Ancak GSYH ekonominin her açısında tartışılmaz bir artış göstermektedir.

TABLO 3: PARASAL GÖSTERGELER

Parasal göstergeler	2012	2013	2014	2015	2016
Burundi Frangı (BIF) - Yıllık Ortalama Döviz Kuru 1 Euro	1.783,07	1.986,07	1.972,81	1.677,59	1.760,24

Kaynak: FMI - World Economic Outlook Database – mevcut son veriler

Tablo 3'e bakıldığında, 1 Euro için olan yıllık ortalama döviz kuru 2012'de 1.783,07 iken, 2013'te gözlemlenen kur 1.986,07'dir. Bu durum borsanın zayıflığı ile açıklanabilmektedir. 2014'ten 2016'ya Burundi menkul kıymetler borsasında deneyimsizlik gözlemlense de, çalışma koşullarını olumlu etkilemiştir.

TABLO 4: BAŞLICA EKONOMİK SEKTÖRLER

Ekonomik faaliyetlerin sektör bazında bölümlere ayrılması	Tarım	Sanayi	Hizmet
Katma değer (GSYH'nin %'si olarak)	39,8	16,6	43,7
Katma değer (% olarak yıllık büyüme)	-10,7	-7,1	7,8

Kaynak: FMI - World Economic Outlook Database – Mevcut olan son veriler

Tablo 4, ekonominin ölçüleceği başlıca ekonomik sektörleri anlamak için bir yol sunmaktadır. Tarım Burundi ekonomisinin başlıca dayanak noktasıdır ve çoğunluğun geçimini sağlamakta, tarımla uğraşanlar iş gücünün % 85'inden fazlasını desteklemektedir. GSYH'nin katma değeri sanayi ve hizmetlerden oldukça uzak olan % 39,8'lere varmaktadır.

Kalkınma sistemi olarak mikrokredi uygulaması, reel ekonomik büyüme oranı bir zaman diliminden diğerine enflasyona ayarlı olarak GSYH ile ilişkili ekonomik büyümeyi ölçümlenmektedir. Diğer bir deyişle, nominal koşullara kıyasla gerçek değerleri vermektedir. Reel ekonomik büyüme oranı bir ülkenin GSYH'sindeki bir zaman diliminden diğerine genellikle de bir yıldan diğer yıla olan değişim oranını gösteren bir yüzdelik değer olarak açıklanabilmektedir. Diğer bir ekonomik büyüme ölçüm alternatifi ise ülkenin ekonomisi yabancı kazançlara dayanmakta ise daha çok tercih edilen Gayri Safi Milli Hasıla (GSMH)'dir.

2013'te Burundi ekonomik büyümesinin % 4,5, enflasyon oranının % 7,9 ve bütçe açığının % 1.6 değerleri ile umut verici makroekonomik performans göstererek ekonomide daha düşük bir borç yükü sağlamıştır. Bununla birlikte, ticaret dengesi ihracatın düşük oranı sebebiyle kötüleşmeye devam etmektedir. Dünya Bankası'ndan kıdemli ülke iktisatçısı Mamadou Ndione, 2012 ve 2013'te mevcut bütçe açığı ihracattaki keskin düşüş sebebiyle GSYH'nin % 17.5'inden % 21.3'üne yükseldiğini bildirmiştir (André, 2010: 1-30).

Dünya Bankası Burundi'nin yıllık % 5 büyüme oranı ile büyümeye devam etmesi durumunda önümüzdeki on yıl içerisinde ortalama kişi başına düşen gelirin 2013'teki değer olan 280 \$'dan 2025'te 344'e yükseleceğini ancak ülkenin

dünyadaki en yoksul ülkelerden biri olarak kalmaya devam edeceğini belirtmektedir. Büyümede bir hızlanmanın gerçekleşmesi gerekmektedir ve bunu gerçekleştirmek için Burundi ekonomisinin bir yandan makroekonomik istikrarı sağlarken kendisini bugünlere getiren yardımı tamamlayan yeni bir lokomotif ihtiyacı vardır (World Bank, 1996: 7).

Kısacası, mikrokredi uygulaması bir strateji geliştirmesi ulaşım ve enerji dâhil olmak üzere bölgesel altyapının güçlendirilmesi yoluyla Burundi'nin izolasyonunun azaltılması ayrıca ekonomiyi iyileştirmek ve Burundi'nin bölgesel entegrasyonundan tam randıman alması için bölgesel tarife dışı engellerin kaldırılması lazımdır.

3.2. BURUNDİ'DE MİKROKREDİ UYGULAMASI

Dünya üzerinde ekonomistler mikrokredi uygulamalarının anlamını farklı şekillerde anlayabilmektedirler. Burada mikrokredi; resmi finansal hizmetlere erişimi olmayan düşük gelirli kişiler için düşük faizli bireysel kredi türüdür ve bir kalkınma politikası olarak ortaya çıkmıştır. Buna ek olarak mikrokredi; yardım ve bağış yerine geçen bankalar, sivil toplum örgütleri, kredi kooperatifleri ve diğer finansal sistemler yoluyla elde edilebilecek düşük gelir kredileri olarak da tanımlanabilmektedir.

Diğer yandan, mikrokredi aynı zamanda dolaylı yoldan dünya çapında yoksullukla mücadele amacı güden üretim sürecinde ufak miktarlar kullanarak kişi başına düşen GSYH'yi ve büyüme oranını arttırmak için ekonomik bir strateji olabilmektedir. Bununla birlikte, mikrofinans resmi finans kurumlarına erişimi olmayan yoksul insanlar için oluşturulmuş bir finansal yöntemidir. Özellikle resmi finansman yöntemleriyle yoksul ailelere kredi ve diğer finansal hizmetlerin sağlanması için tasarlanmışlardır.

Yoksul insanlar resmi finans sektörü aracılığıyla hizmetlere erişememiş kişilerdir. Bu ihtiyaçlar genellikle gayri resmî çözümler ile yanıtlanmaktadır (Matul ve diğerleri, 2004: 429-466). Burundi'de mikrokredi uygulamalarının gelişimi, sosyo-politik ve makroekonomik unsurlar olmak üzere iki boyuta sahiptir.

3.2.1. SOSYO-POLİTİK UNSURLAR

Burundi’de 1993’den beri sosyo-politik kriz tüm ülkeyi sarsmaktadır ve her sektörde etkileri görülmektedir ayrıca cezai suçları arttırmıştır. Sosyo-ekonomik göstergelerin kötüleşmesi 1996’dan 1998’e kadar komşu ülkeler tarafından uygulanan bir ekonomik ambargo ile daha şiddetlenmiştir. Bu kapsamda mikrofinansla olan büyük ilgi canlanmalarla açıklanmaktadır; nüfus yoksullukla mücadele için giderek daha çok gelir üreten faaliyetlere yönelmektedir. 1993’ten 2003’e dek GSYH % 3 oranında bir yıllık düşüş ve % 30 oranında genel bir üretim düşüşü yaşamıştır (Dominique vd., 1993). Kişi başına düşen gelir 1990’daki rakam olan 210 Amerikan dolarından, 2005’te 100 dolara düşmüştür. Kuşkusuz, GSYH’nin 2004 ve 2005’te % 4,8 ve % 5 olmak üzere artışı ile olumlu bir gelişim gerçekleşmiştir ancak üretim yağış miktarına bağlı kalmaya devam etmektedir, bu da artışını zorlaştırmaktadır (Morduch ve Jonathan, 2000: 617-629).

3.2.2. MAKROEKONOMİK UNSURLAR

Makroekonomik unsurlar mikrokredi politikasının ve finansal sistemin en zayıf noktalarını aydınlatıp bu sayede de mikrofinans sektörünün neye ihtiyacı olduğunu belirleyebilmektedir. Hatta para politikasının evrimi, bu fenomenin anlaşılması ve bu hususta daha fazla bilgi sahibi olunması için akıllıca bir yol olabilmektedir. Afrika’da herhangi bir yerde olduğu gibi, Burundi’deki para politikası 1980’lerin sonlarına dek başlıca kredilerin doğrudan denetimi ve faiz oranlarının yönetimi olmak üzere devlet müdahalesine tabiydi. Bu politikanın yetersizlikleri 1980lerin sonları ve 1990ların başlarında olmak üzere SAP altında başlatılan ve dolaylı kontrol üzerinden para terimlerine çevrilen reformları beraberinde getirmiştir (Kagabo, 2003: 161-166).

3.2.2.1. PARANIN VE MİKROKREDİNİN DOĞRUDAN DÜZENLENMESİ

Para ve kredi politikalarının doğrudan düzenlenmesi beş önemli nokta ile açıklanabilmektedir (BNDE,2007).

- Bunlardan ilki, para otoritesi tarafından belirli bir miktara ulaşılan herhangi bir kredi verilmesine önceden izin verilmesi ile oluşan bir ön anlaşma sistemi.
- İkinci nokta, alabilecekleri ve yeniden finanse edebilecekleri kredi oranlarının idari olarak sabitlenmesi.
- Üçüncü nokta, "öncelikli" sektörler göre borç verme faiz oranları ve yeniden yapılandırma oranlarının seçiciliği.
- Dördüncüsü, devletin birikimlerin yönü üzerine müdahalesi ve kredi dağıtımında aşağı akış nedeniyle finansal kurumlar arasındaki rekabet.
- En son nokta, yeniden finansman kullanımının ve dolayısıyla Merkez Bankası'nın kullanımının önemi.

Gerçekten, rekabete konulan engeller yeterli finansal kaynakları veya onları ihtiyaçlar için yeterli hale getirmemiştir. Bu sistemde para otoritesi yalnızca kendi kaynaklarına göre hareket etme ayrıcalığına sahip değildi aynı zamanda kredi dağılımında da ayrıcalıklıydı böylece para oldukça dikkatli izlenmiş oluyormuştur. Bu sebeplerle, mikro-işletme sektörü cezalandırılmış olmaktadır.

3.2.2.2.DOLAYLI DÜZENLEME

SAP altında başlatılan dolaylı para politikası, liberalleşmenin bir parçasıydı. Altında yatan sebep ise, piyasanın ekonomi için en iyi düzenleyici ve kaynakların en iyi dağılımı için en iyi seçenek olduğu varsayımıydı (Prime, 2003: 1-177). Bu politika altı karakteristik noktaya dayanmaktadır:

- İlk nokta, etkili bir şekilde birikimleri harekete geçirmek ve finansal kaynakların en iyi dağılımı adına kredinin ve borç faizi oranlarının serbest bırakılmasıdır.
- İkinci nokta, para otoritesinin kredinin dağıtılması üzerinde doğrudan bir kontrolünün olmasını sağlayan ön anlaşma sisteminin kaldırılmasıdır.
- Üçüncü nokta, yeniden finansman oranlarının 1991'de tek bir orana ulaşılana dek azaltılmasıdır.
- Dördüncüsü 1998 yılında Hazine Sertifikaları sisteminin tanıtılması ve temel hedefi gümüşün arz ve talebin sonucunda ortaya çıkan fiyatını belirlemektir.

- Beşinci nokta, 1992 yılında ticaret bankalarının elde ettiği kaynakların bir kısmını görüntüleme ve terim şeklinde dondurma zorunluluğu olan asgari rezerve sisteminin kurulmasıdır.
- Sonuncu ise, 2000 yılında, yeniden finansmanın otomatikliğini ortadan kaldırmak ve aşırı likidite genişlemesini önlemek için Merkez Bankası'nın kontrolünde tutmak için kurulmuş olan tavan sistemidir.

Kısacası, bu reformlar temelde para politikasını değiştirmiştir ancak 1993 krizinin başlangıcında politikalar yürütülememiştir. Para politikasının daha da geliştirilmesi için birkaç eksen tespit edilmiştir; özellikle istenilen likiditeye, kaynakların dağılımına ve para piyasasının gelişimine karar vermek üzere para programlama metodu üzerine.

3.2.2.3. FAİZ ORANLARI ÜZERİNE SONUÇLAR

Uygulanan para politikası, faiz üzerinde finansal "baskılama" etkileri oluşturmuştur (Ahishakiye, 2003: 199-217). Reel faiz oranları enflasyon oranlarının düşük beklentisi sebebiyle olumsuzdu. 1986'dan itibaren faiz oranlarının yönetimi dolaylı olarak kendisi para politikasına dâhil olan daha geniş bir kredi yapısına dahil edilmiştir. Bu politikanın uygulamaya getirilmesi iki safhaya ayrılmaktadır (Ranguza, 2003: 185-198). SAP'ın ilk aşaması (1986-1988) istikrarı sağlama, ikinci aşaması (1988-2002) önceki politika ile ilgili geniş kapsamlı reformlar üzerinedir.

Hatta bu ilk aşama, gerçek anlamda birikimlerden olumlu bir getiri sağlamak için faiz oranlarının seviyelerindeki değişikliklerle işaretlenmiştir. Bu politika, hem Banka (BRB) hem de Ulusal İstatistik Servisi (SNES) tarafından kayda geçildiği üzere likidite fazlalığı gibi olumsuz sonuçlara yol açmıştır. Enflasyon oranları ile faiz oranları arasındaki uyumsuzlukta, enflasyonun öngörüleceği beklentisi hatasıdır. 1986'da öngörülen enflasyon oranı % 10'dur ancak efektif kur (sermayenin piyasa değerine göre karlılık oranı) yalnızca % 2 olacaktır. Bu nedenle, finansal kuruluşlar vadeli mevduatları vadesinde yenilemeyi reddederek ve daha ucuz hesaplarla olası tasarruflardan tasarruf etme yoluyla değişimi seçmek zorunda kalmışlardır. İkinci aşamada alınan tedbirler, enflasyon oranları ile faiz oranları arasındaki olası boşlukları azaltan 1998 ve 1993 yılları arasındaki enflasyon oranındaki daha kararsız

değişiklikler nedeniyle yatırım sistemine sahiptir. Ne yazık ki, 1994 ile 2002 arasında enflasyon tekrar düzensiz bir şekilde çeşitlenmiştir. Enflasyon oranı 2002’de % -1,4 ve 1997’de % 31,2 arasında dalgalanmıştır (BRB, 2013: 1-43).

Bunun önceden tahmin edilmesi zordur ve bu sebeple para yatıran kişilere garantisi verilmeyebilir. Buna ek olarak, bu önlemler kredi faiz oranlarında yükselmeye ancak aynı zamanda aralarındaki farkın açılmasına sebep olmaktadır. Özellikle, birikimleri toplayan ve kredi dağıtan az sayıda ekonomi temsilcisi ve çok sayıda yatırımcı veya kredi başvurusu bulunmaktadır, bunun sonucu ise bu iki kategori arasında güç ilişkilerinde eşitsizlik meydana gelmesidir. Gerçekten, bu mükemmellikten uzak rekabetçi finansal piyasa üzerine değinebileceğimiz üç sonucu doğurmaktadır.

- Birincisi, küçük birikim sahipleri püskürtülür ve daha fazla müzakereye sahip büyük mevduat sahipleri karşısında çıkarlarını savunamamaktadır.
- İkinci olarak, zayıf durumda olan ve az sayıda kredi sağlayıcısı bulunan birçok başvuru sahibi bulunmaktadır.
- Son olarak, olumlu karşılıklar enflasyon seviyesine oldukça duyarlı hale gelmiştir. Enflasyonun güncel seviyesinde, birikimler üzerinden olumlu bir getiri, yatırım maksatlı üretken ödünç almalar için satın alınamayacak kadar yüksek faiz oranları anlamına gelmektedir. Dolayısıyla bir anti enflasyon politikası, borç verme oranlarındaki düşüş, yatırım ve ekonomik büyüme açısından önemlidir.

3.2.2.4.KREDİ VE YATIRIMDA DOLAYLI DÜZENLEME ARAÇLARININ ETKİLERİ

Güncel para politikası üç araç kullanır, bunlar: rezervler, hazine sertifikası piyasası ve yeniden finansman politikasıdır. Bu araçlar kredi durumlarını etkiler. İlk olarak, bankalar hazine zorlukları çekerler. Rezerve zorunluluğu oranı 2003 yılında % 7,5’ten % 8,5’e yükselmiştir. Bu rezerve zorunluluğu bankaların nakit dengesizliğini arttırmakta ve onların kârlı ve güçlü teminatlar olan projeler için bile kredi talebine cevap verme kapasitelerini değiştirmektedir (Nyamoya, 2003: 166-177). Sonrasında merkez bankası, hazine namına "hazine sertifikası" sistemi yoluyla

vadeli mevduat toplar. Bunun üzerine önerilen oranlar bankalar tarafından teklif edilenlere göre gözle görülür biçimde daha yüksektir ve aynı zamanda merkez bankasının reeskont oranının üstündedir. Bu yatırımlara uygulanan vergi sistemi oldukça küçültücüdür ayrıca girişim ve kurumlar için ayrıcalıklar tanımlamaktadır. Bununla ilgili olarak bankalar ise bu vergiye tabidir. Son olarak ise, merkez bankasının yeniden finansman oranı bankalar tarafından uygulanan faiz oranlarının belirlenmesinde iki sebepten dolayı baskın bir etkiye sahiptir.

- Birincisi, bankacılık sektörü bankaların yarı-kalıcı bir şekilde reeskonta başvurmalarını şart koşar;
- İkincisi, BRB'nin "duyuru etkisi", özellikle kurumsal mevduat sahipleri bankaları bu orana yakın tutmak için çalışır.

Genel olarak, mevcut şartlar altında, para ve kredi politikası nüfusun büyük bir çoğunluğunun banka finansmanına erişimine izin vermemektedir. Dahası, bankacılık sektörünün kamu bütçe açıklarını finanse etmek için kullanılması ekonomi temsilcilerinin lehine, müdahale imkânlarını ortadan kaldırmaktadır. Enflasyon genellikle bütçe kaynaklıdır; ancak aynı zamanda dövizin değer kaybı, üretimde azalma vb. ile de ilgilidir. Kısacası, bu yol nüfusun büyük bir kısmı için zor olan finansal hizmetlere erişimi sağlar ve mikrofinans sisteminin önemini tasdikler.

3.3. ORTAK MİKROFİNANS KURUMLARI: FENACOBUE, CECM VE COSPEC

Bu bölümde, üyelerinin birikimlerini toplayan ve mikrokrediler olarak yeniden dağıtan üç mikrofinans kurumundan bahsedeceğiz. Genel itibariyle, bu kurumlar: FENACOBUE, CECM ve COSPEC deneyim sahibidir ayrıca teknik ve finansal istikrar yönünden yüksek performans sergilemektedirler. Bunlar ise iktisatçıları dikkatli bir şekilde analiz yapmaya teşvik edebilmektedir.

3.3.1. GENEL

Bu mikrofinans kurumları Burundi'deki faaliyet alanı ve teknik, finansal sürdürülebilirlik açısından oldukça büyük bir potansiyele sahiptirler. Aslında, çoğu

kurum üyelerine yalnızca kısıtlı bir düzeyde finansal hizmet sunabilmektedirler. Finansal olmayan servislerin de farkı yoktur. Bu sebeple, her biri için birikim toplama faaliyetlerin ilk adımı olarak görünmektedir. Kısacası, önden toplanılan birikimlerin iki farklı varış noktası vardır. Bir kısmı para çekme işlemleri için nakit olmalıdır, diğer bir kısmı ise üyelere kredi formunda hazır hale gelir. Buna ek olarak, geri ödeyememe veya bulunmama masrafları riskini karşılamak için FANACOBU, CECM ve COSPEC bir teminat sistemi kurmuştur. Bununla birlikte, bu sistem ve aynı zamanda kredi verme ve geri alma metotları konusunda bir kurumdan diğerine farklılıklar göstermektedir (RIM, 2007).

3.3.1.1.TARİH, HEDEFLER VE HEDEF KİTLE

Bu bölümde, bahsi geçen mikrofinans kurumlarının Burundi’de iyi birer uygulama örneği olmasının asıl hedeflerini ve tarihi ele alınacaktır.

3.3.1.1.1.BURUNDİ COOPEC ULUSAL FEDERASYONU (FENACOBU)

COOPEC hareketi 1981’e dayanmaktadır. Burundi yetkilileri, eski Toplum Kalkınma Bakanlığı ve Uluslararası Karşılıklı Kredi Merkezi (CICM) aracılığıyla bu fırsatı kendi kredi sistemlerini desteklemek için kullanmaktadırlar. Bu nedenle, 20 Mart 1984’te COOPEC hareketi hükümetin No. 283 / C / DPL / 83 / BUR imzası ile Burundi hükümeti, Fransız Dayanışma Bakanlığı ve ICMC arasında başlamıştır. Ayrıca bu etkinlik 20,300,000FBU’ya yükseltilebilecek dört finansal anlaşmayı kapsamaktadır.

Hatta 1992 yılında Burundi hükümeti desteğine devam etmiştir ve günümüzde yalnızca konut ve taşınmaz mülk sağlamaktadır. 1996’ya kadar COOPEC projesi ICMC’nin teknik desteğinden (proje yönetim uzmanı) yararlanmıştır. 1996’dan beri ise dış yardım ve devlet para desteklerinden destek almaktadır. Dahası, 1993 krizinden bu yana COOPEC hareketi sarsılmış, çalışanlarını ve üyelerini kaybetmiş ve bilgisayara geçirilmemesi sebebiyle verilerinin bir kısmını kaybetmiştir.

Bazı COOPEC'ler aynı zamanda yağma edilmiş, soyulmuş ve tahrip edilmiştir (Ilo, 2001). Başlangıçlarında COOPEC'ler birikimlerin hareketlendirilmesini, aynı zamanda düşük gelirli kırsal nüfus için kredi sağlanmasını hedeflemekteydi. Bu sebeple, kırsal kesimlerde aile birikimlerini desteklemek, üyelik alımlarından ve birikimlerden gelen fonları hareketlendirmek, kırsal kesimin gelişimini teşvik etmek için fon dolaşımını desteklemek, küçük kredilere erişim sağlamak için uygun koşulları yaratmak gibi belirli hedefler izlenmiştir. Bugünlerde, sosyal bakımdan nüfusun hayat şartlarındaki kötüleşme ile kırsal kesim güçlü bir şekilde temsil edilmektedir. Mikrokredi açısından baktığımızda, COOPEC'ler kredi tahsisinde iki şekilde ilerlemektedir. Bir tarafta müşterek ve üçüncü taraflar temelinde üyelere doğrudan mikrokredilendirme sistemleri bulunmaktadır.

Diğer yandan, STK ortaklığı sistemi mevcuttur. COOPEC'lerin çalışan ve çalışan olmayanlar (çiftçi, ticaretçi, zanaatkâr) için sıradan kredi üzerine koyduğu faiz oranı % 19; ortaklıklara tahsis edilen krediler için % 18; çalışanlar için ayrılan otomatik krediler için % 10 ve kampanya kredileri için (çiftçi ve besiciler) % 36 (aylık % 3)dür. Buna ek olarak, her bir üye COOPEC'in hisse senedi sermayesini oluşturan hisse için geri ödemesi bulunmayan 1000FBu katkı ödemelidir; üyelik aidatı 0 FBu'dur. Üyeler tarafından yapılan para yatırma işlemleri fonun öncelikli kaynağını oluşturur. COOPEC'ler görüş ve vadeli birikim sunarlar. Birikimler % 3'ten ödenmektedir. Kredilerdeki geri dönüştürülmemiş birikimler ticari bankalara yerleştirilmektedir. Kısacası, COOPEC'lerin finansal hizmetlerinin kredi oranı geri ödenen birikim oranına kıyasla oldukça yüksektir ve bazı müşteriler kurumlardan alınan miktarı geri ödemekte başarısız olmaktadır. FENACOBUNUN görevi, kredi kuruluşlarına hedeflerine ulaşmaları için gereken hizmetleri sunarak birikimlerin faizlerini korumak ve yönetmek ayrıca temsilcilikleri denetlemektir. Diğer yandan vizyon ise, güçlü COOPEC'e dayanan ülkede, nüfus birimine ve kendi çevrelerinde iyi demirlemiş olan karşılıklı bir referans kaynağı oluşturmuştur (Tharcisse, 2015: FENACOBUNUN).

3.3.1.1.2.BİRİKİM FONU VE KARŞILIKLI KREDİ (CECM)

CECM 1995'te "(APEF) Kanada STK'sı kaynaklı fon ile" Ekonomi Kadınları Derneği Mart 1996'da Burundi'de toplanan Uluslararası Desjardins Kalkınma (DID) tarafından başlatılmıştır (CECM, Rapports d'activités 1995-2003 et états financiers 2000-2004, Bujumbura). CECM'nin ana hedefleri: kadınların bireysel birikimlerini teşvik etmek; üyelerin kaynaklarını hareketlendirmek ve yoksulluk karşıtı politika dâhilinde olan aktiviteler için kredi tahsis etmek; erişilebilir ve uyarlanmış olan finansal ve finansal olmayan hizmetleri teşvik etmektir.

Bu nedenle, CECM hedef kitle seviyesinde geleneksel finansman sistemine erişmekte zorlanan ve fon kullanıcısı olan herkese açıktır (kadınlar ve erkekler). Bununla birlikte, öncelik Bujumbura şehrinin ücra semtlerindeki düşük gelirli kadınlara aittir. CECM tüm ürünleri için tek bir faiz oranı olan % 18'de sabitlemiştir. Dört toplama metodu kullanır: telefonla uyarı, görüşmek üzere ziyaret, ihtar mektubu, teminatın uygulanması. Temel prensip, ödünç almadan önce birikim yapmaktır.

Hisse, maksimum dört payla sermaye olarak 4000FBu'dur ve üyelik ücreti 800 FBu'dur (Eric, 2006). CECM üç çeşit birikim ürünü sunar: vadesiz birikim, vadeli birikim ve belli başlı bir faaliyeti finanse etmek üzere birikim. Birikimlerin getiri oranı % 4 ile % 8 arasında vadeye göre farklılık gösterir ve pazarlık payı vardır: üç ay için % 4, altı ay için % 5, dokuz ay için % 7, on iki ay için % 8 ve benzeri.

Kısacası CECM; Burundi'de lider mikrofinans sektörü olma, ilgisi olan herkese tatmin olacakları bir hizmet sunan daimi bir kurum oluşturma, düşük gelirli olan ve özellikle kadınların ihtiyaçlarına göre belirlenen finansal olan ve finansal olmayan aktivitelerle ekonomik ve sosyal gücü artırma misyonlarına sahiptir. CECM genel olarak kentsel ve kırsal kesimlerde sunduğu hizmetlerini bir karlılık ve etkililik seviyesine ulaşarak yayma amacı taşımaktadır.

3.3.1.1.3. BİRİKİM VE KREDİ İÇİN KÖYLÜLERLE KARŞILIKLI İŞBİRLİĞİ (COSPEC)

COSPEC Ocak 2001’de Cibitoke ilinin 6 belediyesinden köklü kimselerin girişimi ile yaratılmıştır. Bu sebeple, COSPEC yerel bir devlet girişimi teşviki içindir. Bununla birlikte COSPEC’in hedefi mikrokredi kullanarak, gelir üreten köylü faaliyetlerinin kendi kendini finanse edebilen yapısını devralabilecek bir yakınlık yapısı kurmak için yerel kaynakları birikimle hareketlendirmektir. COSPEC’in kamusal hedefi ise cinsiyet veya sosyo profesyonel ve sınıfsal aidiyet farkı gözetilmeksizin herhangi bir tüzel veya gerçek kişidir. Dahası COSPEC bir kredinin gerçek bir teminata dayalı olduğunu kanıtlamak üzere bazı kurallar getirmiştir. Uygulanan faiz oranı % 30’dur (kredilerin % 15 oranında altı aylık devam süresi mevcuttur).

Kısacası, herhangi bir kimse COSPEC’te giriş hakkını yansıtan 800 FBU miktarında bir hesap açarak bir birikim cüzdanı elde edebilir. Hissenin miktarı 10.000 FBU’dur. Birikimler % 5’ten ödenmektedir (Dieudonné, 2012: 1-8). Son olarak, COSPEC üyelerinin yapısal ve ekonomik yoksullukla mücadele üzerine günlük uğraşlarını birikimler ve krediler yoluyla bir dayanışma ruhu içerisinde destekler. COSPEC, servetleri bakımından daha üretken ve hem yapısal hem de ekonomik yoksulluk konusunda daha dayanışmacı bir Cibitoke topluluğu gerçekleştirmeyi arzulamaktadır.

3.4. ARAŞTIRMA YÖNTEMİ VE BULGULARI

Araştırma yöntemi, bilimsel yönelim çizilirken nitelikli olabilmektedir. Aslında, bazı karışık yöntemler, örneğin keşif sıralı yaklaşımı gibi birbirlerini desteklemiştir ve nitel bir aşamadan başlayarak niceliksel bir aşamaya geçilmelidir. Bu nedenle, sıralı karışık yöntemler, araştırmacının önce nitel veri ve analizle araştırmaya başladığı ve ardından bulguları ikinci niceliksel aşamada kullandığı bir tasarımıdır.

İkinci veritabanı ilk veritabanının sonuçlarına dayanır. Stratejinin amacı, belirli örnek popülasyon numuneleri ile daha iyi ölçümler geliştirmek ve birkaç

kişiden (niteliksel faz) bir popülasyondaki geniş bir örneğe (niceliksel faz) genellenebilir olup olmadığını görmektir.

Bu strateji ile veri toplama işlemi ilk nitel veri toplama ve ardından ikinci niceliksel veri toplama ile birlikte iki aşamada gerçekleşecektir. Bununla birlikte, bu strateji araştırmacı iki veritabanını ayrı ayrı analiz eder ve niceliksel önlemlere geçmek için başlangıç araştırmacı veritabanından bulguları kullanmaktadır. Yani, araştırmacı nitel veri analiz adımlarına dikkat etmeli ve hangi bulguların oluşturulması gerektiğini belirlemelidir.

Sonuç olarak, araştırmacı karışık yöntem sonuçlarını çalışmanın tartışma bölümünde yorumlayacaktır. Yorum sırası, ilk önce nitel bulguların, nitel sonuçların kullanımını (örnek, bir enstrümanın geliştirilmesi, yeni nicel yolların geliştirilmesi) ve daha sonra çalışmanın son aşamasının nicel sonuçlarını bildirmektir. Bu stratejiyi kullanan araştırmacı, nitel ve nicel verilerin sonuçları geçerliliğini kontrol etmelidir (Carstensen vd., 1989: 181-189).

3.4.1. BURUNDİ'DE MİKROKREDİ UYGULAMALARI: YOKSULLUĞUN ORTADAN KALDIRILMASI ÜZERİNE ARAŞTIRMA

Yoksulluk, karmaşık bir fenomendir. Kaynak yeteneği, gelişim evresi, teknoloji düzeyi, sosyal yapı ya da kültür ne olursa olsun kaydedilen tarihten bu yana dünyadaki topluluklarda çeşitli derecelerde seyretmiştir. Bununla birlikte, yoksulluğun azaltılmasına yönelik toplumsal yaklaşımlar, mevcut sosyo-ekonomik kurumların etkinliğine ve geçerli toplumsal değerlere bağlı olarak, aktif müdahaleden kaçınma, özel veya kolektif stratejilere güvenme ve dağıtım ve büyüme stratejileri arasında belirgin bir farklılık göstermiştir. Burundi, mikrofinans sektörünü yoksullukla mücadelede bir kalkınma stratejisi olarak kullanan ülkelerden biridir.

3.4.1.1. BURUNDİ'DE MİKROKREDİ PROGRAMI ARAŞTIRMASI

Burundi'deki mikrokredi programı, bazı noktalara odaklanmaktadır: Yöntem ve araştırmanın amacı, ana kütle ve örnekleme, veri toplama yöntemi ve araştırma bulguları sonuçları netleştirilmesidir.

3.4.1.2. YÖNTEM VE ARAŞTIRMANIN AMACI

Araştırma, Burundi'de uygulaması yapılmakta olan mikrokredi programının incelenmesine dayanmaktadır. Yapılan çalışmada kredi kullanıcılarının bazı demografik bilgi içeren soruların yanı sıra mikrokrediye yönelik bazı sorular yöneltilerek onların kredi kullanımı öncesi ve kredi kullanımı sonrası yaşamları arasında gelir, istihdam, refah, sosyalleşme vb. açılardan bir değişim meydana gelip gelmediği sorgulanmıştır. Bu sorgulama ile elde edilmek istenen diğer bir sonuç ise mikrokredi uygulamasının gerçekten yoksul kimselerin yoksullukla mücadele sürecinde etkili bir araç olup olmadığıdır. Bu amaçlar doğrultusunda ortaya çıkan araştırma soruları şu şekilde sıralanabilmektedir.

1. Mikrokredi yoksul insanların yaşam koşullarını yükseltmek amacıyla bir yoksullukla mücadele yolu olarak kullanılabilir mi?
2. Burundi mikrokredi kurumlarının yoksulluğu ortadan kaldırma da önemli bir rol oynayabilmesi mümkün müdür?

3.4.1.3. ANA KÜTLE VE ÖRNEKLEM

Araştırmanın ana kütlesi olarak Burundi'deki mikrokredi şubelerinden 2015 Aralık ayına kadar faydalanmış olan ve hala aktif kredi kullanıcısı olan kredi müşterileri seçilmiştir. Bu çalışmada mikrokredi kullanımı öncesi ve sonrası bir karşılaştırma yapılması amaçlandığı için Burundi ülkesindeki toplam mikrokredi müşterileri içerisinde en az 2 yıllık mikrokredi kullanıcıları araştırmaya dahil edilmiştir. Bunların dışında kalan 2 yıldan daha az sürede mikrokredi kullanan müşterileri gelirleri belirsiz olduğu için araştırmaya dâhil edilmemiştir. 800 mikrokredi kullanıcısı arasından anketi cevaplama konusunda istekli olan 500 mikrokredi müşterisine anket uygulanmıştır. Araştırmada mikrokredi kullanıcıları arasından 2 yıl ve daha fazla süre ile kredi kullanan kişiler araştırmamızın ana kütlesini oluşturmaktadır.

3.4.1.4. VERİ TOPLAMA YÖNTEMİ

Anket formu 26 soru içermektedir. Üç tane mikrokredi kuruluşuna götürülmüş ve soruları müşterilerinin cevaplaması istenmiştir. İlk soru grubu mikrokredi soruları saptamaya yöneliktir. Daha sonraki sorular ise kredi öncesi durum tespitine yönelik; kredi müşterisinin mesleğini, yaşadığı yeri, kredi kullanmadan önceki gelirini ve krediden beklentilerini içeren sorulardır. Son soru grubu da kredi kullanım sonrası durumu, yaşam standartı, mikrokrediden memnuniyet derecesini ölçmeye ve eksikliklerin tespitine yönelik sorulardan oluşturulmuştur. Sorular oluşturulurken mikrokreditinin insanların sosyal yaşamlarına yönelik etkileri ölçer nitelikte olması önemsenmiştir. Anket soruları kredi kullanıcılarına ulaşılması yoluyla uygulanmıştır. Anketler yoluyla elde edilen bilgiler SPSS analizi programından yararlanılarak analize tabi tutulmuş ve bu doğrultuda sonuçlar yorumlanmıştır.

3.4.1.5. ARAŞTIRMANIN BULGULARI

Bu kısımda iki ana noktada, mikrokredi idarecilerine, mikrokredilerden yararlananların ve sonuçların tartışılması çok açık bir şekilde açıklanmaktadır.

3.4.1.5.1. MİKROKREDİ İDARECİLERİNE

TABLO 5: 2010-2015 YILINDA ÜYE SAYISI ARTIŞI VEYA AZALIŞI NE KADARDIR?

Cevaplar	Sayısı	Yüzde
Üye sayısı artmıştır	6	%100
Üye sayısı azalmıştır	0	%0
Toplam	6	%100

Kaynak: saha araştırmaları

Tablo 5, en hızlı artış, üyeler için görülmektedir. Saha çalışmasının bulgularına göre, % 100 oranı, aktif olarak ekonomik hayatın içerisinde bulunmak mikrokredi kullanıcısı olan insanların kendine olan güvenini arttırmış, kendi

yeteneklerine ve üretkenliklerine olan inançlarını geliştirmiştir. Gerekğinde kredi alabilecekleri bir kurumun varlığı ve özellikle Burundi için ekonomik hayatın yoksullara güven duygusunu aşıladığı söylenebilmektedir.

TABLO 6: POTANSİYEL ÇALIŞANLARA VE KAMUOYUNA OLUMLU BİR İMAJ ÇİZİLMESİ İÇİN NELER YAPIYORSUNUZ?

Cevaplar	Sayısı	Yüzde
Teknik yenilikler	1	%16,66
Maaş artışı	5	%83,33
Bilimsel seminerler	0	0%
Toplam	6	%100

Kaynak: saha araştırmaları

Tablo 6, maaş artışı, insan kaynakları fonksiyonlarının en önemli olanlarından ancak uygulamada en fazla ihmal edilenlerindendir. Bunun nedeni ise motivasyonun öneminin çoğu firma ve yönetici tarafından yeterince fark edilmemesidir. Tablo'da % 83,33 oranı kabul eden motivasyonu yüksek çalışanların firmanın başarısına daha fazla katkıda bulundukları bir gerçektir. Her bireyin değişik kişilik yapısı olduğu için, motive edici faktörler de farklılık göstermektedir.

TABLO 7: ÜYE SAYISINDAKİ AZALMA ÜYELERİ NASIL ETKİLER?

Cevaplar	Sayısı	Yüzde
Üye mutsuz	4	%66,66
Üye mutlu	2	%33,33
Toplam	6	%100

Kaynak: sahada araştırmaları

Tablo 7, yöneticilere göre, % 66,66 oranı, mutsuz müşteri, tam sınırda yer alıp ürün ya da hizmetlerden çekilmekte olan müşteridir. Bu mutsuzluk, verilen hizmetteki veya ürün kalitesindeki bir eksikten kaynaklanabilmektedir. Tam "çekilmenin sınırında" olduğunu, tekrar belirtmek gerekmektedir. Bu yüzden şirketler, müşterileri tekrar kazanım stratejileri geliştirip, onları mutsuz hale getiren sorunlarla mücadele etmelidir.

TABLO 8: MEVCUT VE POTANSİYEL MÜŞTERİLERİNİZLE İLİŞKİYİ NASIL DEĞERLENDİRİYORSUNUZ?

Cevaplar	Sayısı	Yüzde
İyi	5	%83,33
Orta	1	%16,66
Kötü	0	%0
Toplam	6	%100

Kaynak: saha araştırmaları

Tablo 8, yöneticiler ve müşteriler arasındaki ilişki, % 83,33 oranı ile iyi olarak kabul edilir, mevcut ve potansiyel müşterilerle olan ilişkilerin etkili bir biçimde yönetmelerine ve geliştirmelerine olanak tanıyacak; pazarlama bütçeleri en üst seviyeye çıkaracaktır. Potansiyel müşteri davranışlarının anlaşılması ve söz konusu davranışların derecelendirilmesi; mikrokredi ekiplerin doğru zamanda potansiyel müşteriler üzerinde yoğunlaşmalarını sağlamaktadır.

TABLO 9: YENİ ÜYE KAYIDI ALMAK İÇİN NELER YAPIYORSUNUZ?

Cevaplar	Sayısı	Yüzde
Telefonda bilgi verip ofisimize davet ediyoruz	3	%50
onlarla doğrudan temas	1	%16,66
Faiz oranlarında düşme	2	%33,33
Toplam	6	%100

Kaynak: saha araştırmaları

Tablo 9, Çalışanlar genellikle kendilerini belli bir rutine sokmayacak işleri tercih ederler. Tabloda % 50 oranı yöneticileri kabul etmektedir. Yeni üye kaydı yapmak için ilk strateji, müşterilere seçim özgürlüğü sağlamaktır. Yöneticiler bu görüşü çoğunlukla organizasyonel ve yönetsel seçimler olarak görmektedirler. Müşterilerin oturma düzenlerinde veya küçük öğrenme grubu üyelerinin seçiminde söz sahibi olmaları organizasyonel seçime birer örnek olabilmektedir.

TABLO 10: MİKROKREDİDE DAHA FAZLA KAYNAK FONLARI VAR MIDIR?

Cevaplar	Sayısı	Yüzde
Evet	5	%83,33
Hayır	1	%16,66
Toplam	6	%100

Kaynak: saha araştırmaları

Tablo 10, % 83,33 oranı, yöneticileri, kaynak fonları çok önemli olan bir şey gösterir ki bu, mikrokredide operasyonların oldukça maliyetli olmasıdır. Aslında, özellikle küçük işletmelere yönelik kredi uygulamaları mikrokrediler arasında da oldukça yaygın bir fon olarak kullanılmaktadır.

Mikrofinans sektörünün ışığı:

Burundi'de mikrofinans sektörüne dayanan çözüm ile ilgili araştırma konusunda, mikrofinans'ın en büyük üç kurumuna bakılmıştır, ancak eylemlerin sürdürülebilirliğinin sağlanması ve gerçek finansal hizmetler sağlanması gerekmektedir. Bu nedenle, bu üç kurumun analizi, bazı çıkarımların yapılması ve tüm sektör için araştırılacak bazı akıllıca yolların saptanması için gereklidir.

Aslında, UNDP (2004), Burundi'de projeyi inşa etmek için mikrofinans kapasitesinin tecrübe ve hazırlığı yoluyla mikrofinans sektöründe güçlü yönler tespit etmiştir. Buna ek olarak, finansman konusunda bir takım uzmanlıklar da dâhil olmak üzere, dünya kırsal alanları ile tarım-sanayi sektörleri, bazı yerli ve yabancı krediler konusunda uzmanlık, çoğu girişimin endojen olmayan yapısı vb.

Özellikle de, krediyi iyileştirmek ve ortalama iyileşme oranını artırmak amacıyla eğitim gerekmektedir. İkinci olarak ise, farklı yaklaşımlar mevcuttur. Üçüncüsü, geri ödeme oranları açısından zayıf sonuçlara (FENACOBUR, CECM ve COSPEC, vb.) yol açan kredi fonları, garanti fonlarının devlet yönetimi vardır. Bu durum, sektör genelinde bir risk oluşturmuştur. Dördüncüsü, düşük düzeyde bir dayanışma vardır. Operatörler ve iç ve dış kurumsal ortaklar arasındaki bir arayüz olan Burundi'de RIM'in oluşturulmasına rağmen meydana gelmektedir (Bağışçılar, para otoriteleri, bankacılık sistemi vb.). Açıkçası, işbirliği seviyesinin, özellikle bir

yanda MFI'lar arasında, diğer taraftan bankacılık sistemi arasında çok düşük seviyede olduğu dikkat çekmektedir.

FENACOBU, CECM ve COSPEC'in deneyimlerinden yola çıkarak, sektörün karşılaştığı kısıtlamalar bizi keşfetmemiz gereken bazı şeyleri formüle etmeye yönlendirmektedir. Bu üç kurum, büyük tasarruf hacimlerini harekete geçirmektedir; kurumların kurtarma oranları ve hatta geri ödeme oranı % 83'e yakındır. Bununla birlikte, yerel tasarrufların harekete geçirilmesi büyük olasılıkla asla mikrokredi faaliyetini geliştirmek için yeterli kaynağa sahip olmayacak olsa bile, mikrofinans kurumlarına tasarruf sağlamadan mikrokredi sunmamalarını istemek için bir neden oluşturmaktadır. Hedefin ihtiyaçlarını karşılamak için daha büyük bir etkiye sahip olmak amacıyla yalnızca kaynakların harekete geçirilmesi değil, aynı zamanda mikrofinans kurumları arasında güçlü ve kalıcı mesleki ilişkilerin kurulması için ek mali kaynaklar elde etmek gerekmektedir ve diğer yandan geleneksel bankalarla işbirliği yapılmalıdır.

Aslında, birçok mikrofinans kuruluşu uzmanı, bir mikrofinans faaliyeti başlatırken nüfus hedefini seçmektedir. Müşterilere ulaşmak istiyorsa yoksullar bir hedeftir, çok az miktarda kredi ile bu gerçekleştirilebilmektedir. Fakat bu durumda amaç, mutlaka maddi olarak sürdürülebilir ya da sürdürülebilir olmayan bir toplumsal hedeftir. Mikrofinans, üretim, gelir ve istihdam açısından önemli bir etkiye sahipse, daha büyük krediler isteyen ve/veya karlı veya düşük riskli faaliyetlere yatırım yapan müşterilere hizmet etmek gereklidir.

Kısacası, birçok mikrofinans kuruluşu hala yatırım ihtiyaçlarını finanse etmek için sübvansiyonlara bağımlıdır. Kısa vadede mikrofinans kurumlarını sübvansiyonlara bağımlılıklarından kurtarmalarının mümkün olmadığını ve finansal özerkliğin uzun vadede uygulanabilir olduğunun ayrıca uzun süreler boyunca hızlı büyümenin cazip hale getirilmesinin mümkün olmadığı görüşüne paralel olarak; yurtiçi tasarruflar ve kredi hatları için sübvansiyonların kademeli olarak yerini alması için yeterli olması mantıklıdır. Mikrofinans kurumlarının yoksul nüfusun finansal ihtiyaçlarını karşılayacak yetersiz kaynakları, geleneksel bankaları mikrofinansla daha fazla yatırım yapmaya teşvik edeceğini öne sürmektedir.

3.4.1.5.2. MİKROKREDİLERDEN YARARLANANLAR

Bu kısımda, sonuçları netleştirecek ve yol gösterecek olan SPSS analiz uygulaması kullanarak mikrokredilerden yararlanan kişilerin üzerinden analiz gerçekleştirilecek ve sonuçlar tartışılacaktır.

3.4.2. MİKROKREDİ ANKET ANALİZİ: SPSS ANALİZİ

Mikrokredi araştırması kapsamında, tanımlayıcı istatistikler yoluyla sayısal tanımlamanın nicel olarak tanımlanması gerçekleştirilecektir. Analizde ortalama ve standart sapma hakkında açıklama yapılacaktır. İkinci olarak ise, frekans tabloları çok geniş bir şekilde tartışılmaktadır.

TABLO 11: TANIMLAYICI İSTATİSTİKLER

	N	Asgari	Maksimum	Ortalama	Standart Sapma
1. İlişkiler	500	100	400	340.00	120.120
2. Mikrokredi katılması	500	100	400	340.00	120.120
3. Katsayıları	500	2	400	339.22	121.838
4. Cinsiyet	500	125	375	312.50	108.362
5. Ölüme hale	500	150	350	290.00	91.743
6. İş	500	20	330	263.60	95.778
7. Mikrokredi durumları	500	200	300	260.00	49.039
8. Burundi Mikrokredi	500	5	330	256.47	107.719
9. Yoksulluk	500	20	300	227.60	95.060
10. Yaş	500	20	300	213.60	106.948
11. Gelir Mikrokredi öncesi	500	34	300	211.25	110.074
12. Amaçları	500	25	275	194.10	91.908
13. Gelir Mikrokredi sonrası	500	25	240	187.80	67.768
14. Hizmet	500	5	257	175.64	85.780
15. Yaşam standardı	500	10	211	158.97	56.047
16. Mikrokredi memnuniyet	500	50	160	140.40	31.141
17. Mikrokredi almadan önce	500	25	200	132.24	57.671
18. Ödeme durumları	500	50	200	129.80	60.117
19. Mikrokredi türüne	500	0	200	129.50	60.558
Geçerli N (liste halinde)					

Tablo 11’de, tanımlayıcı istatistikler, bir bilgi topluluğunun ana özelliklerini veya sayısal tanımlamanın nicel olarak tanımlanmasını içeren bir disiplindir. Tanımlayıcı istatistikler, veri örneğinin temsil ettiği düşünülen popülasyon hakkında

bilgi edinmek için verileri kullanmak yerine, bir örneği özetlemeyi amaçlayan tanımlayıcı istatistikler, çıkarımsal istatistiklerden (veya endüktif istatistikler) ayırt edilmektedir. Tablo 11’de, veri seti için ortalama, standart sapma ve frekans dağılımı arasındaki ilişki gösterilmektedir. Standart sapma, ortalama ile ilgili değişkenlik ölçütü olduğu için gösterilmektedir. Ortalama artı veya eksi bir veya iki standart sapma olarak gözlemlenmektedir. Gözlemlerin çoğunluğunun ortalamanın bir standart sapması içinde olduğunu ve hemen hepsinin ortalamanın iki standart sapması içinde olduğu görülmektedir. Ortalama veya muhtemelen merkezi eğilimi açıklayan en yaygın kullanılan yöntemdir. Yapılan ortalama her şeyi hesaplamak için tüm değerleri toplayıp değerlerin sayısına bölmektir. Dolayısıyla, tabloda ortalama değerler (340 ila 129, 50) arasındadır.

Standart Sapma, dağılımın daha doğru ve detaylı bir tahminidir; çünkü bir sapma, aralığı aşırı derecede abartabilir, bu örnekte, 500’ün tek dışsal değeri olan değerlerin geri kalanından ayrı olduğu doğrudur. Standart Sapma, puan setinin örneklem ortalamasına olan ilişkisini göstermektedir. Bununla birlikte, değerler (120,120 ila 60,558) arasında değişmektedir.

İstatistiksel olarak, standart sapma veri değerlerinde bir dizi varyasyon veya dispersiyonun miktarını belirlemek için kullanılan bir ölçüdür. Standart sapmanın düşük olması veri setindeki verilerin ortalama (beklenen değere) yakın olma eğilimini göstermekteyken (60,558) yüksek standart sapma değeri veri noktalarının ortalama göre daha geniş bir şekilde yayılmış olduğunu göstermektedir (120,120). Burundi insanlarında, bu mikrokredileri kim kullanıyor, tanımlayıcı istatistik tablosunda bulunan sonuca göre, analizde, yukarıdaki bildirinin, puanların yaklaşık % 95’inin olumlu bir etkisi olduğunu tahmin ettiğini doğrulayabilmektedir. Genel olarak, Burundi’deki mikrokredi sorunu yoksullukla mücadele için güvenli bir yol olabilmektedir. Dolayısıyla, bu tür bilgiler, bireylerin ve mikrofinans kurumlarının performansını karşılaştırmamıza olanak tanıyan kritik bir adım taşımıştır. Bununla birlikte, MFI’lar ile mikrokredi kullanıcıları arasındaki ilişki oldukça yüksek performans göstermektedir.

3.4.2.1. Frekans Tablosu

Bu kısımda, frekans tablolarındaki bazı özellikler örneğin; demografik özellikler, mikrokredinin gelir üzerindeki etkileri, mikrokredinin istihdam üzerindeki etkileri ve mikrokredinin sosyal etkileri gibi mikrokredilerden yararlananlardan gelen bilgiler verilecektir.

3.4.2.1.1. Demografik Özellikler

Burundi’de ankete katılan mikrokredi kullanıcılarının cinsiyet aralıkları yer almaktadır. En büyük aralık grubunu kadınlar oluşturmaktadır. Hem cinsiyet hem de yıllık en yüksek değerleri kadın aralığı izlemektedir.

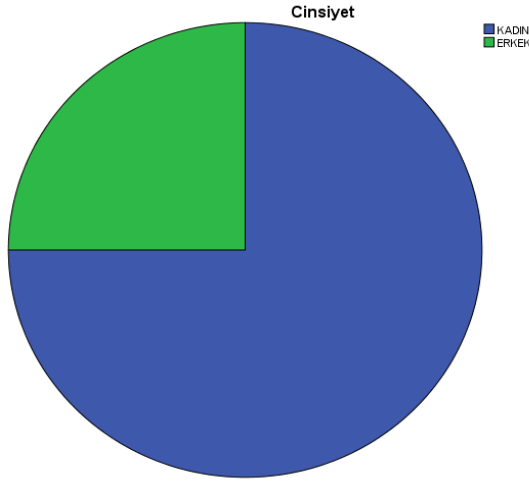
TABLO 12: CİNSİYET

		Frekans	Yüzde	Geçerli yüzde	Kümülatif Yüzde
Geçerli	Kadın	375	75.0	75.0	71.4
	Erkek	125	25.0	25.0	100.0
	Toplam	500	100.0	100.0	

Kaynak: Saha araştırmaları

Tablo 12,Burundi’de mikrokredi sektörü kadınların egemenliğindedir, rastsal olarak seçilen örneklem grubunun % 75’inden fazlası kadınlardan oluşmuştur. Aslında, krediler olarak mikrokrediler, yoksul kesimlerin gelirlerini yükseltmelerine yardımcı olmak için oluşturulmuştur. Bu bağlamda kadınların ekonomik özgürlüğünün, Burundi’de yoksulluğun önlenmesi açısından önemli bir unsur olduğu ortaya çıkmaktadır.

Şekil 1 : Cinsiyet

Grafiğe bakıldığında ortaya çıkan sonuca göre, mikrofinans kurumlarından mikrokredi kullanımı açısından, kadınlar erkeklerden daha elverişli bir noktadadır.

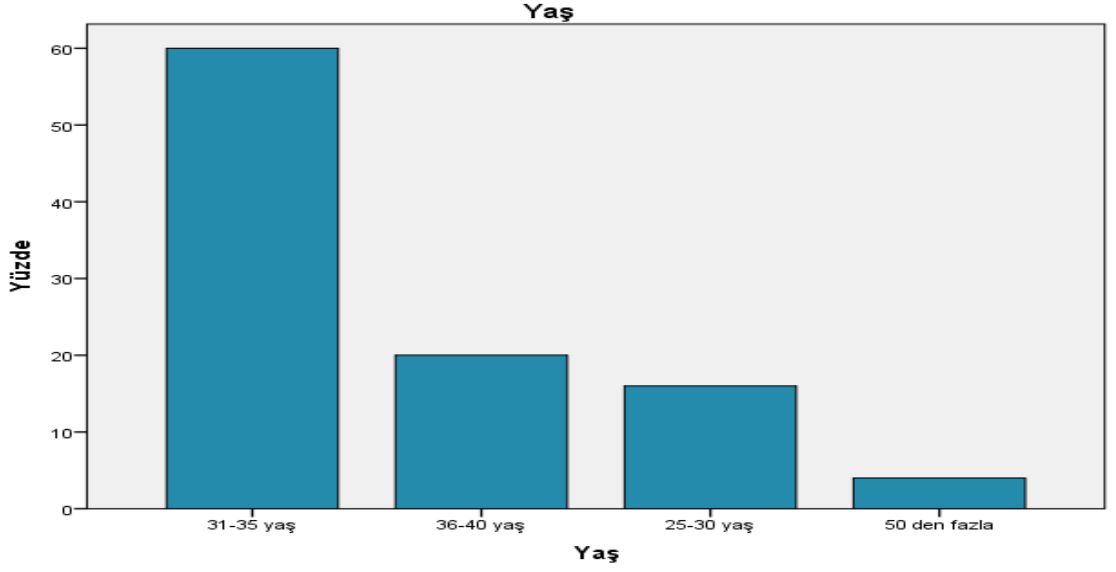
TABLO 13: YAŞA GÖRE MİKROKREDİ KULLANIMI

		Frekans	Yüzde	Geçerli yüzde	Kümülatif Yüzde
Geçerli	31-35 yaş	300	60.0	60.0	60.0
	36-40 yaş	100	20.0	20.0	80.0
	25-30 yaş	80	16.0	16.0	96.0
	50 den fazla	20	4.0	4.0	100.0
	Toplam	500	100.0	100.0	

Kaynak: saha araştırmaları

Tablo 13'te, Burundi'de ankete katılan mikrokredi kullanıcılarının yaş aralıkları yer almaktadır. En büyük yaş aralığı grubunu 31-35 yaş (% 60) oluşturmaktadır. Bu yaş grubunu sırasıyla; 36-40, 25-30, 50 ve üstü yaş aralığı izlemektedir. Ankete katılan kadınların ve erkeklerin büyük çoğunluğu 50 yaşın altındadır.

Şekil 2 : Yaşa Göre Mikrokredi Kullanımı

Şekil 2,mikrokredi kullanan kadınların yaşlarına ilişkin veriler Şekil 2’de sunulmaktadır. Buna göre en fazla dilimi yaş Aralığı 31-35 olan %60 oranla diğer yaş gruplarına göre daha fazla mikrokredi kullanmışlardır.

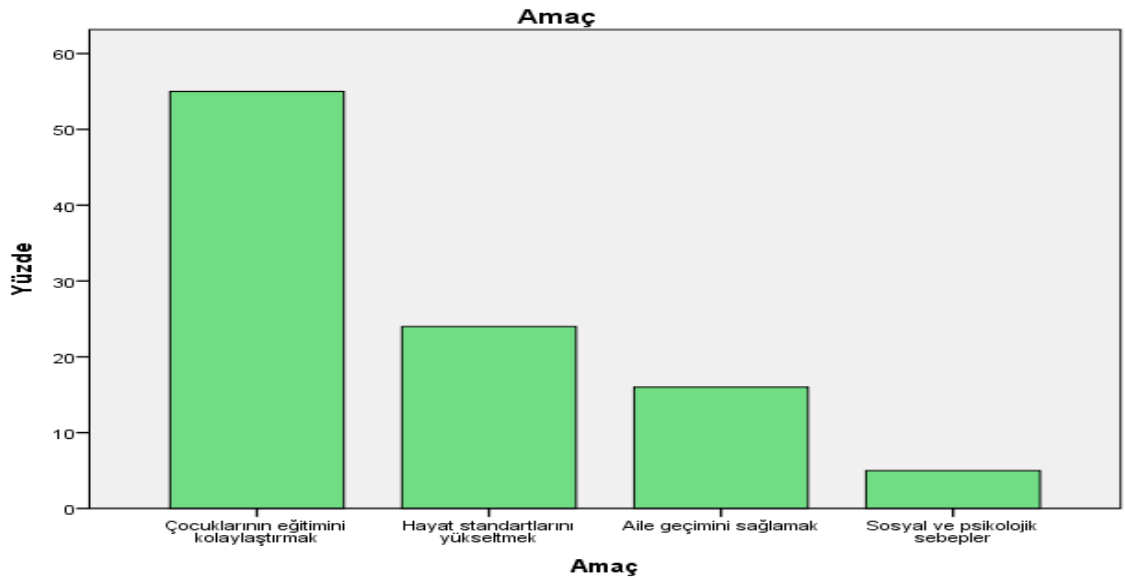
TABLO 14: MİKROKREDİ KULLANAN İNSANLARIN KREDİ ALMA AMAÇLARI

		Frekans	Yüzde	Geçerli yüzde	Kümülatif yüzde
Geçerli	- Çocuklarının eğitimini kolaylaştırmak	275	55.0	55.0	55.0
	- Hayat standartlarını yükseltmek	120	24.0	24.0	79.0
	- Aile geçimini sağlamak	80	16.0	16.0	95.0
	- Sosyal ve psikolojik sebepler	25	5.0	5.0	100.0
	Toplam	500	100.0	100.0	

Kaynak: Sahadaki araştırmaları

Tablo 14’te mikrokredi kullanan insanların aldıkları kredileri en çok faaliyetlerine destek olmak amacıyla aldıklarını görmekteyiz. Bu amaçla kredi alan insanların oranı % 55’tir ve en fazla krediyi çocuklarının eğitimi için kolaylaştırmak amacıyla alanlar takip etmektedir. Daha sonra sırasıyla eşleri olmayan ya da bekâr olan insanların aile geçimlerine katkıda bulunmak amacıyla kredi aldıkları oran ise % 16’dır. Toplumda kendini birey olarak hissetmek amacıyla sosyal ve psikolojik sebepler için alanların oranı ise % 5’dir. Hayat standartlarını yükseltmek amacıyla alanların oranı ise % 24 oranı oluşturmaktadır.

Şekil 3 : Mikrokredi kullanan insanların kredi alma amaçları

Şekil 3’e göre, Burundi’de insanlar belirli amaçlar için mikrokredi almaktadır, bazıları çocukları eğitimi için (% 55’ten fazlası), diğerleri ise gelirleri artırarak yaşam standartları yükseltmek için (% 24). Aslında, bazıları hala tüketim halindeyken, diğerleri yoksullukla mücadele edebilmek içindir.

3.4.2.1.2. Mikrokreditinin Gelir Üzerindeki Etkileri

Burundi’de mikrokredi kullanan insanların kredi kullanımı öncesi ve sonrası ailelerinin elde ettiği gelir düzeylerinin belirlenebilmesi amacıyla ankete katılan

insanlara, gelir düzeylerine ilişkin sorular yöneltilmiş ve kendilerinden uygun şıkkı işaretlemeleri istenmiştir.

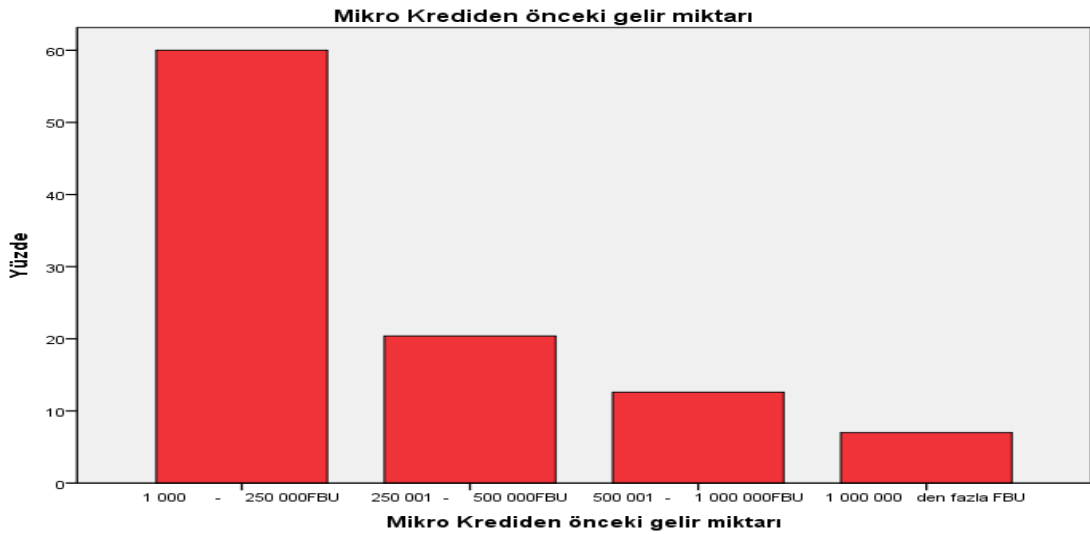
TABLO 15: MİKROKREDİDEN ÖNCEKİ GELİR MİKTARI

		Frekans	Yüzde	Geçerli yüzde	Kümülatif yüzde
Geçerli	1 000 - 50 000FBU	300	60.0	60.0	60.0
	250 001 - 500 000FBU	102	20.4	20.4	80.4
	500 001 - 1 000 000	63	12.6	12.6	93.0
	1 000 000 den fazla FBU	35	7.0	7.0	100.0
	Toplam	500	100.0	100.0	

Kaynak: Saha araştırmaları

Tablo 15’e bakıldığında, Burundi’deki mikrokredi kullanımından önce 1.000-50. 000FBU aile gelirine sahip olan insanların oranı % 60, 250 001 – 500.000FBU arasında gelire sahip insanların oranı ise % 20, 500.001-1.000.000FBU gelire sahip insanların oranı % 12,6, 1.000.000FBU den fazla geliri olan insanların oranı ise % 7’dir. Tablodan da görüldüğü üzere krediden önce insanların çoğunluğu 250.000FBU’dan daha az gelire yaşamlarını sürdürmek zorunda kalmaktadırlar.

Şekil 4 : Mikrokrediden Önceki Gelir

Şekil, müşteriler tarafından alınan mikrokredilerin çoğu, etkinliklerden elde edilen gelirle her birinin sermayesinin % 60'ını kaplayan 1.000 FBU – 250.000 FBU'dur. Ek olarak, bazı kurumlar mikrokredileri vermeden önce kredi alan bir kişinin gün sonunda bunu kolayca ödeyebilmesini ve başlangıçta miktarın büyük bir çoğunluğun kaynaştırılması sağlanmalıdır.

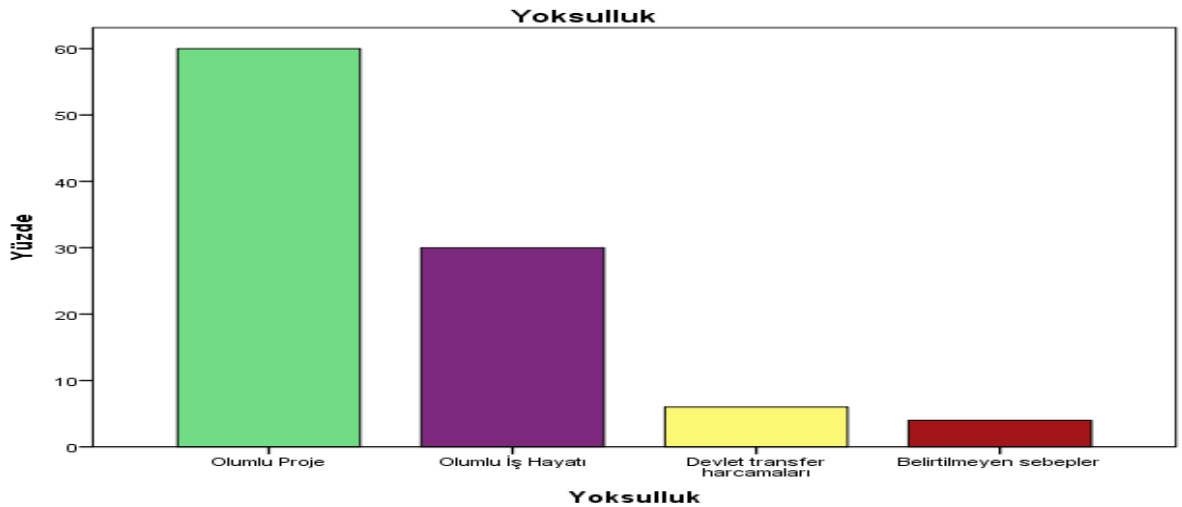
TABLO 16: MİKROKREDİ VE YOKSULLUĞU AZALTMASI

		Frekans	Yüzde	Geçerli yüzde	Kümülatif yüzde
Geçerli	- Olumlu Proje	300	60.0	60.0	60.0
	- Olumlu iş Hayatı	150	30.0	30.0	90.0
	- Devlet transfer harcamaları	30	6.0	6.0	96.0
	- Belirtilmeyen sebepler	20	4.0	4.0	100.0
	Toplam	500	100.0	100.0	

Kaynak: Saha araştırmaları

Tablo 16'da, kredi alan insanların projenin olumlu olduğunu düşünenlerin yüzdesi % 60 iken iş hayatında yer aldığını düşünenlerin oranı ise % 30 oranındadır. Projenin olumsuz olduğunu ve devlet transfer harcamaları olduğunu düşünenlerin oranı ise % 6'dır.

Şekil 5 : Mikrokredi ve Yoksulluğu Azaltması

Şekil 5, Burundi'de bazı mikrofinans kurumlarına projeler inşa eden bir grup insana borç verilmektedir. Bu nedenle, yapılan analizde projelerin % 60'ı başarılıdır. Buna ek olarak, şekilde ve yoksullukla mücadele etme amacı ile yapılan çalışma, hedefimiz olan yoksulluğun belirli bir düzeyde azaltıldığı sonucuna varılabilmektedir.

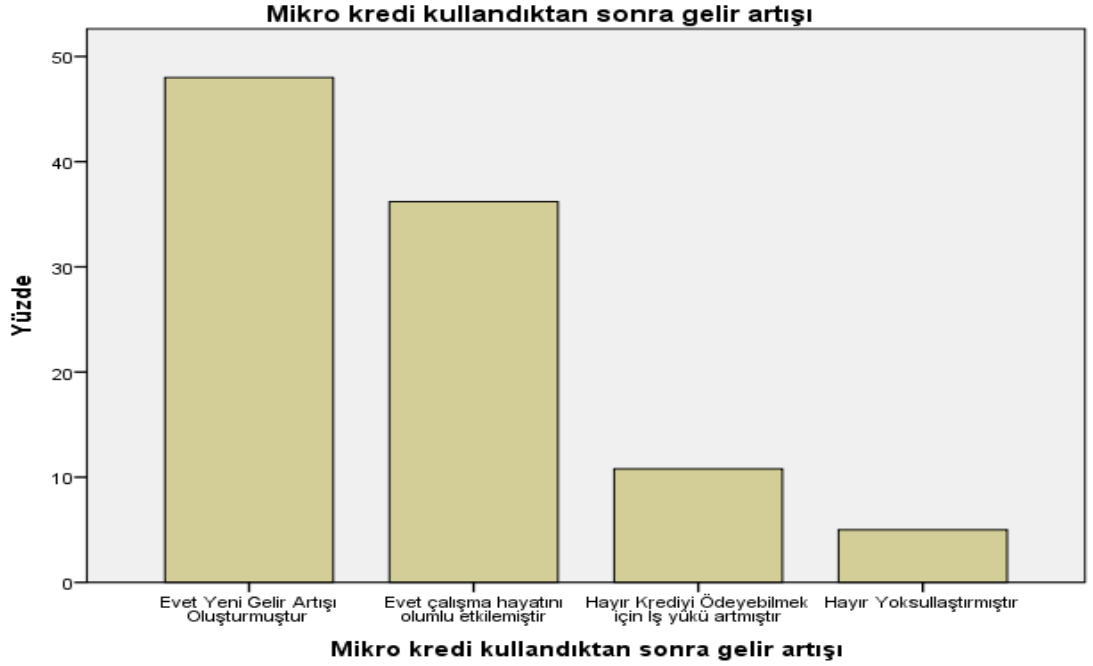
TABLO 17: MİKROKREDİ KULLANDIKTAN SONRA GELİR ARTIŞI

		Frekans	Yüzde	Geçerli yüzde	Kümülatif yüzde
Geçerli	- Evet, yeni gelir artışı oluşturmuştur.	240	48.0	48.0	48.0
	- Evet, çalışma hayatını olumlu etkilemiştir.	181	36.2	36.2	84.2
	- Hayır yoksullaştırmıştır.	54	10.8	10.8	95.0
	- Hayır, krediyi ödeyebilmek için iş yükü artmıştır	25	5.0	5.0	100.0
	Toplam	500	100.0	100.0	

Kaynak: saha araştırmaları

Tablo 17, Ankete katılan insanların % 48'i mikrokredi projesinin yeni bir gelir oluşturduğunu düşünmektedir. İnsanların bu sayede kendi işlerini kurarak maddi anlamda rahata kavuştuklarını ve yeni bir çalışma hayatı oluşturduğunu düşünürken, yoksulluklarını arttıklarını düşünenlerin oranı % 10,8 oranında kalmış, krediyi ödeyebilmek için iş yükünün arttığını düşünenlerin oranı ise % 5 düzeyinde gerçekleşmiştir.

Şekil 6 : Mikrokredi Kullandıktan Sonra

Grafikler üzerinde yapılan analizler, insanların yoksullukla mücadele etmek ve gelirlerini artırmak için % 50'den fazlasının yeni gelirlerin etkinlikleriyle yükselmekte olduğunu ve standart yaşam tarzının bazı olumlu faktörlerden etkilendiği gösterilmektedir.

TABLO 18: ALINAN KREDİLERDE GERİ ÖDEME DURUMLARI

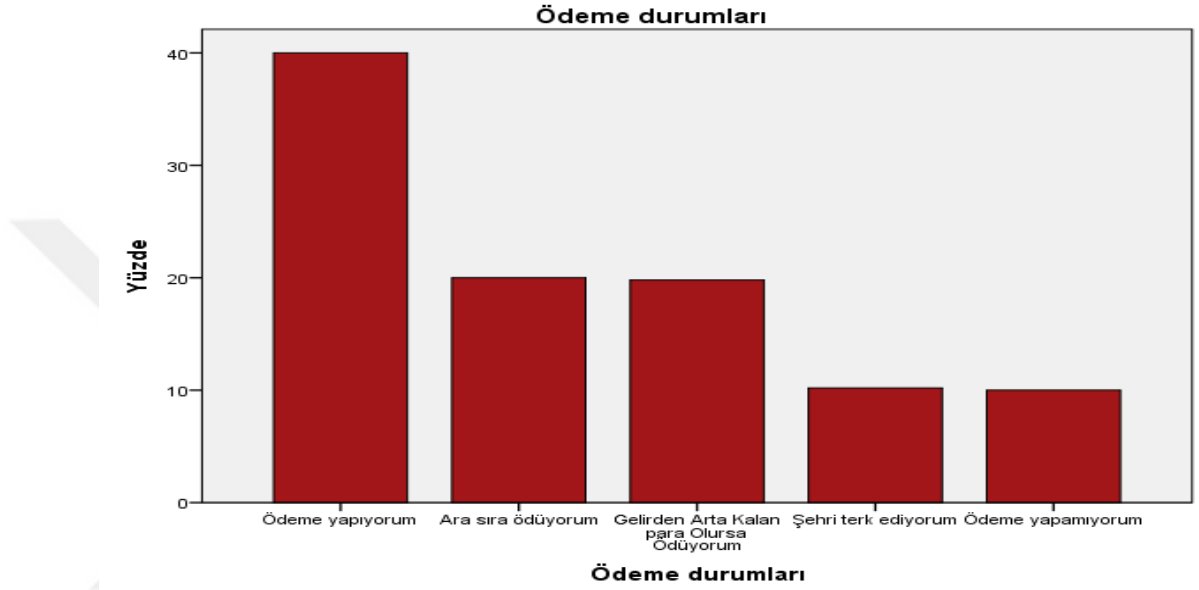
		Frekans	Yüzde	Geçerli yüzde	Kümülatif yüzde
Geçerli	- Ödeme yapıyorum	200	40.0	40.0	40.0
	- Ara sıra ödüyorum	100	20.0	20.0	60.0
	- Gelirden Arta Kalan para Olursa Ödüyorum	99	19.8	19.8	79.8
	- Şehri terk ediyorum	51	10.2	10.2	90.0
	- Ödeme yapamıyorum	50	10.0	10.0	100.0
	Toplam	500	100.0	100.0	

Kaynak: saha araştırmaları

Tablo 17,Burundi'de ankete katılan insanların geri ödeme durumları tablo gösterilmektedir. Buna göre ankete katılan insanların % 40'ı aldıkları krediyi belli

aralıklarla da olsa ödemektedir. Ödeme yapamayan insanların oranı ise % 10 dur. Bu tablodanda görüldüğü üzere kredi alan insanların çoğunluğu borçlarına sadık kalmakta ve borçlarını her ne şekilde olursa olsun ödeme çabası içerisinde olduklarıdır. Bu durum da insanların borçlarına sadık olduklarını göstermektedir.

Şekil 7 : Alınan Kredilerde geri ödeme

Şekil 7, Burundi'de, tüm müşterilere yapılan anket IMF'ler tarafından mikrokredilere sahip olanların % 40'ından fazlasının mali hizmetler konusunda sadık olduklarını ve borçlarını geri ödediklerini onaylanmıştır. Bu, faaliyetlerinin olumlu etkiler oluşturduğu anlamına gelmektedir. Aksine, insanların yalnızca % 10'luk az bir kısmı ve diğerleri bazı sebeplerle ödeme yapamamaktadır.

3.4.2.1.3.Mikrokredinin İstihdam Üzerindeki Etkileri

Burundi'de mikrokredinin istihdam, insanların iş hayatı ve etkilerini analiz edebilmek amacıyla ankete katılan insanlara çalışmayla ilgili düşünceleri, insanın çalışmasının istihdam üzerine etkisi ile ilgili sorular yöneltilmiştir.

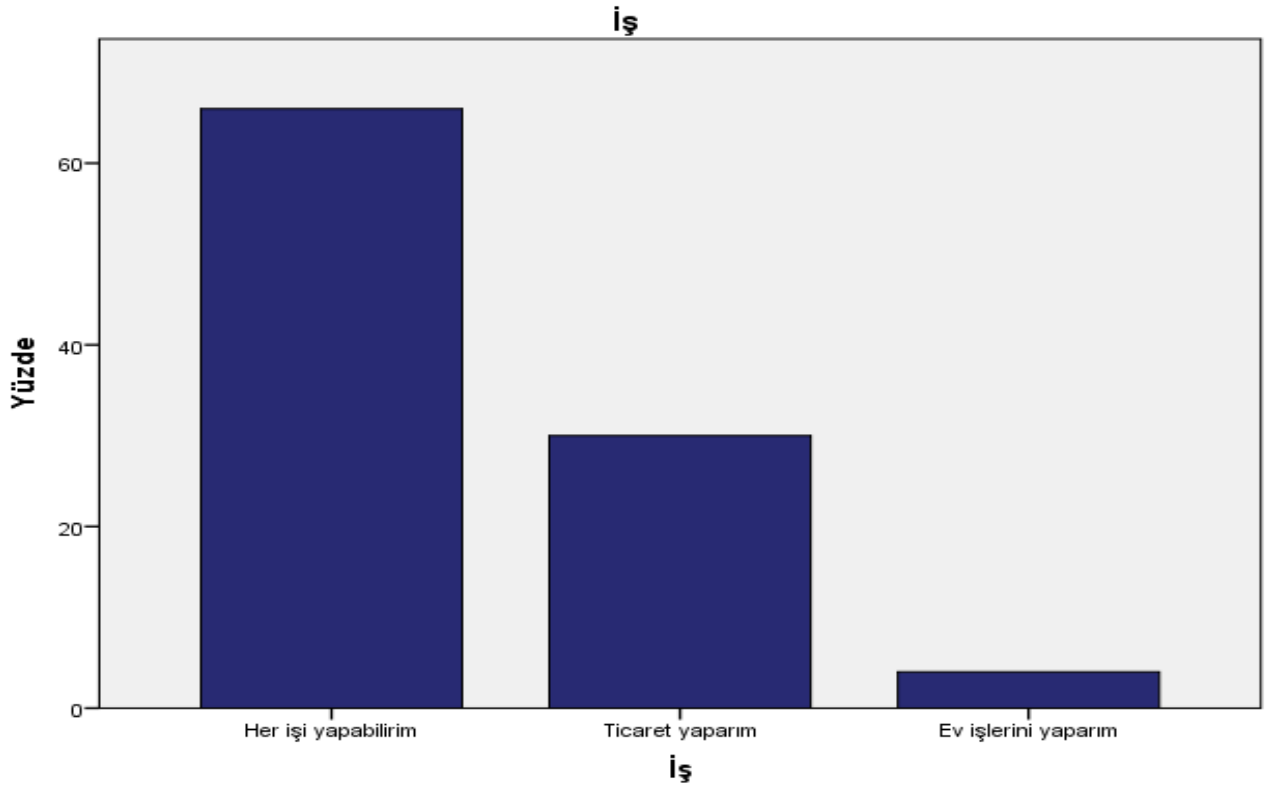
TABLO 19: MİKROKREDİ KULLANLARIN İŞ ALANLARI

		Frekans	Yüzde	Geçerli yüzde	Kümülatif yüzde
Geçerli	- Her işi yapabilirim	330	66.0	66.0	66.0
	- Ticaret yaparım	150	30.0	30.0	96.0
	- Ev işlerini yaparım	20	4.0	4.0	100.0
	Toplam	500	100.0	100.0	

Kaynak: saha araştırmaları

Tablo 19, ankete katılan insanların % 66'lık oranı, insanın çalışma hayatında her işi yapabileceğini düşünürken ticaret gibi işlerde çalışabileceğini düşünenlerinin oranı ise % 30 oranında, ev işlerini yapabileceğini çalışamayacağını düşünenlerin oranı ise % 4 olarak kalmaktadır.

Şekil 8 : Mikrokredi Kullananların İş Alanları

Grafikte analiz ankete katılan tüm insanların, gelirlerini artırmak için insanların % 66'sından fazlasının aktif olduğu tüm faaliyetleri gerçekleştirebileceği gösterilmektedir. Bu nedenle Burundi'de insanlar yoksulluğu bitirmek için çok çalışılmaktadırlar.

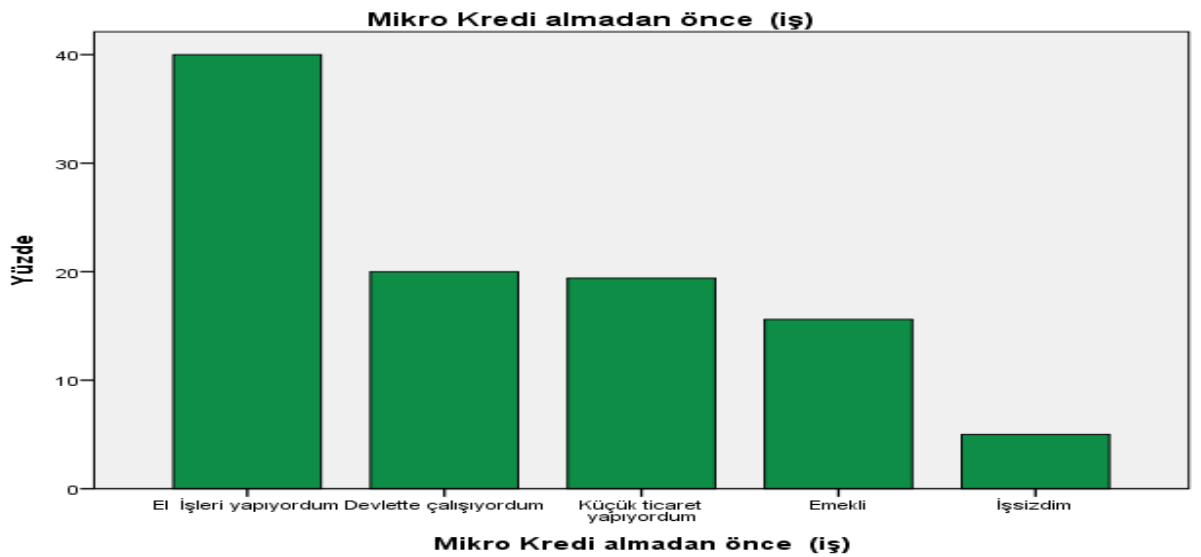
TABLO 20: MİKROKREDİ ALMADAN ÖNCE

		Frekans	Yüzde	Geçerli yüzde	Kümülatif yüzde
Geçerli	- El işleri yapıyordum	200	40.0	40.0	40.0
	- Devlette çalışıyordum	100	20.0	20.0	60.0
	- Küçük ticaret yapıyordum	97	19.4	19.4	79.4
	- Emekli	78	15.6	15.6	95.0
	- İşsizdim	25	5.0	5.0	100.0
	Toplam	500	100.0	100.0	

Kaynak: saha araştırmaları

Tablo 20,mikrokredi almadan önce insanların çalışma alanları ile ilgili sorulan soruya insanların % 40'lık oranının el işçiliği ile ilgilendiğini, % 20'sinin devlette çalıştığını, % 15,6'ının emekli, % 5'inin işsiz, % 19,4'sinin ise küçük ticaret işletmesi olarak çalıştığını göstermektedir.

Şekil 9 : Mikrokredi Almadan Önce

Şekil 9,Burundi'de, mikrofinans kurumlarından mikrokredileri almadan önce insanlar kendi işletmelerinde ve diğerleri devlet sektöründe çalışılmaktadır. Aslında, özel sektör, % 40'tan fazlasının gelirlerini artırmak için kendi imkânlarını kullanmanın çok başarılı bir yol olarak işaretlenmiştir.

3.4.2.1.4. Mikrokredinin Sosyal Etkileri

Ankete katılan kredi müşterilerine mikrokredinin sosyal yaşantılarına etkisinin ne olduğunu araştırmak amacıyla çeşitli sorular sorulmuştur. Buna göre mikrokredi projesinin eksik yönleri ve başarılı olunan tarafları araştırılmıştır. İnsanlara mikrokredi uygulamasının beklentilerinizi ne ölçüde karşıladı sorusu yöneltildiği zaman alınan cevaplarda kredi kullanıcılarının % 66,6'lık kesimi beklentilerini karşıladığını, % 26,4'lik kesim başarılı ama yetersiz bulunduğunu belirtmiştir.

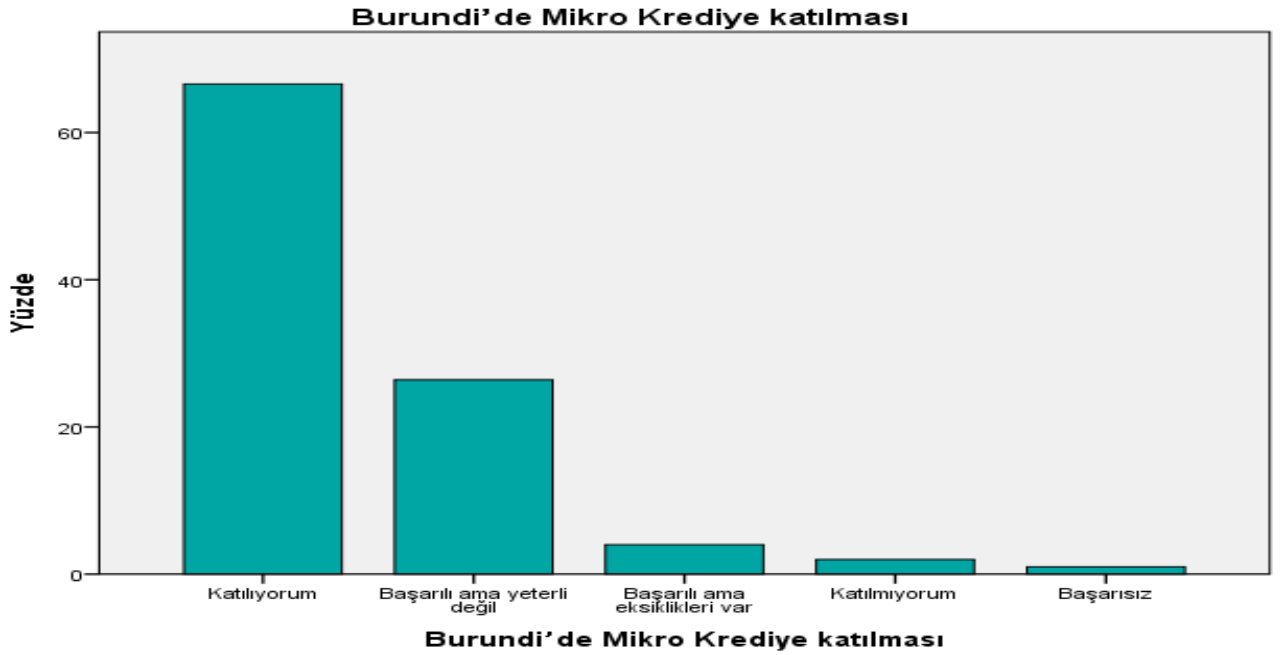
TABLO 21: BURUNDİ'DE MİKROKREDİYE VERİLEN ONAY

		Frekans	Yüzde	Geçerli yüzde	Kümülatif yüzde
Geçerli	- Katılıyorum	333	66.6	66.6	66.6
	- Başarılı ama yeterli değil	132	26.4	26.4	93.0
	- Başarılı ama eksiklikleri var	20	4.0	4.0	97.0
	- Katılmıyorum	10	2.0	2.0	99.0
	- Başarısız	5	1.0	1.0	100.0
	Toplam	500	100.0	100.0	

Kaynak: saha araştırmaları

Tablo 21’de,mikrokredi kullanımının müşterilere başarı durumu ile ilgili katkılar yer almaktadır. Anketteki bu sorulara cevap verenlerden % 66,6’sının başarılı olduğuna katılanlardan oluşması insanlarda bir özgüven artışı olduğunu gösterir. Görüldüğü gibi sorulara cevap veren müşteriler tarafından en az toplam 333’e yakın sayıda kişi katılıyorum cevabını vermiştir. Bu durumda müşteriler için kredinin katkısını sorgulayan her seçeneğin katkı bakımından oldukça önemli olduğu anlaşılmaktadır. Sunulan tüm seçeneklerde en az % 66,6 katılım olması mikrokreditinin, insanların sosyal statülerini elde etmek ve korumak için son derece önemli roller üstlendiği görülmektedir. Aynı zamanda insanların kredi şubeleri aracılığıyla el işçiliğinden dışarıya çalışması, gerek kendisini çevre ile olan ilişkilerine gerekse ekonominin gelişimi için olumlu katkılar sağlamaktadır.

Şekil 10 : Burundi’de Mikrokrediye Verilen Onay

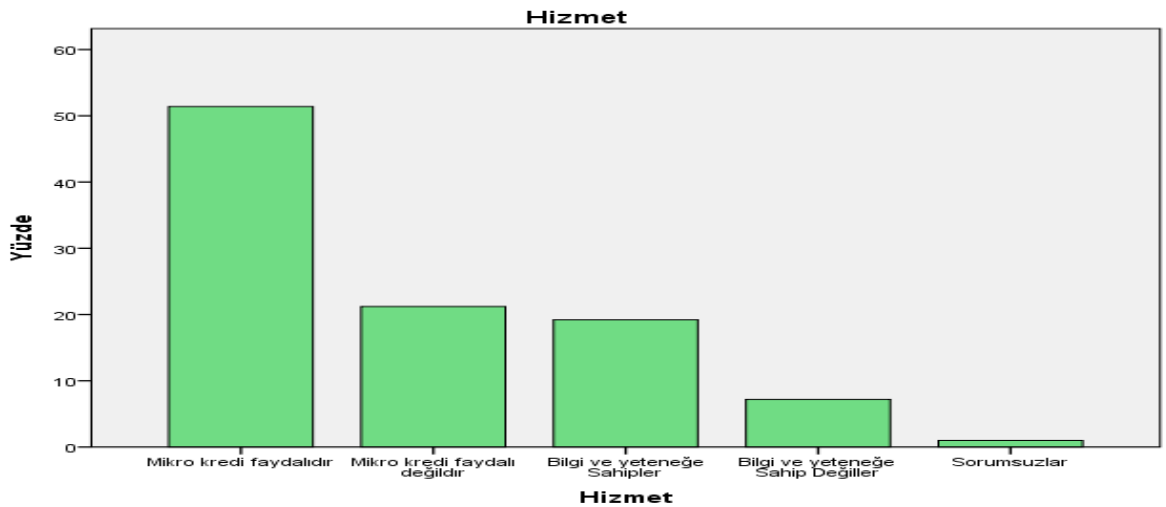
Şekil 10,Burundi’de insanlar grafikte gösterilen kurumların bu mikrofinansını beklemekten çok memnunar, insanların % 66,6’sından fazlasına mikrokrediler verilmektedir. Bu nedenle, insanların sahip olduğu mikrokredilerin yoksulluktan kurtulmanın bir yolu olduğu ve yoksullukla mücadelede yardımcı olduğu görüşünü doğrulamaktadır.

TABLO 22: MİKROKREDİNİN KULLANICILARINA SAĞLADIĞI HİZMET

		Frekans	Yüzde	Geçerli yüzde	Kümülatif yüzde
Geçerli	- Mikrokredi faydalıdır.	257	51.4	51.4	51.4
	- Mikrokredi faydalı değildir	106	21.2	21.2	72.6
	- Bilgi ve yeteneğe sahipler	96	19.2	19.2	91.8
	- Bilgi ve yeteneğe sahip değildir	36	7.2	7.2	99.0
	- Sorumsuzlar	5	1.0	1.0	100.0
	Toplam	500	100.0	100.0	

Kaynak: saha araştırmaları

Tablo 22,mikrokredi şubesi çalışanlarının sıcakkanlı ve yolgösterici olmaları ile müşterilerin % 51,4 yani çoğunluğunun memnun olduğu gözlenmektedir. Çalışanların yardımcı olmadığını düşünenlerin oranı % 21,2, sorumsuz olduğunu düşünenlerin oranı ise % 1 gerekli bilgi ve gerekli donanımına sahip olduğunu düşünenlerin oranı ise % 19,2'dir.

Şekil 11 : Mikrokredinin Kullanıcılarına Sağladığı Hizmet

Şekil 11’de, mikrofinans sektörü, müşterilere mikrokredi kullanıcıları olarak sunduğu finansal hizmetler aracılığıyla ülkenin her yerinde iyi bir ün ve deneyim yaşatmaktadır. Nitekim grafikler insanların beğenisine sunulduğunda, mikrofinans kurumlarından aldıkları karşılık çok güzeldir; % 51, 4’ten fazlası mikrokredinin sorunlarını çözmek için oldukça başarılı bir yol olduğunu kanıtlamıştır. Buna ek olarak, mikrokrediler IMF’ler tarafından sağlanan krediler olarak hizmetinden, kapasiteleriyle kişiden kişiye tüm müşterilere iyi dağıtılmaktadır.

TABLO 23: BURUNDİ’DEKİ MİKROKREDİNİN KULLANILMASI

		Frekans	Yüzde	Geçerli yüzde	Kümülatif yüzde
Geçerli	Evet	400	80.0	80.0	80.0
	Hayır	100	20.0	20.0	100.0
	Toplam	500	100.0	100.0	

Kaynak: saha araştırmaları

Tablo 23’te ise mikrokredi kullanıcılarının aldıkları krediyle gerçekleştirdikleri işler gösterilmektedir. Tablodan görüldüğü gibi, Burundi’de mikrokredi kullanıcılarının önemli bir bölümü (% 80) el işi yapmak için kredi kullanmışlardır. Ticaret yapmak amacıyla kredi alanların oranı ise daha fazla olabilmektedir.

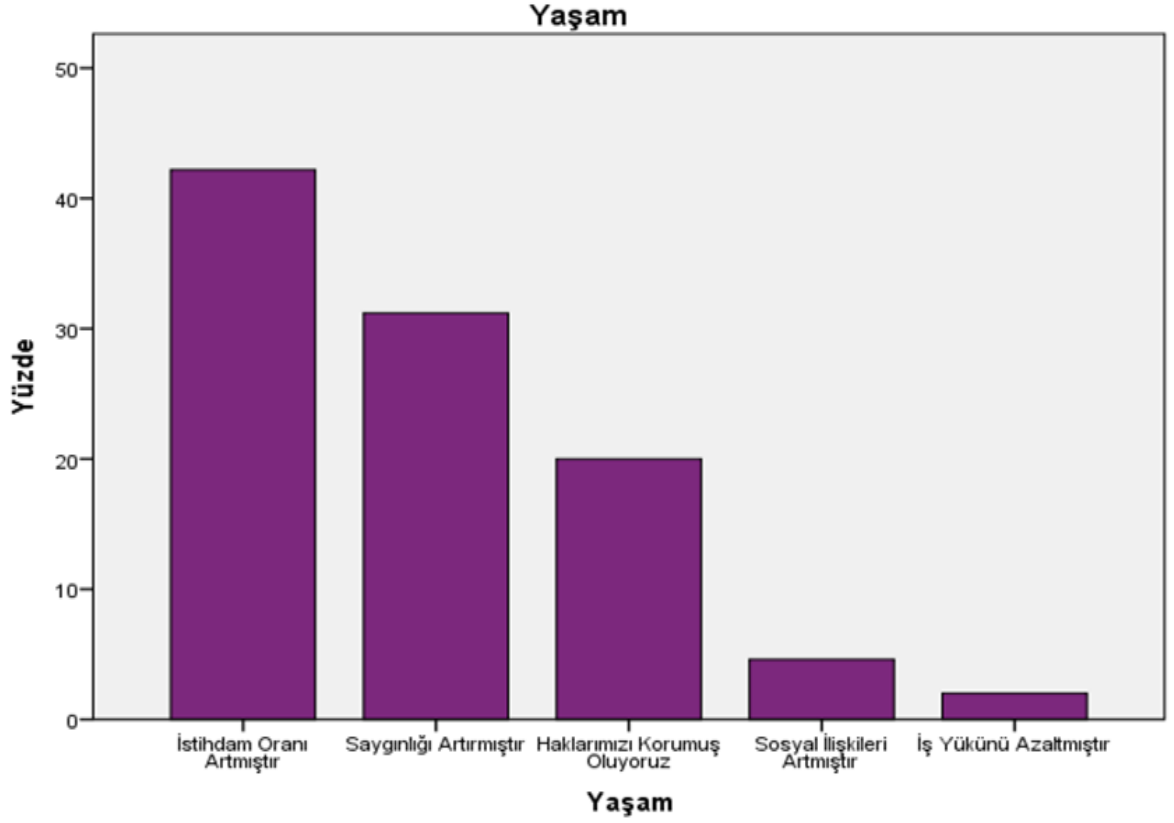
TABLO 24: YAŞAM STANDARDININ İYİLEŞMESİNİN İSTİHDAM ÜZERİNDEKİ ETKİSİ

		Frekans	Yüzde	Geçerli yüzde	Kümülatif yüzde
Geçerli	- İstihdam Oranı Artmıştır.	211	42.2	42.2	42.2
	- Saygınlığı Artırmıştır.	156	31.2	31.2	73.4
	- Haklarımızı Korumuş Oluyoruz.	100	20.0	20.0	93.4
	- Sosyal ilişkileri artmıştır.	23	4.6	4.6	98.0
	- İş Yükünü Artırmıştır.	10	2.0	2.0	100.0
	Toplam	500	100.0	100.0	

Kaynak: saha araştırmaları

Tablo 23, yaşam standardının mikrokredi aracılığıyla iyileştiğini ve istihdam oranını artırdığını düşünen kişilerin sayısı 211’dir. Ankete katılan 500 insan arasından % 42,2’si mikrokreditin istihdam oranını artırdığını düşünmektedir. Haklarımızı korumadığını düşünenlerin sayısı % 20, çalışma hakkı elde ettiğini ve İş yükünü artırdığını söyleyenlerin oranı % 2 ‘dir. Saygınlığını artırdığını düşünenler ise % 31,2’dir.

Şekil 12 : Yaşam standardının iyileşmesinin İstihdam Üzerindeki Etkisi

Şekil 12, yaşam standardı, olumlu ya da olumsuz bir etkiye sahip olan mikrokredilerin kullanıcılarının belirtilerinden biridir. Burundi'de mikrokredilerin kullanımı yaşam standardının mikrokredi aracılığıyla iyileştiği söylenebilir. Ankete katılanların % 42, 2'si mikrokredi faaliyetleri sayesinde istihdamın arttığını ve üretilen çeşitli sektörlerde kolayca erişime sahip olduklarını doğrulamıştır. Dolayısıyla, Burundi'nin hedefi, ülkenin her tarafında var olan yoksullukla mücadele etmektir. Yoksulluğun azalmasına rağmen, aynı zamanda tüm sektörlerdeki iyileşmeye ve yoksulluk sorununu çözmenin bir yolu olarak mikrofinans kurumları desteğe ihtiyaç duymaktadır.

TABLO 25: MİKROKREDİLERİN DURUMUNDAN MEMNUNDUR

		Frekans	Yüzde	Geçerli yüzde	Kümülatif yüzde
Geçerli	Evet	300	60.0	60.0	60.0
	Hayır	200	40.0	40.0	100.0
	Toplam	500	100.0	100.0	60.0

Kaynak: saha araştırmaları

Tablo 27, ankete katılan insanların % 60'ı mikrokredi almaktan memnun olduklarını kabul etmektedir. Ancak denetim konusunda aynı memnuniyete sahip olmadıkları görülmektedir. İnsanların çoğunluğu denetim konusunda sıkıntı çektiklerini belirtmektedir. Denetimlerin yapılmadığını, yeterli olmadığını düşünmektedirler. Buna rağmen mikrokredi alıp da denetim yapıldığını belirten insanların sayısı toplamda 500'dür. Buradan mikrokredi üzerine yapılan denetimler konusuna biraz daha önem verilmesi gerektiği anlaşılmaktadır.

TABLO 26: ALDIKLARI MİKROKREDİNİN TÜRÜNE

		Frekans	Yüzde	Geçerli yüzde	Kümülatif yüzde
Geçerli	- Arsa	200	40.0	40.0	40.0
	- Televizyon	100	20.0	20.0	60.0
	- Sermaye Artırımı	99	19.8	19.8	79.8
	- Motosiklet	50	10.0	10.0	89.8
	- Saha	50	10.0	10.0	99.8
	- Yeni iş kurma	1	.2	.2	100.0
		500	100.0	100.0	40.0
	Toplam	200	40.0	40.0	

Kaynak: saha araştırmaları

Tablo 26, ankete katılan insanların aldıkları kredi, sürdürülebilir yatırıma izin vermemektedir. Aslında kredi alanların % 40'ı, yatırım riski olarak, arazi almak için acele etmektedirler. Bu kredilerin geri ödeme süresi kısa ise yatırımlar, bu tür ile ilgili faaliyetlerin tutarlı katma değer üretmesi zaman almaktadır.

TABLO 27: KAÇ KEZ MİKROKREDİ KULLANDINIZ

		Frekans	Yüzde	Geçerli yüzde	Kümülatif yüzde
Geçerli	1-5 kere	400	80.0	80.0	80.0
	5-6 kere	98	19.6	19.6	99.6
	11 den fazla	2	.4	.4	100.0
	Toplam	500	100.0	100.0	

Kaynak: saha araştırmaları

Tablo 27’de, yukarıdaki sonuçlara göre, birçok borçlu yaşam standardını artırmak için mikrokredi sisteminin bir üyesidir. Bulgularımız krediye birden fazla kez erişimi olan ve her zaman yararlananların memnuniyetinin karşılanmadığını göstermektedir. Mikrokredi alanların % 80 gibi bir çoğunluğu, 1 ile 5 Aralığında krediye erişmiştir. Bu nedenle yaklaşımı gözden geçirmek gerekmektedir.

TABLO 28: BİR ÜYESİNİN ÖLÜMÜ DURUMUNDA, BORCU KARŞILAMAK ÜZERE HANGİ MEKANİZMALAR KULLANILIR

		Frekans	Yüzde	Geçerli yüzde	Kümülatif yüzde
Geçerli	- Üye ailesi görüşebilir.	350	70.0	70.0	70.0
	- Borçları veya puanları ödemeye çalışılır.	150	30.0	30.0	100.0
	Toplam	500	100.0	100.0	

Kaynak: saha araştırmaları

Tablo 28’de,ölüm durumunda, üye aileleri aldıkları kredi üzerine görüşme müracaat etmek zorundadır. İnsanlardan % 70’i aldıkları kredinin geri ödemelerini düzenli olarak yaptıklarını belirtirken, ödemelerini yapamadıklarını, borçlarından para arta kalırsa olursa ödeme yapabildiklerini ve çocukların okuttuklarından dolayı ara sıra ödeme yapabildiklerini belirtmiştir. Ankete katılan insanların geneline bakıldığında geri ödeme konusunda borçlarına sadık kaldıkları ödemelerini düzenli olarak yapmaya çalıştıkları görülmektedir.

TABLO 29: MİKROKREDİ VE ÜYELERİ İLE OLAN İLİŞKİLERİNDEN MEMNUNDUR

		Frekans	Yüzde	Geçerli yüzde	Kümülatif yüzde
Geçerli	Evet	400	80.0	80.0	80.0
	Hayır	100	20.0	20.0	100.0
	Toplam	500	100.0	100.0	

Kaynak: saha araştırmaları

Tablo 29’da,Kredilerin verilmesinde memnuniyet her zaman kredi veren kurumun performansını kanıtlamaktadır. Tablo’da, anketlerimizde sadece % 80'inin memnun olduğu görülmektedir ve % 20'u memnun olmadığını bildirmiştir.

TABLO 30: MEMNUNİYET İÇİN SİZ NELER TAVSİYE EDEBİLİRSİNİZ?

		Frekans	Yüzde	Geçerli yüzde	Kümülatif yüzde
Geçerli	Tarihin uzatılması	160	32.0	32.0	32.0
	Düşük faiz	150	30.0	30.0	62.0
	Ajansları ekleme	140	28.0	28.0	90.0
	Gişeleri ekleme	50	10.0	10.0	100.0
	Toplam	500	100.0	100.0	

Kaynak: saha araştırmaları

Tablo 30, bu tablodaki bilgi göz önüne alındığında, kredi alıcılarının büyük endişesi kredilerin vadesinin gelmesidir. Bunlardan % 32'si tarihin bir yıl vb süreyle uzatılmasını görmek istemekte; % 30'u düşük faiz oranları istemekte ve % 28'i ajansların evlerinden uzakta kaldığını, % 10'u ise yeni gişeler eklenmesi gerektiğini önermektedir.

3.4.3. Sonuçların Tartışılması

Bu araştırmayı yapmak için, üç Burundi mikrokredi kuruluşunun müşterisinden alınan örneklerden, yüksek performans ve Burundi'de sürdürülebilirlik açısından daha aktif olan MFI'ler seçilmiştir. Bu nedenle; seçilen mikrokredilerin örnek analizi, aktif müşteriler ve ödenmiş brüt krediler açısından % 99'dan fazla piyasa payını temsil ettiğini göstermektedir.

Bununla birlikte, bu numune incelenen başlıkların büyük bir bölümünü temsil etmektedir.

Genel olarak çalışma, aynı zamanda, Burundi mikrofinans sektörünün, örneğin, kontrolün ve yönetimin ayrılması, iyi yönetici ilkelerinin uyguladığını göstermiştir. Nitekim bu araştırma, bazı olağanüstü durumların yanı sıra, aynı kişinin hem Yönetim Kurulu Başkanı hem de Genel Müdür pozisyonunu birleştirme hakkına sahip olmadığını göstermiştir.

Özellikle, yoksullukla mücadele açısından faaliyetlerin geliştirilmesi ve sonuçların iyileştirilmesi, Burundi mikrofinans kurumlarının, örneğin, FENACOBU, CECM ve COSPEC faaliyetleri kolaylaştıracak bir bölümünü empoze etmektedir.

Bu nedenle, piyasa köylerini genişletmek için bir iletişim aracı olarak sosyo-ekonomik altyapı inşaatı, stok mağazaları, sağlık merkezleri, okullar, vs. oluşturulmaktadır. Bununla birlikte, bu gibi altyapıların yönetimi, kırsal ve kentsel alanlardaki diğer paydaşlar, merkezi olmayan idari birimler, diğer mikrofinans kurumları, özel ortaklıklar gibi çeşitli istişareler ve işbirliği şekilleri gerektirmektedir (Bankalar, sigorta şirketleri, vb.). Bu nedenle, kurumlar sivil toplum örgütleri ile daha yakın işbirliği de düşünebilirler. Farklı alanlarda: Düşük maliyetle ve personelin ve üyelerin ihtiyaçlarına daha iyi uyarlanmış, yatırım projelerinin tasarımı için destek, takip tavsiyesi, garanti oluşturulması vb.

Bu kurumlar ve sosyal ekonomi örgütleri, özellikle de temel hizmetlerin sağlanmasında (Eğitim, sağlık hizmetleri, sosyal koruma, mikro sigorta vb.) veya yoksulluk ve dışlanma ile mücadelede uzmanlaşmış olanlar arasındaki bağlantı, nüfusun nüfuz etme oranının artırılmasının en iyi garantisi ve faaliyetlerinin etkisini arttırmaktır. Mikrofinans kuruluşları arasındaki işbirliği de esastır. Örneğin, FENACOBU fazla likiditeye sahipken CECM ve COSPEC kredi talebinin baskısı altındadır. Bu nedenle, işbirliği, nüfus hedefi lehine, bu tür durumlarda telafi edecektir.

Toplanan verilerin tanımlayıcı istatistik analizi, performans açısından gösterilir:

- Mikrokredilerin kullanıcıları genellikle mikrofinans hizmetinden memnun kalmışlardır. Kurumların % 95'inden fazlası Burundi mikrofinans sektörünün memnuniyete dayalı iyi bir hizmet verdiğini doğrulamıştır. İstisna, 2010 ve 2015 yılları arasında, çok sayıda müşterinin MFI'lerin finansal hizmetleri % 99'dan daha fazla bir faaliyete ulaştığı kaydedilmiştir. Bu sonuçlar hem mikrokredilerin kullanıcıları hem de MFI yöneticileri ile birlikte yapılan anket sorusunun analizi ile teyit edilmekte, mikrofinans kurumlarının derecelerini ölçen, müşterileri ile olan ilişkilerinin memnuniyet ve mikrokredilerin sosyo-ekonomik etkileri bakımından oldukça iyi yapıldığı anlamına gelmektedir.
- Burundi MFI'lerin faaliyetleri için demografik karakterler açısından kapsamını ölçmek için kullanılan göstergeler, etkin Burundi MFI'leri müşterileri arasında kadınların oranı yüksek olmasına rağmen, eğilimin erkek müşterilerin lehine giderek değiştiği gözlenmektedir. Araştırmalarımız, erkeklerden daha savunmasız sayılan kadınların oranının zamanla azalmaya devam ettiğini göstermektedir. Aynı zamanda borçlu başına ortalama kredi bakiyesi yıldan yıla artmaya devam etmektedir.
- Mikrokredi'nin gelir üzerindeki etkileri için ölçülen Gösterge, Burundi Mikrofinans sektörü, mikrokrediyi kullanmadan önce katılımcılara büyük bir karakter katmakta, miktarları müşterilere psikolojik bir strateji oluşturmak için sabit tutmaktadır. Görüşülen kişilerin% 60'ı, başlangıç deneyim eksikliği yüzünden büyük miktarda kredi alamamıştır. Mikrokrediyi kullandıktan sonra finansal hizmetlerin yüksek performansını gösteren gelir düzeyi artmaktadır.

Katılımcıların % 48'ten fazlası gerçekleştirilen faaliyetlerin başarısını doğrulamıştır. İnsanların % 40'ı geri ödeme amacıyla yeniden mikrokredi mekanizmasını kullanmaktadır. Bu durum, Burundi'deki insanlar ve MFI'ler arasındaki ilişkinin, yoksulluk sorununu belirli bir düzeye çıkarmanın güvenli bir yolu haline geldiği anlamına gelmektedir.

- Mikrokredi'nin istihdam üzerindeki etkilerini ölçen göstergenin % 66'sı, işsizlik durumuyla mücadele etmek için yaşam biçimlerinin durumunu iyileştirmek için her türlü işin yapılabileceğini ve oluşturulabileceğini doğrulamıştır. Buna ek olarak, borçluların % 30'u kredilerin esnaf yatırımı yaptıklarını iddia etmiştir. Aslında, mikrokredi, müşterilerin gelirinin başka bir yönde artmasının bir nedeni olabilir, bunun bir sonucu olarak yoksulluk azaltılacak ve yaşam standardı da iyileşecektir.
- Çalışma süresi boyunca kapsama alanı mikrokredi sosyal etkilerinin bileşenlerini, Burundi mikrofinans sektörüne göre aktif borçlu sayısına göre ölçmektedir. Aslında, kanıtlanmış olan analizlere göre Burundi mikrofinans sektörüne katılımcı sayısının % 66'dan fazlası; Burundi'deki mikrofinans kurumlarının sunduğu finansal hizmetleri beğeniyle karşılamaktadır; % 51'den fazla kişi, yeterli ve kusursuz hizmetler aldığını beyan etmiştir. Buna ek olarak, yaşam standartlarını iyileştirmenin istihdam üzerindeki etkilerine bakıldığında, yaşam koşullarını iyileştirmek ve küçük krediler olarak mikrokredilerden iş yaratmak için mikrokredilere başvurduğunu beyan edenlerin oranı % 42'lik bir oranla gerçekleşmiştir.

Sonuç olarak, mikrokredi kurumları, Burundi'deki yoksulluğun kaldırılmasında ve mikrokredilerin belirli seviyedeki yoksulluğun yarattığı sosyo-ekonomik etkiler üzerinde önemli bir rol oynamaktadır.

SONUÇ

Mikrokredi piyasası, finansal piyasalar içinde yer alan bir piyasadır. Gerçekten de, bu piyasadaki asimetrik bilgilerden kaynaklanan problemler arz talep kanununun mikrokredi fiyatını (faiz oranı) belirlemesine engel olmaktadır. Bu sebeple, bahsi geçen piyasa kredi talebinin arzından fazla olduğu kalıcı bir denge durumuna erişebilir. Kredi arzını temsil eden bankalar, kredileri kısıtlayarak vermeyi tercih etmektedir.

Kredilerin kısıtlanarak verilmesi başlıca yoksul kişilerin zararınadır. Hatta faaliyetlerini finanse edebilmek için gereken kaynaklara erişmek adına bu kişiler uzun zamandır gayri resmi sektörü kullanmaktadırlar. Mikrofinans başlıca, gayri resmi sektörde çalışan ve geleneksel finansal sistemlere düşük gelirleri ve kefile sahip olmamaları sebebiyle erişimi olmayan insanlardan ibaret olan müşterilere bir takım finansal ürün ve hizmet sunmaktan oluşan finansal aktiviteler bütünüdür. Bununla birlikte finansal hizmetlere (kredi, birikim, mikro-sigorta, leasing ve fonların transferi gibi) erişimin yanında mikrofinans, bu müşterilere bir dizi diğer ilişkili sosyal hizmet de sunmaktadır (örneğin: yönetim teknikleri üzerine eğitim, okuryazarlık vb.).

1970'lerden başlayarak, mikrofinans kurumları (MFI'ler) adı verilen mikrofinans ürünleri arzında uzmanlaşan kurumlar ortaya çıkarak ve gelişerek dünya çapında oldukça önem kazanmışlardır. Mikrofinans birçok gelişmekte olan ülkede bir kalkınma aracı, hükümetler tarafından yoksullukla mücadele için uygulanan bir politika haline gelmiştir.

Analiz, üç mikrofinans kurumunun üye sayısı, hizmet puanları, birikim ve kredi hacmi açısından yüksek bir büyüme oranına sahip olduğunu göstermiştir. Bu büyüme bir gereklilik olsa da, tek başına bir kurumun sürdürülebilirliğini sağlamak için yeterli değildir. Gerçekten de kontrolsüz büyüme bir kurumun iflasının sebebi olabilmektedir. Bu noktadan itibaren, bu çalışmanın eksenlerinin ilişkisi "sürdürülebilir faiz oranının" hesaplanması, kurumsal ve sosyal sürdürülebilirliğin seviyesinin ölçülmesi, maliyet ve risk kontrolünün analizi vb. olarak karşımıza çıkmaktadır. Sürdürülebilirliği sağlamak için, her kurum faaliyetlerinin kapsamını genişletme ve oldukça zor olan bir kârlılık seviyesi elde etmek ve sürdürmek görüşü

ile büyümesini planlamalıdır. Bu amaçla, bu çalışmada bulunan güçlü yanlar ve kısıtlamalar bizleri özellikle bahsi geçen üç kurum ve genel olarak sektör için sürdürülebilirlik durumuna katkı sağlayabilecek bazı stratejik önlemler ileri sürmeye sevk etmiştir.

Bu önlemler; ilgisi olan tüm aktörlerin, kamu yetkililerinin, bazen mikrofinans uzmanlarının, bazen kalkınma ortaklarının desteğini, aynı zamanda diğer kalkınma aktörü türleri ile sinerji yaratma sorumluluklarını içermektedir. Bunlara bankalar, sosyal ekonomi kuruluşlarını, âdemi merkeziyetçi idari oluşumlar, dini kurumlar vb. dâhildir.

Burundi’de mikrofinans kurumlarının gelişimi için, bir bütün olarak finansal sistem aracılığıyla kalkınmaya erişmek için ekonomik politika stabilize edilmeli, aynı zamanda daha iyi bir mikrofinans sektörü ve bankacılık sektörü elde edebilmek için yasal çerçeveler üzerinde düşünülmelidir. Diğer bir deyişle, yeniden yönlendirmelerin yoğunlaşması gereken şey finansal politikadaki mikrofinans sektörünün ihtiyaçlarıdır.

Üyelerin eğitimi ve sosyal yardımı mikrofinans projelerinin kârlılığı ve bunun karşılığı olarak da MFI’ler tarafından kaydedilen geri ödeme oranlarında artış anlamına gelmektedir. Diğer sorumuz ise müşterilerinin eğitim ve bilgi ihtiyaçlarını aynı zamanda verilmesi gereken yanıt türlerini belirlemektir. Finansal idarelerin hayatta kalmalarını tehlikeye sokabilecek finansal olmayan hizmetlerin tedariki, MFI’ler örneğin sosyal ekonomi kurumları gibi diğer aktörlerle sinerjiler oluşturmak için gereken alanları ve RIM’in bu inşada oynaması gereken rolü belirlemelidir.

Bu soru insanların bu sistemlere bağlılığına karar veren faktörler üzerine bir çalışmanın gerekliliğine ışık tutmaktadır. Böylelikle, sosyo-antropolojik yönler bu çalışmaya baskın gelen ekonomik yönleri tamamlayabilmektedir. Sonuncusu bu kadar geniş bir konuya yalnızca katkı niteliği taşır; Burundi’nin kalkınma stratejisi olarak mikrokredi kurumlarının sürdürülebilirliği meselesiyle ilgili, gelecekte daha ileri araştırmalar yapma imkânına sahip olmak arzu edilen bir durumdur.

Burundi mikrofinans kurumları kentsel ve şehirselle kesimlerde yoksullukla mücadele ederek, özellikle kadınların yoksulluğu ile ilgilenecek toplumun güçlenmesine katkı sağlamıştır. Ekonomik Kalkınma Ulusal Bankası (BNDE) 1967’den bu yana

mikrokredi faaliyetlerini bütünleştirmiştir. 1985'te mikrofinans kurumları birikim ve kredi kooperatifi gibi servisler sunmaya başlamışlardır.

Özellikle, Burundi nüfusunun yaşam koşullarını kötüleştiren ilgili sebepler geçtiğimiz son on dört yılın sosyo-politik krizlerinde yatmaktadır. Derinlemesine bir analiz geniş kapsamlı sebeplere ulaşmaktadır, örneğin ekonomik politikanın yapısal zayıflığı, özellikle para ve kredi politikaları. İlk olarak, MFI'lere olan doğrudan teklifler kapsam, teknik ve finansal sürdürülebilirlik açısından büyük bir potansiyele sahiptir. İkinci olarak, bir eğitim elementinin geliştirilmesi sektörde kritik olan insan kaynaklarını oluşturmayı hedeflemektedir. Üçüncü olarak, sektörün istişare organları ve kurumları seviyesinde kurumsal desteğe adanmıştır. Sonuncu element ise düzenleme ve denetleme açısından mikrofinans için destek oluşturmak amaçlı olan Merkez Bankası (BRB) seviyesinde kurumsal destek sağlamaktır.

Bu sebeple bu çalışmanın adı: "Bir Kalkınma Stratejisi olarak Mikrokredi Uygulaması: Burundi Örneği" olmuştur.

Bu çalışmanın temel amacı Burundi'de yoksullukla mücadele etme konusunda MFI'lerin niteliksel ve niceliksel çabalarının, mikrofinans kurumlarının bir kalkınma stratejisi olarak uygulanmasının incelenmesidir. Dahası, çalışmamız bizleri açık ve belirgin hedeflere ulaştıracak bilimsel bir oryantasyon çizebilmek adına iki hipotezden oluşmaktadır:

1. Mikrokredinin, kredi müşterilerine gelir artışı, yoksulluk, yaşam standartları konusundaki etkileri.
2. Burundi'deki yoksulluğun ortadan kaldırılmasında önemli bir rol oynayan kurumların mikrokredi verebilmesi ve yoksul hanelere mikrokredilerin sosyo-ekonomik etkileri.

Çalışmamızın sorularına yanıt verebilmek adına, tümdengelimsel bir yaklaşım benimsenmiştir. Literatür taramasına dayanarak aşağıdaki sorularla ilişkili bir dizi hipotez geliştirdik:

1. Mikrokredi yoksul insanların yaşam koşullarını yükseltmek amacıyla bir yoksullukla mücadele yolu olarak kullanılabilir mi?
2. Burundi mikrokredi kurumlarının yoksulluğu ortadan kaldırma da önemli bir rol oynayabilmesi mümkün müdür?

Ampirik metodu panel veri analizi kullanmış, üç farklı MFI'den seçilen 500 müşteri içermiştir. Bu sebeple, araştırmamızın temelini oluşturan mikrokredi alıcılarının 2 yıl veya daha fazla tecrübesi bulunmaktadır ve kullanılan zaman dilimi 2010 ile 2015 arasındır (5 yıl). Bu örnek aktif müşteri ve brüt önde gelen krediler bakımından piyasa payının % 99'unu temsil etmektedir. SPPS analiz programı bağımlı değişkenlerin üzerinde çalışılan MFI'lerin farklı bileşenleri olduğu bir dizi istatistiksel ve betimsel analiz ve betimsel istatistiklerin niceliksel olarak tanımlamayı içeren bir disiplin olarak kullanılmıştır.

Araştırma ilgi çekici sonuçlara ulaşmıştır. Çeşitli değişkenlerin niceliksel ve niteliksel analizlerini gerçekleştirme yoluyla, Burundi mikrofinans kurumlarının kapsamının genişliğini ölçmek için kullanılan göstergelerin çalışmanın yapıldığı süre boyunca iyi bir performans sunduğu belirlenmiştir. Bir yandan, demografik gösterge kadınların Burundi mikrofinans kurumlarında aktif müşteriler olarak payının % 71.4'ten daha fazla arttığını göstermektedir. Diğer yandan, yapılan analizlere cevaben mikrofinans kurumları kadın müşteri portföyünden giderek daha fazla erkek müşteri portföyüne doğru kaymaktadır. Aynı zamanda, düşük miktartlı kredilere kıyasla ortalama olarak daha büyük miktarlarda olan ve daha az masraflı olan borç verme yönüne kaymaktadır.

Burundi mikrofinans kurumlarının finansal sürdürülebilirliğinin elde edilmesine daha fazla önem vererek sonunda daha yüksek krediler için başvuran müşterileri aynı zamanda diğerlerinden daha az yoksul olanları tercih ettikleri (ölçek ekonomilerinden yararlanmak adına) söylenebilmektedir. Böylece, bu Burundi Mikrofinans Kurumlarının orijinal hedeflerine kıyaslırsak kayma veya uzaklaşma adı verilen durum meydana gelmektedir.

Bu sonuçlar, bir kurumun gelişip olgunlaştıkça o kadar büyük kredilere başvuran müşterilerine odaklanacağını savunanı doğrulamaktadır. Aynı zamanda, Burundi Mikrofinans Kurumlarının kontrol ve yönetimin ayrılması gibi iyi yönetişimin bazı prensiplerini uygulamasına rağmen, Burundi MFI'lerinde yönetişim boşluğu oluşturabilmemektedir.

Bu sonuçlara dayanarak, iki varsayımımızın geçerliliğini doğruladık. Bununla birlikte, toplanılan veriler araştırmamızın birinci hipotezinin geçerliliğini doğrulamamızı mümkün kılmaktadır. Dahası, farklı modellerin tahmini aynı

kurumlara senelerce devam gösteren müşterilerin sayısı faktörüne bakılarak Burundi MFI'lerinin finansal performansında olumlu bir etkisinin olduğunu göstermektedir. İkinci olarak, sosyal kapsam (sosyal performans)'a olumlu bir etkisi olan faktörler, alınan mikrokredi hibelerinin boyutuyla tam zıt şekilde etkilenmektedir. İstihdam planında, % 66'dan daha fazla mikrokredi kullanıcısı, mikro-borç vermenin istihdamdaki etkilerinin ölçümü bağlamında yoksullukla mücadele etmek adına hacmin artırılması gerektiğini göstermektedir. Buna ek olarak, borç alanların % 30'u borç verenlerin ticarete yatırım yaptıklarını iddia etmektedir. Son olarak, sosyal performans erişim derecesi tarafından hipotez doğrulanmıştır, kredi alıcılarının seviyesi gelirleri bazında yükselir, yaşam standartları istikrarlı hale gelir ve ülke ekonomisi kalkınma yolundaki seviyesini yükseltir.

İkinci hipotezin ikinci kısmında da mikrofinans kurumları Burundi'de yoksulluğu ortadan kaldırmada önemli bir rol oynadığından olumlu etkiler mevcuttur. Hatta yapılan analiz mikrokredi kullanıcılarının % 60'tan daha fazlasının yoksullukla mücadele etme amacı taşıyan projelerine mikrokredinin başarı sağladığını doğrulamıştır. Bu nedenle, mikrofinans kurumlarının hizmetleri yapılan analize göre % 95'ten fazlası Burundi mikrofinans sektörünün performans bazında müşterileri memnun etmek için orada olduğunu doğrulamıştır.

Buna ek olarak, 2010 ile 2015 arasında birçok müşteri, MFI'lerden finansal hizmet almış % 99'dan fazlası hedeflerine ulaşmıştır. Dahası bu sonuçlar hem mikrokredi kullanıcıları hem de MFI yöneticileri tarafından doldurulan bir anketin analizi ile doğrulanmıştır. Kısacası bu mikrokredi kullanıcıları ve MFI'ler arasında iyi ilişkilerin varlığını gösterir ve bu durum mikrofinans kurumlarının sıralamasını belirler ve bu sıralamalar mikrokredinin sosyo-ekonomik etkileri altında oldukça pozitif sonuçlar yaratmaktadır.

Öneri olarak, mikrofinans kurumlarını etkili bir biçimde idare etmek için, müşterinin krediyi geri ödeme yeteneğini ve borç verenin kredi yönetimindeki performansını zenginleştirmek için kapasite geliştirme programları bulunmalıdır. Bunların hepsi yalnızca MFI'lerin aracılığıyla Burundi'de servetin yayılmasına sebep olacaktır. Sonuç olarak, çalışma, her çalışmada olduğu gibi eksiklikler barındırmaktadır. Çalışmamızı mükemmelleştirmek adına geçerli eleştirileri ve

Burundi'ye bir katkı sağlamanın bir yolu olduğundan konuyu derinleştirmekle ilgilenen diğer araştırmacıların konuyla ilgilenmesi beklenmektedir.

KAYNAKÇA

"Ease of Doing Business in Burundi". Doingbusiness. Org. Retrieved 2017-01-24.

"The Microfinance Revolution: Sustainable finance for the poor By Marguerite Robinson Washington, DC": The World Bank, 2001. Pp. xlvii, 304. ISBN 0-8213-4524-9.

(G8 endorsed by the sea island summit 2004, *Building financial systems for the poor key principles of microfinance*, 1-2), Web: www.cgap.org.

Abdul Hai Khan and Md. Abdul Wahab Hai Khan, A., and Wahab. Md. A. "Introduction to Grameen II ". Grameen Bank, Bangladesh (2003)

Abdul Hai Khan and Md. Abdul Wahab Hai Khan, A., and Wahab. Md. A. "Introduction to Grameen II ". Grameen Bank, Bangladesh (2003)

ACEP Cameroun a été créée en 1999 par le ministère des PME camerounais sous la forme d'un projet pour donner des crédits individuels aux petits entrepreneurs de Yaoundé et Douala. Ce projet été financé par l'Agence française de développement. Le projet a été transformé en société anonyme à la fin de l'année 2005. AMRET (Cambodge) est aussi un exemple d'une institution de microfinance qui a démarré en 1991 comme projet de microfinance avec l'aide de GRET (une association professionnelle de solidarité et de coopération internationale) avant de devenir une SARL en 2001. (Boyé et al., 2006)

Adam, D., & Von Pische, J D. (1992). Microenterprise Credit programmes: déjà Vu. *World Development*, 20, 1463-1470.

Adaman, Fikret, Tuğçe Bulut; *500 Milyonluk Umut Hikâyeleri*, İletişim Yayınları, İstanbul 2007, 1-68 s.

Ahishakiye, Honoré (2003), ‘‘Epargne, investissement et croissance dans une économie financièrement réprimée’’, in MPDR, Forum sur les états généraux de l’économie burundaise, Bujumbura, p.199-217.

Ahishakiye, Honoré (2003), ‘‘Epargne, investissement et croissance dans une économie financièrement réprimée. Cas du Burundi’’, Forum sur les états généraux de l’économie burundaise, Ministère de la planification du développement et de la reconstruction, Bujumbura, p.199-217

Ali Jebli, 2012, *determinants de la performance des institutions de microcredit au Maroc*, 34-45.

Arasli B.G.(2010): Raising awareness about microfinance in Turkey, 13 August 2010 (Available at: <http://www.hurriyetdailynews.co-m/default.aspx?awaraness-on-micro-finance-2010-08-13>)

Armendariz de Aghion, B., & Morduch, J., 2000. *Microfinance beyond group lending, Economics of transition*, 8(2), 401–420.

Armendariz de Aghion, B., & Morduch, J., 2005. *The Economics of Microfinance*, Cambridge MIT Press., 346 pp.

Aşçı, Zeynep Ve Kürşat Demiryürek (2008), *Kırsal Yoksullukla Mücadelede Yeni Adım: MikroKredi*, Hr. Ü.Z.F. Dergisi, 12 (4), S. 73-79.

Aydın, M., ve Türgay, T. (2011). *Yoksullukla Mücadelede Vergi Politikası ve Türkiye*. Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 16, 1, 249-274.

Banque de la république du Burundi (b.r.b.), états financiers annuels de l'exercice clos au 31 décembre 2013, 1-43, Journal Rev.

Banque nationale de developpement economique (2007), Rapports annuels (2002-2007), Bujumbura

Baran, Oktay, "Mikro-Kredi Hakkında Makro Yalanlar", Marksist Tutum Dergisi, Sayı:21, İstanbul, 2006.

Bateman, M (2003), "New Wave' micro-finance institutions in South-East Europe: towards a more realistic assessment of impact', Small Enterprise Development, 14 (3), pp. 56-65.

Bateman, M./Chang, H.-J (2012): 'Microfinance and the Illusion of Development: from Hubris to Nemesis in Thirty Years'. In: World Economic Review, 1(1), 13-36.

Besley, T., 1995, 'Nonmarket institutions for credit and risk sharing in low-income countries', Journal of Economic Perspectives, (3), pp. 115–127

Beşinci, Murat (2007), "Mikrokredi İle Yoksulluğa Son, Ekonomist Dergisi", [Http://Www.E-Konomist.Net/Mikro-Kredi-İle-Yoksulluga-Son/](http://Www.E-Konomist.Net/Mikro-Kredi-İle-Yoksulluga-Son/), E.T. 03.07.2010.

Boyé S., Hajdenberg J. et Poursat C., (2006), Le guide de la microfinance: "microcrédit et épargne pour le développement", Paris: Edition d'Organisation, Groupe Eyrolles, 305 p. Carton R. B.

Braverman, A. Guasch, L. (1986): *Rural Credit Markets and Institutions in Developing Countries: Lessons for Policy Analysis from practice and modern Theory. WorldDevelopment* Vol. 14, Issue (October November) pg. 1253-1267.

Brett, J.A. (2006): "We sacrifice and eat less": the structural complexities of microfinance participation'. In: Human Organization, 65(1), 8-19.

Bronislaw Geremek, *La potence ou la pitié, l'Europe et les pauvres du Moyen Age à nos jours*, Gallimard, 1987, p. 317.

Bujeje, M. et Rusimbi, M.G. (2005), "Les institutions de microfinance face à la problématique de la mobilisation de l'épargne des ménages au Burundi: cas des COOPEC et de la CECM", Travail de fin d'études, Université du Burundi, Faculté des sciences économiques et administratives.

Bujeje, M. et Rusimbi, M.G. (2005), *Les institutions de microfinance face à la problématique de la mobilisation de l'épargne des ménages au Burundi: cas des COOPEC et de la CECM*, Travail de fin d'études, Université du Burundi, Faculté des sciences économiques et administratives.

Burritt, K. (2003): *Microfinance in Turkey: A sector assessment report*, United Nations Development Program, pp: 40-41.

Burundi, ministry of finance and economic development planning, national financial inclusion strategy (nfis) 2015-2020, pages 1-80

Campion A. et C. Frankiewicz (1999), Guide de la gouvernance efficace des institutions de microfinance, réseau MicroFinance, Document No. 3, 93 pages.

Carstensen, L. W., Jr. (1989). A fractal analysis of cartographic generalization. The American Cartographer, 16(3), 181-189.

Carter, Selina Howe (2013): Financial Intermediation, Growth, and Microfinance in Turkey: A Quantitative Study, Syracuse University/ Economics - Theses. Paper 1.

Catherine André, Burundi: evolution macro-economique, 2010:30pp, Journal Rev.

CECM, Rapports d'activités (1995 – 2003) et états financiers (2000 - 2004), Bujumbura,

Cette brusque diminution n'est cependant pas corroborée par d'autres sources. Par exemple, la CNUCED (2011), en partant des données réunies par Karshenas (2010) pour 33 PMA sur la base des chiffres des comptes nationaux et d'enquêtes auprès des ménages (couvrant 86 % de la population des PMA en 2007), calcule une baisse de 58 % à 52 % entre 1990 et 2007. D'une manière plus générale, le manque de données nuit à la fiabilité des analyses. Pour les deux études de cas sur des PMA présentées dans ce RED, les données de Karshenas indiquent des diminutions de 5 points seulement pour le Népal, mais de 15 pour le Rwanda.

Christen, R.P., Rosenberg, R. & Jayadeva, V. (July, 2004), Financial Institutions with a "Double Bottom Line", Implications for the Future of Microfinance (Occasional Paper No. 08), CGAP.

Christen, Robert P, Timothy R. Lyman, and Richard Rosenberg, 2003. *Microfinance Consensus Guidelines: Guiding Principles on Regulation and Supervision of Microfinance*. Washington D.C.: CGAP/ The World Bank Group.

Cicic, M. and A. Šunje (2002) "Microcredit in transition economies: the case of BosniaHerzegovina", in: Bartlett et al.

Cobia, David, editor, *Cooperatives in Agriculture*, Prentice-Hall, Englewood Cliffs, NJ (1989), p. 50.

Cortez Reis, M. & Ulysea, G., 2005. Cunha fiscal, informalidade e crescimento : *algumas questões e propostas de políticas*. Texto para Discussão nº1068 IPEA, 34 pp.

Creusot A-C. (2006), "L'état de la microfinance au Cameroun", BIM no du 09 mai.

David Roodman, The Impact of Microcredit on the Poor in Bangladesh: Revisiting the Evidence¹, *Center for Global Development*, Jonathan Morduch / New York University /Financial Access Initiative June 2013 1-46p.

Debraj Ray, *Development Economics*, New York University March 2007. Prepared for the New Palgrave Dictionary of Economics, edited by Lawrence Blume and Steven Durlauf 1 p.

Depuis juin 2004, cinq organisations ont rejoint le CGAP. Le CGAP compte aujourd'hui 33 membres.

Diagnostic du secteur de la microfinance au Burundi, Juin 2011, 1-48 pages

Dieudonne Murekambanze, "Bulletin d'analyse et d'information sur la microfinance", 2012, 1-8.

Djaowé J. et C.-A. Bitá (2007), "Le rôle des institutions de microfinance dans la création et le développement de la petite entreprise camerounaise" in Tsapi V. (Coord.), *Création, développement, gestion de la petite entreprise africaine*, Editions CLE, pp. 55-80.

Dominique, Gentil et Fournier, Yves (1993), *Les paysans peuvent-ils devenir banquiers? Epargne et crédit en Afrique*, Editions Syros et Fondation pour le progrès de l'homme (FPH), Paris.

E. Baumann, "Microentreprises et gestion de la vulnérabilité en Afrique subsaharienne, passé et présent". In *dialogue* N°33, juin 2004, p.32.

Englebert, P. and Hoffman, R., "Burundi learning the lessons", Husam, I. and Faruquee, R. (eds), *Structural Adjustment. Lesson from Africa*, The World Bank Regional and Sectoral Studies, Washington, 1996, p.12.

Evaluation: *Projet de renforcement des capacités en microfinance pour le Burundi*, Janvier 2007, 1-4 pages, Journal Rev.

Fauquet, G., *le secteur coopératif*, 4 éd. , *Edition de l'institution des études coopératives*, Bales, 1965, p.12.

Frank J. Fabozzi & Mark B. Wickard, *Credit Union Investment Management* (1997), pp. 64-65.

Frankiewicz (1999), *Guide de la gouvernance efficace des institutions de microfinance*, réseau MicroFinance, Document No. 3, 93 pages.

Gentil D. (1984), "Les pratiques coopératives en milieu rural africain", L'Harmattan, 147 pages.

Gupta J, Small MJ, Kershaw TS. Gender and HIV/AIDS in Haiti: *women's lack of power as an overarching vulnerability*. In: Boesten J, Poku NK, editors. *Gender and HIV/AIDS: critical perspectives from the developing world*. Surry: Ashgate Publishing Limited; 2009. p. 85-99.

Gutiérrez-Nieto B., Serrano-Cinca C. et Mar Molinero C., (2009), "Social efficiency in microfinance institutions". *Journal of the Operational Research Society*, N° 60, pp. 104 – 119.

Günel G. and Aytulun Ö. (2006): *Assistance or Subjugation: "The Impact of Microcredit on the Poor*, at International Conference on Human and Economic Resources", Izmir, 2006, pp: 154.

Harvey, D (2006), *A Brief History of Neoliberalism*. Oxford: Oxford University Press.

Hashemi, S., Schuler, S.R., and Riley, A.P. (1996) "Rural credit programs and women's employment in Bangladesh", *World Development* 24(4), 635-653.

Hedrick-Wong, Y.; Kramsjö, B.; and Sabri, A. (1997). *Experiences and challenges in credit and poverty alleviation programs in Bangladesh: the case of Proshika*. In Wood, G. and Sharif, I. (eds.) *who needs credit? Poverty and finance in Bangladesh*. Dhaka: University Press Limited, 145-170.

Helmut Grossmann (2006): *Demand Study for Micro-Finance in Turkey*, Results from a Field Survey-Major Finding, UNDP-Bankakademie International, pp: 1.

Helvacioğlu A.D., Karatas A. (2008): *The microcredit strategies for SMEs in turkey in the EU harmonization process*, 8th Global Conference on Business and Economics, Florence-Italy, ISBN: 978-0-9742114-5-9, pp: 10.

Hermes, N. (2014). Does microfinance affect income inequality? *Applied Economics*, 46(9), 1021-1034

Hulme, D. and Mosley, P. (1996). *Finance against poverty*, Volumes I and II. London/New York: Routledge. I

I. Matin, M. Sulaiman, and MA Saleque. "Imagining Microfinance More Boldly: Unleashing the True Potential of Microfinance." *What's wrong with microfinance?* (2007): 23.

ICDF Annual Report 2002,p.171

ICDF Annual Report 2002,p.173

India Microcredit Faces Collapse From Defaults By Lydia Polgreen and VIKAS
BAJAJ NOV. 17, 2010,5p.

International monetary fund, Burundi - Background Paper and Statistical Appendix,
Washington, 1994, p.49

Jafree, Sara Rizvi; Ahmad, Khalil (December 2013). "Women microfinance users
and their association with improvement in quality of life: evidence from Pakistan".
Asian Women. Research Institute of Asian Women (RIAW). 29 (4): 73–105

Jean-François Sabouret, L'autre Japon: les burakumin, Paris, La Découverte, 1983.

Jean-Pierre Liégeois, L'accès aux droits sociaux des populations tsiganes en France,
Rapport d'étude de la Direction générale de l'action sociale, Ed. ENSPRennes, 2007,
p. 230

John Maina Mwangi, *The role of savings and credit cooperative societies (Saccos) in
financial intermediation in Nairobi County*, 2011, 35-54p.

Jon Westover, Electronic Journal of Sociology (2008) and ISSN: 1198 3655, The
Record of Microfinance: *The Effectiveness/Ineffectiveness of Microfinance,
Programs as a Means of Alleviating Poverty*.1-9

KAGABO, Séverin (2003), *La politique monétaire et de crédit au Burundi*, in
MPDR, Forum sur les états généraux de l'économie burundaise, Bujumbura, p.161-
166.

Kagabo, Séverin (2003), *La politique monétaire et de crédit au Burundi*, in MPDR,
Forum sur les états généraux de l'économie burundaise, Bujumbura, p.161-166.

Kershaw TS, Small M, Gabriel J, Theodore M, Bateau R, Frederic R. *The influence of power on HIV risk among pregnant women in rural Haiti*. AIDS Behav. 2006; 10(3):309–18.

Khandker S. R., (1998), "Micro-credit Programme Evaluation: A Critical Review". Institute of Development Studies Bulletin, vol. 29, N° 4, pp.11 – 20.

Kim JC, Watts C, Hargreaves J, et al. *Understanding the impact of a microfinance-based intervention on women's empowerment and the reduction of intimate partner violence in South Africa*. Am J Public Health. 2007;97(10):1794–802.

Kreuz, Strategic innovation: *the construct, its drivers and its strategic outcomes*, *Journal of Strategic Marketing* 11(2), 117e133 (2003);

Labie, Marc (2004), "Microfinancement et développement", in Mondes en Développement, Vol.32, n°126, Editions De Boeck, Bruxelles- Paris.

Lapenu C. (2002), "La gouvernance en microfinance: grille d'analyse et perspectives de recherche", Revue Tiers-Monde, tome XLIII, no 172, pp. 847-865.

Lelart M., (2006), "De la finance informelle à la microfinance". [en ligne]. Montréal, Canada: Agence Urbaine de la francophonie (AUF), 61 p. Disponible sur:<<http://www.lamicrofinance.org/content/article/detail/25995/?PHPSESSID=ce86ea416ea72d52b4be927b668de330>> (consulté le 30.01.2011).

Les données les plus récentes concernent 2008, avant la crise économique mondiale, qui peut avoir aggravé la pauvreté – bien que le manque d'informations en temps réel permette difficilement d'en juger (Poverty Analysis Discussion Group, p. 8, 2012).

Loewe ve Rippin, *Changing Global Patterns of Poverty*, 2012, 1-4pp.

Lucas, R. 1988. On the Mechanics of Economic Development. *Journal of Monetary Economics* 22, 3-42

Ly & Mason, P. & G. (2012). "Individual preference over development projects: evidence from microlending on Kiva". *Voluntas: International Journal of Voluntary and Non-Profit Organizations*. 23 (4): 1036–1055.

Madajewicz M., 2003. Does the Credit Contract Matter? *The Impact of Lending Programs on Poverty in Bangladesh*, New York: Columbia University Press.

Manfred Zeller, (2006) "A comparative review of major types of rural microfinance institutions in developing countries", *Agricultural Finance Review*, Vol. 66 Issue: 2, pp.195-213, doi: 10.1108/00214660680001187

Marguerite Robinson, 1980, "The Microfinance Revolution: Sustainable finance for the poor Washington, DC": The World Bank, 53p.

Mariama Ashcroft, WWB Didier Djoï, Consultant Louis Ndikumana, Consultant, *Evolution Economique et Financière du Burundi*, 2011, 1-15 pages

Matul, Michal., and Caroline Tsilikounas. 2004. Microfinance in the household reconstruction in BiH'. *Journal of International Development*. 16(3): 429-466

Mayoukou C. (2000), "La microfinance en Afrique Centrale: état des lieux et perspectives de développement", TDF no 59-60, Juillet-Octobre.

Michel Lelart. *De la fnance informelle a la microfnance*. AUF et Editions des Archives Contemporaines, 2006. <Halshs-00.009.833>

Microcredit Impacts: *Evidence from a Randomized Microcredit Program Placement Experiment* by Compartamos Banco - Angelucci, Karlan, et al. - 2015, 151-182

Microfinance Institutions

Morduch, Jonathan (2000), ‘‘The Microfinance Schism», World Development Vol. 28, No. 4, Princeton University’’, USA, p.617-629

Morduch, Jonathan. 1999. ‘‘The role of subsidies in microfinance: evidence from the Grameen Bank’’. Journal of Development Economics, 60: 48-229.

Ndimanya, Patrice (2002), "La microfinance au Burundi ne remplit pas les conditions pour s'inscrire dans un cadre de développement durable", Faculté Universitaire des Sciences Agronomiques de Gembloux, Thèse annexe de doctorat en sciences agronomiques et ingénierie biologique.

Ngendahayo, Eric (2006), ‘‘Microfinance au Burundi: une analyse du texte de réglementation’’, in Bulletin d’analyse et d’information sur la microfinance, N°003 RIM Bujumbura.

Nshimirimana, Noël (2006), "La gestion du changement", in, Bulletin d’analyse et d’information sur la microfinance, Octobre- Novembre- Décembre, RIM, Bujumbura.

Nshimirimana, Noël (2006), "La gestion du changement", in, Bulletin d’analyse et d’information sur la microfinance, Octobre- Novembre- Décembre, RIM, Bujumbura.

Nurgul Temirbekova, 2012, Microfinance in Kyrgyzstan Women’s Economy Empowerment, 2012, 2-35

Nyamoya, Prime (2003), ‘‘Analyse de la politique monétaire au Burundi (1980-2002)’’, in MPDR, Forum sur les états généraux de l’économie burundaise, Bujumbura, p.166-177

NYAMOYA, Prime (2003), "Analyse de la politique monétaire au Burundi (1980-2002)", in MPDR, Forum sur les états généraux de l'économie Burundaise, Bujumbura, p.1-177

Olivier Pétré-Grenouilleau, Les traites négrières. Essai d'histoire globale, Paris, Gallimard, Bibliothèques des Histoires, 2004, 2-468 pp.

Otero, M. (1994) "The evolution of NGOs toward financial intermediation" in: Otero, M. and E. Rhyne (eds) The new world of micro-enterprise finance: building healthy institutions for the poor, London: IT Publications.

Otero, M. (1999) Bringing Development Back into Microfinance. Journal of Microfinance, Vol. 1, No. 1, 8-19.

Ouattara, K., Gonzalez-Vega, C. et Graham, D., (1999), "Village banks, caisses villageoises, and credit unions: Lessons from client-owned microfinance organizations in West Africa". [en ligne]. Economics and Sociology, Columbus, OH: Ohio State University, Rural Finance Program. Occasional Paper No. 2523, 115 p. Disponible sur: <<http://aede.osu.edu/programs/RuralFinance/publications.htm>> (consulté, le 27.02.2011).

P. Forestier, *Les enjeux de la microfinance*: quel rôle pour le financement rural et agricole? In Horizons Bancaires N°326, Octobre 2005, p.10.

P. Forestier, *Les enjeux de la microfinance*: quel rôle pour le financement rural et agricole? In Horizons Bancaires N°326, Octobre 2005, pp.10-12

Peemans, Jean-Philippe (2002), "Le développement des peuples face à la modernisation du monde. Les théories du développement face aux histoires du développement "réel" dans la seconde moitié du XXème siècle", Collection

Population et Développement, Academia-Bruylant/L'Harmattan, Louvain-La-Neuve/Paris.

Philippe Pons, *Misère et crime au Japon du XVIIème siècle à nos jours*, Paris, Gallimard, 1999, p. 128.

Pisani-Ferry J. (2000): *Plein emploi*, Paris, La Documentation française.

Pitt, Mark. and Shahidur Khandker. 1998. "The impact of group-based credit programs on poor households in Bangladesh": does the gender of participants matter? *Journal of Political Economy* 106(5): 958-96.

PNUD- Burundi (2004), "Renforcement des capacités en microfinance pour le Burundi, Bujumbura".

PNUD- Burundi (2004), *Renforcement des capacités en microfinance pour le Burundi, Bujumbura*.

R. L. Meyer. "The Demand for Flexible Microfinance Products: Lessons from Bangladesh." *Journal of International development* 14.3 (2002): 351-68.,358

Rahman, A. (1999). *Micro-credit Initiatives for Equitable and Sustainable Development: Who Pays?* *World Development*, 27(1), 67-82.P.

Ranguza, Ignace (2003), "La politique des taux d'intérêt pour la croissance économique au Burundi (1970-2002)", in MPDR, Forum sur les états généraux de l'économie burundaise, Bujumbura, p.185-198

Rapport de la Banque mondiale sur la situation économique du Burundi, 2013, 1p

Rapport, l'évolution de la compréhension de la pauvreté dans le monde, 2013 pages 1-14

Rapport, microfinance au Burundi diagnostic et recommandations stratégiques, 2007, 1-32 pages

Republique du Burundi, ministère des finances (2006), Décret n°100/203 du 22 juillet portant réglementation des activités de microfinance au Burundi, Bujumbura.

Republic of Turkey Small and Medium Enterprises Development Organization (KOSGEB) (2013): "Vision/Mission." (English page) (Available at <http://www.kosgeb.gov.tr/Pages/UI/Baskanligimiz.aspx?ref=71>)

Rhyne, Elizabeth. Mainstreaming Microfinance: "How Lending to the Poor Began, Grew and Came of Age in Bolivia (Thesis)". Kumarian Press, 2001.

RIM, Rapports sur la performance financière et sociale des IMF burundaise (2003-2004) et bulletins d'analyse et d'informations sur la microfinance (2006-2007), Bujumbura.

Robert Peck Christen, Richard Rosenberg & Veena Jayadeva. *Financial institutions with a double-bottom line: implications for the future of microfinance*. CGAP Occasional Paper, juillet 2004, p. 2-3.

Robert Peck Christen, Richard Rosenberg & Veena Jayadeva. *Financial institutions with a double-bottom line: implications for the future of microfinance*. CGAP Occasional Paper, juillet 2004, p. 2-3.

Robert Peck Christen, Richard Rosenberg et Veena Jayadeva, Financial Institutions with a "Double Bottom Line": Implications for the Future of Microfinance, Étude spéciale du CGAP n° 8 (Washington: CGAP, juillet 2004),

Rocha, S., 2003. *Pobreza no Brasil: a final, de que se trata?*, Rio de Janeiro: FGV Editora, 2003, 244 pp.

Schreiner, M. and Colombet, H.H. (2001) From Urban to Rural: *Lessons for Microfinance from Argentina*. Development Policy Review, Vol. 19, No.3, 339-354.

Serge Paugam, *Les formes élémentaires de la pauvreté*, PUF, 2005, p. 147.

Solow, R. 1956. *A Contribution to the Theory of Economic Growth*. Quarterly Journal of Economics 70, 65-94

Sophie Brana, Yves Jégourel. Breadth and depth of french microfinance outreach: an evaluation. CR11-EFI/08. 2011. <hal-00637689v2> 4-16p

Srinivas, Hari, "Microfinance - Credit Lending Models". GDRC Research Output E-059. Kobe, Japan: Global Development Research Center. Retrieved from <http://www.gdrc.org/icm/model/model-fulldoc.html> on Thursday, 17 November 2016.

Stiglitz, J. E., & Weiss, A., 1981. "Credit rationing in markets with imperfect information", American Economic Review, 17(3), PP. 393–410.

Şengür, Mehmet ve Taban, Sami (2012), "Yoksullukla Mücadele Stratejisi olarak MikroKredi Uygulaması: Eskişehir ili Örneği", Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 13(1), 59-89

Tchakouté H. Tchuigoua (2010), "L'influence des mécanismes de gouvernance sur la performance des IMF d'Afrique sub-saharienne ", CEB Working Paper N° 10/026.

Tedlow R.S. (1997), "L'audace et le marché, l'invention du marketing aux Etats-Unis", Editions Odile Jacob, Paris.

The Chronic Poverty Report 2014-2015: *The road to zero extreme poverty*, 1-168pp.

The initial objective was to reach 100 million people by 2005 but at the Latin America/Caribbean Microcredit Summit in April 2005 these objectives were changed (Microcredit Summit, 2005).

Timothy Besley, Stephen Coate, Glenn Loury, the American Economic Review, Vol. 83, No. 4 (Sep., 1993), pp. 792-810 Published

UNDP Project Preparatory Assistance for Micro Finance Sector Development (2005) pp: 4.

Unless otherwise indicated, all figures in this section are from World Bank, 2001 World Development Indicators (Washington, D.C.: World Bank, 2001).

Unless otherwise indicated, all figures in this section are from World Bank, 2001 World Development Indicators (Washington, D.C.: World Bank, 2001 16-18).

Waterfield, Charles et Ramsing, Nick (1998), Systèmes d'information de gestion pour les institutions de microfinance, Guide pratique, Série "Outil Technique" n°1, CGAP, World Bank.

Woller G. M., Dunford C. et Warner W., (1999), *Where to Microfinance?* International Journal of Economic Development, vol. 1, N° 1, pp. 29-64.

Woller, Gary, Gloria Wheeler, and Nathan Checketts, 1999b, A survey of evaluation practices in microcredit institutions, Journal of Developmental Entrepreneurship 4, 59-80

Women's well-being is defined in terms of three sets of capabilities: (i) the degree of autonomy with which women can live their lives, (ii) their ability to control decision

making within the family and (iii) their relative access to household resources such as food, education, etc. (Osmani, 1998, p.31).

World Bank and ING Bank. 2006. *The Role of Postal Networks in Expanding Access to Financial Services*. Washington, DC: World Bank.

World Bank, burundi: evolution macro-economique 1996, p.7.

World Bank, Special Program of Assistance. Status Report for Burundi. Prepared for the Fall 1996 SPA Meeting, November, 1996, p.49

Yunus Mh., "Micro-Lending and the Battle Against World Poverty", Public Affairs, 2003.

Yunus Muhammad, "Grameen Bank Story" 1997, p.

Yunus, M., (Çev. Güliden ğEN), 2003, "Yoksulluğun Bulunmadığı Bir Dünyaya Doğru", Doğan Kitap, Ğ stanbul.

Yunus, Muhammad. 1997. Remarks from Dr Muhammad Yunus's acceptance speech given on the occasion of his receiving the Help for Self-help Prize of the Stromme Foundation, September 26, 1997 in Olso, Norway. See Vol 1 (2), November/December, Newsletter of the Microcredit Summit Campaign.

Yunus, Muhammad; Jolis, Alan. Banker to the Poor: "micro-lending and the battle against world poverty". New York: PublicAffairs hc. pp. 46-49

Yunus, Muhammad; Jolis, Alan. Banker to the Poor: "micro-lending and the battle against world poverty". New York: PublicAffairs hc., 1999, pp. 46-49

Zeller Manfred, (2006), "A comparative review of major types of rural microfinance institutions in developing countries". *Agricultural Finance Review*, automne, pp. 195-213.

Zeller, M.; Schreider, G.; Von Braun, J.; and Heidhus, F. (1997). *Rural finance for food security for the poor*. (Food Policy Review 4). Washington, D.C.: International Food Policy Research Institute.

EKLER

EK1: Hedef mikrokredinin, Mikrokredi Etki Değerlendirmesi Metotları

1) Mikrokredinin ekonomik etkisinin kanıtlanması

Klasik Metot: Etkinin farklı seviyelerde (mikro, mezzo ve makro) kanıtlanması ve bağış ve hibede bulunan kimselere, yatırımda bulunulan para birimlerinin "yeniden getiri sağlayabileceğini" göstermektir. Bu çalışmalar genellikle kalkınma projelerinin gelişimi için kullanılan metodun etkilerine dayanmaktadır. Bu sebeple, amaç, krediyle bağlantılı bozuklukları tespit etmek ve bunları, çeşitli ekonomi ajanları arasında katma değer artışı ve dağılımı açısından değerlendirmeye odaklanmaktadır. Bunlar niceliksel araştırmalara dayanır: çoğunlukla, bir dizi borç alan örneği ve bir grup borç almayan veya "referans grubu" ile karşılaştırılmasıdır. Gerçekte, bu metodun ilk uygulamaları bizlere kredinin etkisinin ölçülmesinin en az iki sebepten görüldüğünden daha zor olduğunu kanıtlamıştır:

- Kredi ikame edilebilirliği: hane halkı seviyesinde kredi kullanımı (üretkenlik veya değil) ve gelir kaynağının geri ödemeyi sağlayabilmesi arasında çok uzak bir ilişki vardır. Benzer bir biçimde, bir işi mikrokredi kaynağına tahsis etmek zordur. Kredinin takip edilebilirliğinin bütçe ve hane hazinesi arasında kurulması karmaşıktır. Etkileri belirlemek zordur.
- Hanelerin ekonomik gelişimini belirleyen "kredi etkisinin" çeşitli faktörlerden ayrıştırılması zordur.

2) Kurum odaklı metotlar: belirleyici etki kriterleri

"Klasik" metotların aksine, bu metotlar hanelere değil, hizmet sunan kurumlara odaklanmaktadır. Gerçekten de, etkinin en belirgin kanıtının, iyi finansal performansı, ödemenin iyi niyetinin göstergesi olması sebebiyle geri ödeme oranı olan uzun vadeli bir kurumun etkinin kriter belirleyicisi olduğu görüşünü benimsemektedirler. Buna ek olarak, kullanılan diğer bir performans kriteri; ulaşılan müşteri sayısı, masrafların karşılanması yüzdesi ve devlet desteği bağımlılığının sonudur. Özetle, baskın fikir finansal ürünlerin standardize edilmesinin MFI'lerin (mikrofinans kurumlarının) daha geniş bir ölçekte çalışmasına, finansal dengenin sağlanmasına kendilerini devamlı hale getirmelerine yardımcı olacaktır. Müşterilerin bu hizmetlerden memnun kaldığı kesin bir biçimde belirgindir.

3) Müşteri odaklı metotlar:

Çeşitli aktörler bahsi geçen kurum odaklı bakış açısını tersine döndürmüş ve finansal hizmetlerin yeterlilik analizini hedef kitlenin tartışmanın merkezde olacağı şekilde değiştirmiştir. Gerçekten de bu faktörler, ödenmemiş borçların gösterilmesi, mikrofinans kurumların ilk iflasları ve belirli coğrafi bölgelerdeki müşterilerin büyük ölçekli terk edilmesi (Doğu Afrika'da % 25'e kadar) MFI'ler arasında büyümekte olan rekabeti içermektedir. Kısacası, bir MFI'nin çok sayıda müşteriye erişim sağlayarak finansal dengeyi sağlayarak belirgin bir başarı sağlaması bu yöntemin odak noktasıdır.

4) Pearls metodu:

PEARLS metodu 1990'da Dünya Kredi Birlikleri Konseyi tarafından geliştirildi. Bu metot kooperatif veya müşterek birikim ve kredi kurumlarının değerlendirilmesi için standart bir metottur. Bu metot ana göstergelerin örgütlerin güçlü ve zayıf yönlerini belirlemek ve temel yapılar ile şemsiye yapıların yönetimini ve böylece kurumun önceliklerini değiştirme ihtimalini içermektedir. Bununla birlikte, bahsi geçen metot kullanımının kapsamını kısıtlayan çeşitli eksikliklerden mustarıptır. Bu, gerçek bir değerlendirme aracı olan tahminsel analitik bir araçtır. Buna ek olarak, yalnızca kooperatif birikim-kredi sistemlerine uygulanabilmektedir.

5) Camel accion metodu:

Bu metod, bankacılık aracı kurumlarının finansal performansını değerlendirmek için 1978'de ABD'de piyasaya çıkan CAMEL banka derecelendirme sisteminden gelmektedir. Değerlendirme beş alana odaklanmaktadır: MFI'lerin borç ödeyebilme gücünü ölçen sermaye yeterliliği seviyesi; MFI'lerin risk almasını değerlendiren varlık kalitesi; insan kaynaklarının (yönetiminin) kalitesi; MFI'lerin karlılığını (kazancı) ölçen muhasebe usulleri ve bilişim sistemleri; ve yeni kredi ve harcamaların kendi kendini finanse edebilme kapasitesini ölçen likidite. Buna ek olarak, 1961'de bir Amerikan STK olan ACCION International tarafından, CAMEL sisteminin adaptasyon bir versiyonu özellikle Latin Amerika'da olmak üzere teklif

edilmiştir. Kısacası, büyük ölçüde Latin Amerika’da kullanılan 128 CAMEL ACCION sistemi tüm mikrofinans sistemlerine uygulanabilir olması ve niceliksel ve niteliksel analizleri biraraya getirmesi yönünden avantajlıdır. Bununla birlikte, CAMEL ACCION sistemi finansal yönlere, kurumsal ve örgütsel yönlerden daha fazla ağırlık vermektedir.

EK2: Metodolojik Kısıtlamalar

Birinci kısıtlama, olay yerinde veri toplamanın zorluğuna tekabül etmektedir. Araştırmamız kapsam, teknik ve finansal viyabilite (yaşayabilirlik) açısından güçlü potansiyeli bulunan üç kuruma, isim verecek olursak: FENACOBUR, CECM ve BNDE (Ekonomik Kalkınma Ulusal Bankası)'na odaklanmaktadır. BNDE yetkilileri bu kurum üzerinde çalışmamıza izin vermemiştir. Bu bankadan açık bir yanıt alırken meydana gelen gecikme bizlerin COSPEC'de karar kılma sürecimizi geciktirmekle birlikte birçok tereddüte sebep olmuştur.

Gerçekten de, COSPEC'e gerçekleştireceğimiz ziyaretler belli başlı çalışanların görevde olmadığı tarihlere denk geldiğinden, tüm verileri toplamak mümkün olmadı ancak elimizden geleni yaptık. CECM konusunda ise, ziyaretimiz yabancı denetçilerin ziyareti ile aynı zamana denk geldi. Son olarak, bu kurumların RIM'deki mevcut kayıtlarına ulaşabildik.

FENACOBUR seviyesinde ise, ziyaretimizin başlangıcı bölgesel şubenin yönetsel düzeyinde problemlerle çakıştı, hatta bu problemler Merkez Bankasının belirli bir süre boyunca şebekeleri kapatmasına bile sebep olmuştur. Başlangıçta şebeke liderleri ile iletişime geçmek zordu ancak tekrar açıldığında genel müdür ile görüşüp belgelere iyi bir şekilde erişebilmeyi başardık.

Genel olarak, tüm bu zorluklar elde edilen bilgilerin niteliğine belirgin bir biçimde etkide bulunmadı, ancak bilgilerin niceliğinde bir ölçüde etkili olmuştur. Buna ek olarak, CECM de veri alma sınırını koymuştur; bunlardan bazıları, Burundi'de faaliyette olan mikrofinans kurumları şebekelerinde mevcut olan belgeleri kapsar. Ancak toplanan veriler bu araştırmanın hedeflerini yerine getirmemizi sağlamıştır.

Kısacası, Burundi'deki mikrofinans kurumlarının zayıflığı doğrultusunda, bize verilen süre içerisinde ve çalışmamız boyunca belirgin sonuçlar elde edebilmek adına araştırmamızı gerçekleştirirken ve tüm süreçleri ayarlamaya çalışırken zorluklarla yüzleştik.

EK3: Mikrokredi Anket Soruları

DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ

A/Y: 2016-2018

Adı ve Soyadı: MASUMBUKO NTUNGWANAYO 2014801848'nolu

Seviye: SOSYAL BİLİMLER yüksek lisans programı

Bölümü: Finansal iktisat ve Bankacılık

Konu: BİR KALKINMA STRATEJİSİ OLARAK MİKROKREDİ UYGULAMASI:
BURUNDİ ÖRNEĞİ

Mülakat tarihi: / / / / / / /

Görüşülen tam

adı.....Yaş.....Cinsiyet.....

Adres

röportaj:...../...../.....

Görüşülen telefon numarası: / / / / / / / / / /

1. MİKROKREDİ İDARECİLERİNE SORULAR

A. MİKROKREDİ HAKKINDA GENEL GÖRÜSLER

S1. 2010-2015 yılında üye sayısı artışı veya azalışı ne kadardır?

A. Üye sayısı artmıştır () B. Üye sayısı azalmıştır ()

S2. Potansiyel çalışanlara ve kamuoyuna olumlu bir imaj çizilmesi için neler yapıyorsunuz?

A. Teknik yenilikler () B. Maaş artışı () Bilimsel seminerler ()

S3. Üye sayısındaki azalış üyeleri nasıl etkileri?

A. Üye mutsuz olur () B. Üye mutlu olur ()

S4. Mevcut ve potansiyel müşterilerinizle ilişkiyi nasıl değerlendiriyorsunuz?

A. İyi () B. Orta () C. Kötü ()

S5. Yeni üye kayıdı yapmak için neler yapıyorsunuz?

- A. Telefonda bilgi verip ofisimize davet ediyoruz () B. Onlarla doğrudan temas ()
C. Faiz oranlarında düşme ()

S6. MikroKredide daha fazla kaynak fonları var mıdır?

- A.Evet () B.Hayır ()

S7. MikroKredi sosyal etkisine odaklanmış mıdır?

.....

S8. MikroKredi de faiz oranları nelerdir?

.....

S9. MikroKredi geri ödeme faiz oranları nelerdir?

.....

2. MİKROKREDİLERDEN YARARLANANLARIN SORULARI

Soru10: MikroKrediyi kullanan insanların amaçları nelerdir?

- A.Aile geçimini sağlamak () B.Sosyal ve psikolojik sebepler ()
C.Çocuklarının eğitimini kolaylaştırmak () D.Hayat standartlarını yükseltmek ()

a. MikroKreditinin Gelir Üzerindeki Etkileri

S11. MikroKrediden önceki gelir miktarı nelerdir?

- A. 1 000-250 000FBU () B. 250 001 - 500 000FBU () C. 500 001 - 1 000 000FBU ()
D. 1 000 000 den fazla FBU ()

S12.MikroKredi ve Yoksulluğu Azaltma hangileriyle ilişkilidir?

- A.Olumlu Proje () B.Olumlu İş Hayatı () D.Devlet transfer harcamaları ()
E.Belirtilmeyen sebepler ()

S13.MikroKredi kullandıktan sonra gelir artışı sağladınız mı?

- A.Evet Yeni Gelir Artışı Oluşturmuştur () B.Evet çalışma hayatını olumlu etkilemiştir () D.Hayır Yoksullaştırmıştır () E.Hayır Krediyi Ödeyebilmek için İş yükü artmıştır ()

S14.Alınan Kredilerde geri ödeme durumları nasıl, ödüyor musunuz?

- A.Ödeme Yapamıyorum () B.Ödeme Yapıyorum () C.Ara Sıra Ödüyorum ()
D.Gelirden Arta Kalan para Olursa Ödüyorum () E.şehri terk ediyorum ()

b. MikroKredinin İstihdam Üzerindeki Etkileri

S15. Ne iş ile uğraşıyorsunuz ya da neler yapabilirsiniz?

A. Ev İşlerini Yaparım () B. Ticaret yaparım () C. Her işi yapabilirim ()

S16. MikroKredi almadan önce hangi işi yapıyordunuz?

A. El İşleri yapıyordum () B. İşsizdim () C. Küçük ticaret yapıyordum ()
D. Devlette çalışıyordum () E. Emekli ()

c. MikroKredinin Sosyal Etkileri

S17. Burundi'de MikroKrediye katılıyor musunuz?

A. Katılıyorum () B. Katılmıyorum () C. Başarılı ama yeterli değil ()
D. Başarısız ()
E. Başarılı ama eksiklikleri var ()

S18. MikroKredinin kullanıcılarına sağladığı hizmet hakkında ne düşünüyorsunuz?

A. MikroKredi faydalıdır () B. MikroKredi faydalı değildir ()
C. Bilgi ve yeteneğe Sahip Değiller () D. Bilgi ve yeteneğe Sahipler ()

S19. Burundi'deki MikroKrediyi Kullanıyor musunuz?

A. Evet () B. Hayır ()

S20. Yaşam Standardının iyileşmesinin İstihdam üzerindeki etkisini nasıl değerlendiriyorsunuz?

A. Saygınlığı Artırmıştır () B. Haklarımızı Korumuş Oluyoruz () C. Sosyal
İlişkileri Artmıştır () D. İstihdam Oranı Artmıştır () E. İş Yükünü Azaltmıştır ()

S21. MikroKredilerin durumundan memnun musunuz?

A. Evet () B. Hayır ()

S22. Aldıkları mikroKredinin türüne göre hangi ürünü almıştır?

A.Televizyon () B.Yeni iş kurma () C.Arsa () D.Saha ()
E.Bisiklet ()
D.Motosiklet () F.Sermaye Artırımı ()

S23.Kaç kez MikroKredi kullandınız?

A.1-5 kere () B.5-6 kere () C.11 den fazla ()

S24. Bir üyesinin ölümü halinde, potansiyeli kapsayacak şekilde hangi mekanizmalar kullanılır?

A. üye ailesi görüşebilir() B.Borçları veya puanları ödemeye çalışılır ()

S25.Mikrokredi ve üyeleri ile olan ilişkilerinden memnun musunuz?

A.Evet () B.Hayır ()

S26.Hayırsa, memnuniyet için siz neler tavsiye edebilirsiniz?

A.Gişeleri ekleme () B.Ajansları ekleme () C.Düşük faiz oranları ()
D.Ödeme tarihlerinin uzatılması ()

EK4: Burundi'de hareketli mikrofinans kurumları özellikleri (2005)

No	Yapısı Adı	Hukuki statü	Oluşturulma tarihi	Müşteri sayısı	Olağanüstü tasarruf	Ödenmemiş kredi
1	AEPV	Karşılıklılık	1999	321	67	20
2	AMUF	Karşılıklılık	2005	152	11	7
3	BNDE	karışık şirket	1967	22 760	-	4300
4	BPB	anonim şirket	1992	1 001	312	194
5	CECB	kooperatif	2005	431	64	21
6	CECM	kooperatif	1995	17 805	1369	981
7	CIVIC	STK	2003	500	0	1
8	CMCR	kooperatif	2000	920	3	301
9	CODEC	kooperatif	2003	2225	218	250
10	COFIDE	anonim şirket	1999	5 642	201	1 147
11	COFIP	kooperatif	2005	1125	0	2
12	COPED	STK	2001	2 271	0	487
13	COSPEC	kooperatif	2001	3 500	150	93
14	FDC	Kamu şirket	1991	841	0	4878
15	FENACOB U	karşılıklı ağ	1985	93 718	5995	1 150
16	FESIBU	kooperatif	2000	7000	450	60
17	FSTE	kooperatif	1985	31 500	1 270	2700
18	HOPE FUND	anonim şirket	2004	920	261	855
19	IBS	STK	1999	2000	97	50
20	Interbank	anonim şirket	1993	3027	917	1 919
21	JAMI	STK	2003	3 583	101	25

	BORA					
22	JRS-SIDA	STK	2001	435	17	155
23	KAZOZA	STK	2004	289	10	16
24	MUTEC	kooperatif	2004	10278	610	162
25	OAP	STK	1995	700	0	12
26	PACTDEV	STK	2005	750	-	-
27	TURAME	STK	2004	1800	0	90
28	TWITEZI MBERE	STK	1996	20 850	0	983
29	UCODE	STK	2001	44 981	-	240
			TOPLA M	281 325	0	16 802

Kaynak: RIM 2005